

Udskriftsdato: 13. december 2025

2017/1 LSF 240 (Gældende)

Forslag til Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, erstatningsansvarsloven og medieansvarsloven (Freds- og ærekrænkelser m.v.)

Ministerium: Justitsministeriet

Journalnummer: Justitsmin., j.nr. 2017-731-0011

Forslag

til

Lov om ændring af straffeloven, retsplejeloven, erstatningsansvarsloven og medieansvarsloven

(Freds- og ærekrænkelser m.v.)

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 977 af 9. august 2017 som ændret bl.a. ved lov nr. 257 af 10. april 2018 og senest ved lov nr. 358 af 29. april 2018, foretages følgende ændringer:

1. I § 96, stk. 5, ændres »de retsfølger, der omtales i § 273« til: »mortifikation efter § 270«.

2. I § 97 b, stk. 3, udgår »og § 273, stk. 2,«.

3. I § 193, stk. 1, ændres »informationssystemer« til: »samfundsvigtige datasystemer«.

4. § 263 affattes således:

»§ 263. Med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder straffes den, der uberettiget skaffer sig adgang til en andens datasystem eller data, som er bestemt til at bruges i et datasystem.

Stk. 2. Med bøde eller fængsel indtil 6 måneder straffes den, der, uden at forholdet er omfattet af stk. 1, uberettiget

- 1) åbner et brev eller anden lukket meddelelse eller optegnelse eller gør sig bekendt med indholdet, eller
- 2) ved hjælp af et apparat hemmeligt aflytter eller optager udtalelser fremsat i enrum, telefonsamtaler eller anden samtale mellem andre eller forhandlinger i lukket møde, som den pågældende ikke selv deltager i, eller hvortil den pågældende uberettiget har skaffet sig adgang.

Stk. 3. Begås de forhold, der er nævnt i stk. 1 eller 2, med forsæt til at skaffe sig eller gøre sig bekendt med oplysninger om en virksomheds erhvervshemmeligheder eller under andre særligt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år. På samme måde straffes de forhold, der er nævnt i stk. 1, når der er tale om overtrædelser af mere systematisk eller organiseret karakter.«

5. § 263 a affattes således:

»§ 263 a. Med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder straffes den, der uberettiget

- 1) erhvervsmæssigt sælger eller i en videre kreds udbreder et adgangsmiddel til et datasystem,
- 2) videregiver et større antal adgangsmidler til et datasystem eller
- 3) skaffer sig eller videregiver et adgangsmiddel til et datasystem,
 - a) der er samfundsvigtigt, jf. § 193,
 - b) der behandler oplysninger, som er omfattet af artikel 9, stk. 1, eller artikel 10 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger, eller
 - c) hvortil adgangen er forbeholdt betalende brugere.

Stk. 2. Begås de forhold, der er nævnt i stk. 1, under særligt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor videregivelsen m.v. sker i særligt stort omfang eller indebærer særlig risiko for betydelig skade eller omfattende misbrug, eller hvor både stk. 1, nr. 1 og nr. 3, litra c, er overtrådt.«

6. § 264 affattes således:

»§ 264. Med bøde eller fængsel indtil 6 måneder straffes den, der uberettiget

- 1) skaffer sig adgang til fremmed hus eller andet ikke frit tilgængeligt sted,
- 2) skaffer sig adgang til andres gemmer eller
- 3) undlader at forlade fremmed område efter at være opfordret dertil.

Stk. 2. Begås de forhold, der er nævnt i stk. 1, nr. 1 og 2, med forsæt til at skaffe sig eller gøre sig bekendt med oplysninger om en virksomheds erhvervshemmeligheder, eller foreligger der i øvrigt særligt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændighed anses navnlig tilfælde, hvor forholdet er begået under sådanne omstændigheder, at det påfører andre en betydelig skade eller indebærer en særlig risiko herfor.«

7. I § 264 a, 1. pkt., ændres »som« til: »der«.

8. Efter § 264 a indsættes:

»§ 264 b. Den, der uberettiget ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat registrerer en andens færden, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.«

9. I § 264 c ændres »og 264 a« til: », 264 a og 264 b«, og »skaffer sig eller uberettiget udnytter« ændres til: »uberettiget skaffer sig eller udnytter«.

10. I § 264 d, stk. 1, 1. pkt., ændres »den, der« til: »den, som«.

11. § 266 c ophæves.

12. §§ 267-274 ophæves, og i stedet indsættes:

»§ 267. Den, der fremsætter eller udbreder udtalelse eller anden meddelelse eller foretager en handling, der er egnet til at krænke nogens ære, straffes for ærekrænkelse med bøde eller fængsel indtil 1 år, jf. dog §§ 268 og 269.

Stk. 2. Dette gælder dog ikke, hvis ærekrænkelsen angår en afdød og er begået senere end 20 år efter dødsfaldet, medmindre forholdet er omfattet af § 268.

§ 268. Den straf, der er nævnt i § 267, kan stige til fængsel indtil 2 år, hvis

- 1) en alvorlig beskyldning er usand, eller
- 2) en beskyldning er fremsat eller udbredt gennem indholdet af et massemedie, og beskyldningen er egnet til væsentligt at skade den forurettede.

§ 269. En ærekrænkelse er straffri, hvis den fremkom i en sammenhæng, hvor der var rimelig anledning til den.

Stk. 2. Ved vurderingen efter stk. 1 skal der blandt andet tages hensyn til, om sandheden af en beskyldning bevises, eller om der var et tilstrækkeligt faktuel grundlag for ærekrænkelsen, og om fremsættelsen eller udbredelsen heraf skete i god tro og til varetagelse af en anerkendelsesværdig interesse.

Stk. 3. Der kan ikke føres bevis for en strafbar handling, hvis den, beskyldningen rettes mod, er frifundet for handlingen ved endelig dom.

§ 270. Er en beskyldning ubeføjet, optages der efter forurettedes påstand en bemærkning herom i domsslutningen.

§ 271. Ved dom for overtrædelse af §§ 264 d, 267 eller 268 kan det samtidig bestemmes, at en udtalelse, en meddelelse eller et billede skal slettes, hvis det er muligt.

Stk. 2. Forpligtelsen efter stk. 1 påhviler den, der dømmes for overtrædelsen. Har denne ikke rådighed over udtalelsen, meddelelsen eller billedet, kan forpligtelsen pålægges den, som har en sådan rådighed.«

13. § 275 affattes således:

»§ 275. Forbrydelserne i dette kapitel er undergivet privat påtale bortset fra §§ 266-266 b.

Stk. 2. Efter forurettedes anmodning kan offentlig påtale ske i sager

- 1) efter §§ 263-264 d og § 268,
- 2) hvor en person beskyldes for et forhold, der kunne eller kan medføre fortabelse af offentlig stilling eller hverv, eller
- 3) når en alvorlig beskyldning er udbredt anonymt.«

14. § 301 a ophæves.

§ 2

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1101 af 22. september 2017, som senest ændret ved lov nr. 130 af 27. februar 2018, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 31 b indsættes:

»§ 31 c. Retten kan i private straffesager om straffelovens §§ 264 d, 267 og 268 efter anmodning under et særskilt retsmøde forud for hovedforhandlingen træffe afgørelse om

- 1) referatforbud efter § 30, eller
- 2) navneforbud efter § 31, stk. 1.«

2. I § 32 b, *stk. 1*, ændres »Overtrædelse af« til: »Med bøde straffes den, der overtræder«, og »straffes med bøde« udgår.

3. I § 32 b, *stk. 2, 1. pkt.*, ændres »et« til: »rettens«.

4. I § 339 a indsættes som *stk. 2*:

»Stk. 2. Stk. 1 finder dog ikke anvendelse på retsmøder efter § 31 c.«

5. § 684, *stk. 1, nr. 6*, affattes således:

»6) mortifikation efter § 270 eller pålæg efter § 271, når ærekrænkelser påtales offentligt.«

6. I § 781, *stk. 2*, ændres »§ 263, stk. 2« til: »§ 263, stk. 1«.

7. § 791 a, *stk. 5*, affattes således:

»Stk. 5. Må indgrebet antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen, og vedrører efterforskningen en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, kan politiet foretage teleobservation ved

- 1) at indhente oplysninger fra udbydere af telenet eller teletjenester vedrørende lokaliseringen af en mobiltelefon, der antages benyttet af en mistænkt eller
- 2) på anden måde ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat at registrere en mistænks færden.«

§ 3

I lov om erstatningsansvar, jf. lovbekendtgørelse nr. 266 af 21. marts 2014, som senest ændret ved § 3 i lov nr. 140 af 28. februar 2018, foretages følgende ændring:

1. I § 26, *stk. 2*, indsættes som 2. og 3. *pkt.*:

»Det samme gælder, hvis krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelserne i straffelovens kapitel 27. Dette gælder dog ikke de overtrædelser, der er nævnt i straffelovens §§ 266-266 b.«

§ 4

I medieansvarsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 914 af 11. august 2014, foretages følgende ændringer:

1. I § 8, *stk. 1*, indsættes som 2. og 3. *pkt.*:

»Foretagender, der udgiver massemedier som nævnt i § 1, nr. 3, og der modtager redaktionel produktionsstøtte eller projektstøtte efter lov om mediestøtte, er omfattet af loven, uanset om de har indgivet anmeldelse til Pressenævnet. 2. pkt. gælder ikke for massemedier nævnt i § 1, nr. 3, som henvender sig til et dansk mindretal i udlandet.«

2. I § 8, *stk. 2*, ændres »anmeldte foretagender« til: »foretagender, der omfattes af loven efter stk. 1, 1. eller 2. pkt.,«.

§ 5

Stk. 1. Loven træder i kraft den 1. januar 2019.

Stk. 2. Lovens § 3 finder ikke anvendelse på krænkelser begået før lovens ikrafttræden.

§ 6

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men §§ 3 og 4 kan ved kongelig anordning helt eller delvis sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

Indholdsfortegnelse

1. Indledning
2. Lovforslagets hovedpunkter
 - 2.1. Brud på brevhemmeligheden og hemmelig aflytning**
 - 2.1.1. Gældende ret
 - 2.1.2. Straffelovsrådets overvejelser
 - 2.1.3. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning
 - 2.2. Elektroniske informationssystemer**
 - 2.2.1. Gældende ret
 - 2.2.2. Straffelovrådets overvejelser
 - 2.2.3. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning
 - 2.3. Husfredskrænkelser**
 - 2.3.1. Gældende ret
 - 2.3.2. Straffelovrådets overvejelser
 - 2.3.3. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning
 - 2.4. Fotografering og iagttagelse af folk ved brug af fotografiapparat på ikke frit tilgængeligt sted**
 - 2.4.1. Gældende ret
 - 2.4.2. Straffelovrådets overvejelser
 - 2.4.3. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning
 - 2.5. Ubertigtet overvågning ved hjælp af gps eller andet lignende apparat**
 - 2.5.1. Gældende ret
 - 2.5.2. Straffelovrådets overvejelser
 - 2.5.3. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning
 - 2.6. Udnyttelse af oplysninger fremkommet ved visse privatlivskrænkelser**
 - 2.6.1. Gældende ret
 - 2.6.2. Straffelovrådets overvejelser
 - 2.6.3. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning
 - 2.7. Forfølgelse ved hyppig fremsættelse af underkendte beskyldninger**

- 2.7.1. Gældende ret
- 2.7.2. Straffelovrådets overvejelser
- 2.7.3. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

2.8. Ærekrænkelser

- 2.8.1. Gældende ret
- 2.8.2. Straffelovrådets overvejelser
- 2.8.3. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

2.9. Straffen for freds- og ærekrænkelser

- 2.9.1. Gældende ret
- 2.9.2. Straffelovrådets overvejelser
- 2.9.3. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

2.10. Påtale af freds- og ærekrænkelser

- 2.10. Gældende ret
 - 1.
- 2.10. Straffelovrådets overvejelser
 - 2.
- 2.10. Justitsministeriet overvejelser og lovforslagets udformning
 - 3.

2.11. Sletning af udtalelser, meddelelser eller billeder

- 2.11. Gældende ret
 - 1.
- 2.11. Straffelovrådets overvejelser
 - 2.
- 2.11. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning
 - 3.

2.12. Mulighed for nedlæggelse af referat- og navneforbud forud for hovedforhandlingen i private straffesager og skærpelse af straffen for overtrædelse af bl.a. referat- og navneforbud

- 2.12. Gældende ret
 - 1.
- 2.12. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning
 - 2.

2.13. Forhøjelse af tortgodtgørelse i sager om freds- og æreskrænkelser

- 2.13. Gældende ret
 - 1.
- 2.13. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning
 - 2.

2.14. Udvidelse af medieansvarslovens anvendelsesområde til at omfatte medier, der modtager visse former for mediestøtte

2.14. Gældende ret

1.

2.14. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

2.

3. Forholdet til databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven
4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige
5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.
6. Administrative konsekvenser for borgerne
7. Miljømæssige konsekvenser
8. Forholdet til EU-retten
9. Hørte myndigheder og organisationer mv.
10. Sammenfattende skema

1. Indledning

Straffelovens kapitel 27 om freds- og ærekrænkelser indeholder bl.a. regler om krænkelse af privatlivets fred (§§ 263-264 d) og ærekrænkelser (§§ 267-274) samt påtale af disse forbrydelser (§ 275). Reglerne har navnlig til formål at beskytte enkeltpersoner mod privatlivskrænkelser, men foreninger, erhvervsvirksomheder mv. er også i et vist omfang beskyttet af reglerne.

I en moderne digital verden er det vigtigt, at straffelovens regler om freds- og ærekrænkelser er tidssvarende og beskytter den enkeltes privatliv på passende vis. Videregivelse af oplysninger om andres private forhold på internettet kan generelt indebære alvorlige privatlivskrænkelser. Oplysningerne kan på internettet spredes meget vidt og meget hurtigt, og de kan i praksis være vanskelige og i visse tilfælde næsten umulige at få slettet igen. Der er dermed en større risiko for betydelige skadevirkninger og mere vedvarende krænkelser, end der f.eks. er ved krænkelser gennem trykte aviser, tidsskrifter, bøger, tv eller radio, og den samlede effekt af dette kan være meget ødelæggende for det enkelte individ.

Der er efter Justitsministeriets opfattelse behov for en styrket og mere tidssvarende beskyttelse af den enkeltes privatliv mv. Enhver skal kunne leve trygt og forvente respekt for sit privatliv, og det skal ikke være muligt at spekulere i at tjene penge på at krænke andres privatliv. Formålet med lovforslaget er således bl.a. at styrke det strafferetlige værn mod krænkelser af privatlivets fred og mod ærekrænkelser, herunder ved at gennemføre en generel modernisering af straffelovens bestemmelser om freds- og ærekrænkelser.

Lovforslaget indeholder følgende elementer:

- Der foreslås en generel modernisering af straffelovens eksisterende bestemmelser om freds- og ærekrænkelser. I den forbindelse foreslås det bl.a., at straffelovens § 266 c ophæves, og at straffelovens §§ 263 a og 301 a sammenskrives, således at § 301 a foreslås ophævet.

- Der foreslås en ny bestemmelse i straffeloven om uberettiget overvågning af en persons færden ved hjælp af en gps eller andet apparat. Det foreslås i forlængelse heraf, at politiet får hjemmel til at foretage et tilsvarende straffeprocessuelt indgreb.
- Det foreslås, at der indføres adgang til betinget offentlig påtale af de groveste ærekrænkelser, hvilket omfatter dels alvorlige og usande beskyldninger (bagvaskelse), dels beskyldninger, som er fremsat eller udbredt gennem indholdet af et massemedie, og som er egnet til væsentligt at skade den forurettede. Forslaget indebærer, at anklagemyndigheden fremover efter anmodning indleder offentlig retsforfølgning af sådanne ærekrænkelser.
- Det foreslås, at en domfældt i forlængelse af en dom for videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold eller for ærekrænkelser (straffelovens §§ 264 d, 267 eller 268) kan pålægges at slette en udtalelse, meddelelse eller et billede, som har tilknytning til overtrædelsen. Dette indebærer, at oplysninger eller billeder, som har krænkelse af en andens privatliv, skal fjernes fra internettet af f.eks. det medie eller den person, som har offentliggjort det.
- Det foreslås, at det præciseres i retsplejeloven, at der også i private straffesager er mulighed for at nedlægge navne- og/eller referatforbud forud for hovedforhandlingen.
- Det foreslås at tredoble bødestrafen for overtrædelser af straffelovens bestemmelser om fredskrænkelser i §§ 263-264 d og ærekrænkelser i §§ 267-268. For ansvarshavende redaktører hos massemedier foreslås bødestrafen femdoblet.
- Det foreslås at femdoble straffen (bøde) for overtrædelse af bl.a. referat- og navneforbud nedlagt af domstolene i en straffesag. Forslaget indebærer bl.a., at en journalists overtrædelse af et navneforbud i førstegangstilfælde fremover som udgangspunkt straffes med en bøde på 25.000 kr.
- Der foreslås en tredobling af tortgodtgørelsesniveauet for freds- og ærekrænkelser efter erstatningsansvarsloven.
- Det foreslås, at elektroniske massemedier, f.eks. internetnyhedshjemmesider, som ikke har foretaget anmeldelse til Pressenævnet, men som modtager redaktionel produktionsstøtte eller projektstøtte efter mediestøtteleven, automatisk omfattes af medieansvarsloven, hvis de opfylder de materielle betingelser i loven. Dette vil bl.a. indebære, at medierne underlægges medieansvarslovens særlige ansvarssystem.

Lovforslaget bygger på Straffelovrådets betænkning nr. 1563/2017 om freds- og ærekrænkelser (herefter »betænkningen«), men indeholder tillige en række lovændringer, som ikke stammer fra Straffelovrådets betænkning.

Justitsministeriet ønsker en bred og åben debat om lovforslaget dels i Folketinget, dels som led i den offentlige debat. Derfor fremsættes lovforslaget i indeværende folketingssamling, idet forslaget ønskes førstebehandlet af Folketinget inden det - eventuelt i justeret form - i forlængelse heraf sendes i høring med henblik på genfremsættelse i den kommende folketingssamling.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Brud på brevhemmeligheden og hemmelig aflytning

2.1.1. Gældende ret

2.1.1.1. Straffelovens § 263, stk. 1, nr. 1, kriminaliserer den, som uberettiget bryder eller unddrager nogen et brev, telegram eller anden lukket meddelelse eller optegnelse eller gør sig bekendt med indholdet.

Bestemmelsen beskytter lukkede meddelelser og optegnelser, herunder breve, dagbøger, regnskabsbøger mv. Meddelelser og optegnelser, der er bestemt til at bruges i et elektronisk informationssystem, er omfattet af § 263, stk. 2, men ellers omfatter § 263, stk. 1, nr. 1, både skriftlige meddelelser og optegnelser og eksempelvis lydoptagelser.

Bestemmelsen kriminaliserer både at åbne de pågældende lukkede meddelelser og optegnelser, at unddrage dem for nogen og at gøre sig bekendt med indholdet. At unddrage lukkede meddelelser og optegnelser for nogen og at gøre sig bekendt med indholdet dækker også at unddrage og at gøre sig bekendt med sådanne meddelelser og optegnelser, efter at de er blevet åbnet.

Beskyttelsen omfatter ikke åbne postkort eller angivelser uden på en lukket forsendelse (eksempelvis angivelse af modtager og afsender).

2.1.1.2. Straffelovens § 263, stk. 1, nr. 2, kriminaliserer den, der uberettiget skaffer sig adgang til andres gemmer. Herunder hører eksempelvis skabe, skuffer, tasker og lommer. Det er uden betydning, om gemmet er aflåst.

2.1.1.3. Straffelovens § 263, stk. 1, nr. 3, kriminaliserer den, der uberettiget ved hjælp af et apparat hemmeligt aflytter eller optager udtalelser fremsat i enrum, telefonsamtaler eller anden samtale mellem andre eller forhandlinger i lukket møde, som den pågældende ikke selv deltager i, eller hvortil den pågældende uberettiget har skaffet sig adgang.

Beskyttelsen omfatter både udtalelser i enrum, samtaler og forhandlinger i lukkede møder. Beskyttelsen af samtaler og forhandlinger gælder, uanset om de pågældende er til stede samme sted, eller samtalen eller forhandlingen sker ved anvendelse af telekommunikation. Det må antages, at beskyttelsen dog ikke omfatter ukrypteret radiokommunikation, hvor aflytningen eller optagelsen sker ved at opfange det ukrypterede radiosignal (i modsætning til eksempelvis ved at bryde ind i afsender- eller modtagerudstyret). Endvidere er oplysninger, der er bestemt til at bruges i et elektronisk informationssystem, omfattet af § 263, stk. 2.

Der skal være tale om samtaler mellem andre eller lukkede forhandlinger, som den pågældende ikke berettiget deltager i. Bestemmelsen er ikke til hinder for aflytning eller optagelse af en samtale, som den pågældende deltager i, eller af forhandlinger, som den pågældende berettiget deltager i. Det må i forlængelse heraf antages, at enhver deltager i samtalen henholdsvis berettiget deltager i forhandlingerne kan give diskulperende samtykke til hemmelig aflytning eller optagelse. Aflytning og optagelse falder således uden for bestemmelsen, hvis blot én deltager i samtalen henholdsvis berettiget deltager i forhandlingerne er indforstået med aflytningen eller optagelsen.

Bestemmelsen kriminaliserer hemmelig aflytning eller optagelse ved hjælp af et apparat. Hemmelig vil sige, at den eller de personer, hvis udtalelser, samtaler eller forhandlinger aflyttes eller optages, ikke er bekendt med aflytningen eller optagelsen. At aflytning eller optagelse skal ske ved hjælp af et apparat for at være omfattet betyder navnlig, at lytten ved en dør eller et vindue falder uden for bestemmelsen, herunder når den lyttende løbende optegner det sagte (eventuelt ved anvendelse af et apparat hertil). Det falder også uden for bestemmelsen, at en person lytter til lukkede forhandlinger efter uberettiget at have skaffet sig adgang hertil, men hvis forhandlingerne foregår et ikke frit tilgængeligt sted, vil der efter omstændighederne være tale om en overtrædelse af § 264 om husfredskrænkelse.

Bestemmelsen tager sigte på aflytning og optagelse af lyd (i form af udtalelser, samtaler eller forhandlinger – bestemmelsen finder ikke anvendelse på aflytning eller optagelse af andre lyde). En ”aflytning” eller ”optagelse” af en samtale mv. ved mundaflæsning falder således udenfor lige såvel som ”aflytning” eller ”optagelse” af en samtale mv., der føres ved tegnsprog. Sådan ”aflytning” eller ”optagelse” må således i givet fald bedømmes efter reglerne om fotografering og iagttagelse af personer på et ikke frit tilgængeligt sted.

2.1.1.4. Straffelovens § 263, stk. 2, kriminaliserer den, der uberettiget skaffer sig adgang til en andens oplysninger eller programmer, der er bestemt til at bruges i et informationssystem. Straf er ikke betinget af, at gerningsmanden har gjort sig bekendt med oplysningerne eller programmerne – det er tilstrækkeligt at have skaffet sig adgang til dem.

2.1.1.5. Straffen for overtrædelse af straffelovens § 263, stk. 1 og 2, kan under særligt skærpende omstændigheder stige til fængsel indtil 6 år, jf. straffelovens § 263, stk. 3.

2.1.2. Straffelovrådets overvejelser

2.1.2.1. Straffelovrådet finder, at det samlede indhold af straffelovens § 263 i vidt omfang bør videreføres, idet bestemmelsen dog i et vist omfang findes at kunne moderniseres og gøres tydeligere, herunder således at den bedre afspejler nutidens kommunikations- og arkiveringsformer. Det vil således være naturligt, at bestemmelsen fremover tager udgangspunkt i, at meddelelser i stadigt stigende omfang sendes og opbevares elektronisk, og at traditionelle breve og andre skriftlige meddelelser eller optegnelser får en stadig mindre betydning.

Straffelovrådet har i den forbindelse overvejet kriminaliseringen af lukkede meddelelser i den gældende § 263, stk. 1, nr. 1. Lukkede meddelelser findes fortsat at burde være strafferetligt beskyttet mod andres uberettigede adgang både før afsendelsen, under forsendelsen og efter modtagelsen, og rådet har som udgangspunkt ikke fundet anledning til at ændre bestemmelsens samlede gerningsindhold, der grundlæggende stadig findes dækkende for, hvad der i dag bør anses for lukket for andre. Rådet bemærker i den forbindelse, at det er meddelelsens form og ikke dens indhold, der er afgørende for, om en meddelelse i relation til § 263 skal anses for lukket.

Efter Straffelovrådets opfattelse kan kriminaliseringen af uberettiget at unddrage nogen et brev, telegram eller anden lukket meddelelse, herunder e-mail, eller optegnelse udgå af § 263, fordi et sådant forhold mere naturligt hører under § 291 om ødelæggelse, beskadigelse eller bortskaffelse af ting, der tilhører en anden, eller under § 293 om rådighedshindringer.

Straffelovrådet har for så vidt angår § 263, stk. 1, nr. 2, om uberettiget adgang til andres gemmer overvejet, om kriminaliseringen heraf fortsat er velbegrundet, hvilket rådet finder, at den er, bl.a. fordi et gemme potentielt kan indeholde store værdier eller private oplysninger. Kriminaliseringen af at skaffe sig adgang til andres gemmer foreslås dog flyttet til § 264 om husfredskrænkelser, idet bestemmelsen har selvstændig betydning, når gerningsmanden ikke samtidig har overtrådt § 264.

Straffelovrådet finder, at straffelovens § 263, stk. 1, nr. 3, om hemmelig aflytning i det hele fortsat er dækkende og tilstrækkelig. Rådet foreslår, at bestemmelsen videreføres med en mindre sproglig

ændring. Strafskærpselsesbestemmelsen i § 263, stk. 3, foreslås også videreført med en mindre teknisk konsekvensændring.

Straffelovrådet finder samlet set, at den gældende § 263, stk. 1, bør placeres i stk. 2, idet det gældende stk. 2, bør placeres som stk. 1.

Det er således Straffelovrådets opfattelse, at det under hensyn til den udbredte brug af datasystemer til såvel kommunikation som opbevaring af meddelelser og data i øvrigt vil være naturligt at lade beskyttelsen af data i et datasystem og på datamedier være det fremtidige udgangspunkt for en beskyttelse af ”brevhemmeligheden”, men suppleret af bestemmelser – som den gældende – om beskyttelse af traditionelle breve og andre lukkede meddelelser eller optegnelser.

Straffelovrådet finder det hensigtsmæssigt fremover at anvende udtrykket ”datasystem” i lovteksten fremfor ”informationssystem”, som efter gældende ret anvendes i straffelovens § 263. Det er i den forbindelse Straffelovrådets opfattelse, at ”datasystem” i højere grad end ”informationssystem” peger hen imod den automatiserede databehandling, som udtrykket er tilsigtet at skulle dække.

Beskyttelsen af datasystemer og data bør ligesom i dag gælde alle former for data, dvs. både programmer, indholdsdata og metadata. Det er således ikke alene indholdet af eksempelvis elektronisk kommunikation, der er beskyttet, men også eksempelvis oplysninger om afsender og modtager af en e-mail, antallet af udvekslede e-mails mellem bestemte personer, størrelsen af vedhæftede filer mv. Og ligesom i dag er f.eks. elektronisk kommunikation beskyttet både før afsendelsen, under forsendelsen (transmissionen) og efter modtagelsen, herunder efter at være blevet læst af rette modtager.

Straffelovrådet har i forhold til datasystemer drøftet, om en person, der har berettiget teknisk adgang til et datasystem eller en del heraf, kan være uberettiget til at skaffe sig adgang til denne del af datasystemet, herunder de oplysninger, som indgår i det. Problemstillingen angår tilfælde, hvor den tekniske adgang er berettiget og tildelt af en, der berettiget har rådighed over sådanne tildelinger. Anvendelse af en svigagtigt opnået eller fejlagtigt tildelt teknisk adgang til et datasystem vil således uden videre være uberettiget.

Det fremgår klart af forarbejderne til de gældende regler, jf. Straffelovrådets betænkning nr. 1032/1985 om datakriminalitet, side 26, at hvis en medarbejder benytter en andens kode og på den måde skaffer sig adgang til data uden for sin bemyndigelse, vil det som et klart udgangspunkt være uberettiget i strafferetlig forstand. Om der gælder et tilsvarende eller et modsat udgangspunkt i tilfælde, hvor en medarbejder benytter sin egen kode eller en berettiget adgang i øvrigt, fremgår derimod ikke tydeligt af disse bemærkninger.

Det er Straffelovrådets opfattelse, at der – som også anført i rådets 1985-betænkning – bør anlægges en konkret vurdering af sagens omstændigheder i relation til ”uberettiget”, når en medarbejder mv. anvender en berettiget adgang til at tilgå oplysninger i f.eks. en arbejdsgivers datasystem. Der vil i den forbindelse bl.a. kunne lægges vægt på medarbejderens videregående forsæt i relation til, om formålet med at tilgå oplysningerne er, at de skal anvendes i en sammenhæng, der ikke vedrører arbejdsgiveren, herunder at oplysningerne skal videregives. Sådanne tilfælde skal efter Straffelovrådets opfattelse som udgangspunkt anses for at være uberettiget adgang og altså inden for det strafbare område. Dette gælder også, selvom oplysningerne i sig selv ikke er omfattet af f.eks. § 264 d. Omvendt bør domstolene være mere tilbageholdende med at anse det for uberettiget, hvis en medarbejder alene af nysgerrighed og uden

et videregående forsæt i relation til brug eller videregivelse tilgår oplysninger, der ikke er relevante for arbejdet. I den forbindelse vil oplysningernes karakter imidlertid spille en væsentlig rolle, og den blotte tilgang til følsomme personoplysninger vil således kunne udgøre en uberettiget adgang i sig selv.

For så vidt angår den omvendte situation – arbejdsgiverens adgang til en medarbejders private oplysninger, som måtte være placeret i arbejdsgiverens datasystem, herunder navnlig private e-mails – må udgangspunktet være, at arbejdsgiveren ikke er berettiget til at tilgå en medarbejders private oplysninger, selv om disse findes i arbejdsgiverens datasystem. Det er imidlertid vanskeligt i generel form at fastslå, under hvilke omstændigheder dette udgangspunkt kan fraviges. Afgrænsningen af, hvornår arbejdsgiverens adgang er berettiget, må således bero på en konkret vurdering af sagens omstændigheder, herunder navnlig af, hvad der eventuelt er aftalt mellem arbejdsgiveren og medarbejderen om brugen af arbejdsgiverens systemer til private formål.

Straffelovrådet har overvejet, om det kan være uberettiget at skaffe sig adgang til en privat server eller andre enheder, hvortil der er adgang fra internettet.

Det er i den forbindelse Straffelovrådets opfattelse, at hvis en enhed er koblet til internettet på en sådan måde, at enhver ved anvendelse af almindelige programmer til internetkommunikation, eksempelvis en sædvanlig webbrowser, kan tilgå oplysninger på enheden, bør sådan tilgang som et klart udgangspunkt ikke anses for uberettiget adgang til en andens oplysninger. Det er herved forudsat, at enhedens tilkobling til internettet på denne måde ikke er sket mod ejerens vilje, idet det samtidig bemærkes, at hvis tilkoblingen er sket mod ejerens vilje, vil udenforstående, der tilgår enheden via internettet uden kendskab hertil, kunne mangle forsæt til uberettiget adgang til en andens oplysninger.

Hvis man skaffer sig adgang til enheden for at slette eller ændre oplysninger, uden at ejeren har ønsket at give adgang hertil, vil der dog være tale om uberettiget adgang til et datasystem. Det samme gælder, hvis man skaffer sig adgang til enheden for uden ejerens indforståelse at udnytte maskinkraften til egne formål (hvad enten disse isoleret set er lovlige eller ulovlige). Endvidere vil sletning eller ændring af oplysninger kunne udgøre en overtrædelse af straffelovens § 291 om hærværk, og udnyttelse af maskinkraften vil kunne være en overtrædelse af straffelovens § 293 om uberettiget brug.

Efter Straffelovrådets opfattelse gælder det nævnte udgangspunkt også i tilfælde, hvor en person ved direkte indtastning af en url-adresse opnår adgang til dele af enheden, selvom ejeren af oplysningerne på enheden ikke ønsker, at der skal være offentlig adgang hertil. Der vil i praksis kunne være en glidende overgang, både for den, der læser på enheden, og for den, der ejer oplysningerne på den. Den, der læser, kan benytte direkte indtastning af url-adressen blot for at komme hurtigere til det ønskede og kan også have fået url-adressen af tredjemand (herunder læst den på internettet) uden kendskab til, at ejeren af oplysningerne har et ønske om ikke at give adgang til den pågældende del af enheden. Men den, der læser, kan også helt bevidst gå efter oplysninger, som den pågældende positivt formoder ønskes hemmeligholdt af ejeren af oplysningerne. Den, der ejer oplysningerne, kan blot have undladt at forholde sig specifikt til, hvad den pågældende ønsker at give adgang til, men kan også have et positivt ønske om ikke at give adgang til bestemte oplysninger, men uden at have sikret oplysningerne tilstrækkeligt mod direkte indtastning af url-adressen, eksempelvis på grund af utilstrækkeligt kendskab til, hvordan en webserver fungerer.

Sådanne tilfælde er efter Straffelovrådets opfattelse sammenlignelige med andre situationer, hvor oplysninger fejlagtigt gøres tilgængelige for andre, eksempelvis hvor en e-mail (eller for den sags skyld et

papirbrev) sendes til en forkert adressat eller med en forkert vedhæftet fil, hvor man lægger en forkert version ud på internettet, eller hvor man, før det var tilsigtet, offentliggør noget på internettet. Det kan også udtrykkes på den måde, at personer, der tilkobler en enhed til internettet, som udgangspunkt selv bærer ansvaret for, hvad man ved anvendelse af sædvanlige programmer til internetkommunikation kan læse på den, herunder ved direkte indtastning af url-adressen.

I forhold til videregivelse og anden brug vil andre strafbestemmelser (eksempelvis om erhvervshemmeligheder, tavshedspligt, insiderhandel eller videregivelse af oplysninger om en andens private forhold) kunne anvendes, hvis gerningsmanden har forsæt med hensyn til, at oplysningerne utilsigtet er blevet gjort tilgængelige.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 49-71.

2.1.3. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

Justitsministeriet er enig i Straffelovrådets overvejelser og forslag vedrørende straffelovens § 263, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse med rådets lovudkast.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 4 (forslaget til straffelovens § 263), og bemærkningerne hertil.

2.2. Elektroniske informationssystemer

2.2.1. Gældende ret

Straffelovens § 263 a om adgangsmidler til ikke-kommercielle informationssystemer og § 301 a om adgangsmidler til kommercielle informationssystemer blev indsat ved lov nr. 352 af 19. maj 2004 efter anbefaling fra det såkaldte Brydensholt-udvalg i betænkning nr. 1417/2002 om IT-kriminalitet.

Straffelovens § 263 a kriminaliserer forskellige handlinger med hensyn til koder og andre adgangsmidler til et ikke offentligt tilgængeligt informationssystem, hvortil adgangen er beskyttet med kode eller anden særlig adgangsbegrænsning. Bestemmelsen gælder ikke i forhold til informationssystemer, som er offentligt tilgængelige mod betaling, jf. herom straffelovens § 301 a.

Straffelovens § 263 a kriminaliserer i forhold til alle ikke offentligt tilgængelige informationssystemer, hvortil adgangen er beskyttet med kode eller anden særlig adgangsbegrænsning, uretmæssigt erhvervsmæssigt salg og udbredelse i en videre kreds af en kode eller andet adgangsmiddel, jf. stk. 1, og uretmæssig videregivelse af et større antal koder eller andre adgangsmidler, jf. stk. 2. Kriminaliseringen omfatter således den, der uretmæssigt erhvervsmæssigt sælger mindst én kode eller andet adgangsmiddel, den, der i en videre kreds uretmæssigt udbreder mindst én kode eller andet adgangsmiddel, og den, der uretmæssigt videregiver et større antal koder eller andre adgangsmidler. Modsætningsvis omfatter kriminaliseringen efter stk. 1 og 2 ikke ikke-erhvervsmæssigt salg eller anden udbredelse af et mindre antal koder i en snævrere kreds.

Straffelovens § 263 a kriminaliserer endvidere i forhold til visse ikke offentligt tilgængelige informations-

systemer enhver uretmæssig videregivelse af en kode eller adgangsmiddel og også at skaffe sig en sådan kode, jf. stk. 3. Omfattet af denne strengere kriminalisering – som svarer til kriminaliseringen i § 301 a i forhold til informationssystemer, der er offentligt tilgængelige mod betaling – er samfundsvigtige informationssystemer, jf. § 193, og informationssystemer, der behandler følsomme oplysninger, som er omfattet af persondatalovens § 7, stk. 1, eller § 8, stk. 1, om flere personers personlige forhold.

Det bemærkes, at straf efter § 263 a, stk. 1-3, ikke er betinget af, at koden eller adgangsmidlet har været anvendt til uberettiget adgang.

Efter straffelovens § 301 a straffes den, der uretmæssigt skaffer sig eller videregiver koder eller andre adgangsmidler til informationssystemer, hvortil adgangen er forbeholdt betalende brugere, og som er beskyttet med kode eller anden særlig adgangsbegrænsning.

Bestemmelserne i § 263 a og 301 a anvendes formentlig ikke særlig ofte, hvilket må antages bl.a. at bero på, at deres fuldbyrdelsesmoment er fremrykket, og at bestemmelserne dermed kriminaliserer visse forberedende handlinger, der i mange tilfælde allerede er strafbare (og i praksis også straffes) som forsøgshandlinger, herunder forsøg på overtrædelse af straffelovens § 263, stk. 2, eller § 279 a.

2.2.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet har i overvejelserne om § 263 a om adgangsmidler til ikke-kommercielle informationssystemer også inddraget § 301 a om adgangsmidler til kommercielle informationssystemer.

Straffelovrådet har anført, at baggrunden for bestemmelserne fremgår af betænkning nr. 1417/2002 om IT-kriminalitet, side 58 ff., og at det fremgår heraf, at der til beskyttelse af privatlivets fred og mod hærværk mv. bør være en tidlig strafferetlig beskyttelse af passwords og andre adgangsmidler til informationssystemer, og at denne beskyttelse bør ligge tidligere end forsøget på at anvende sådanne adgangsmidler. Hertil kommer, at strafbarheden således ikke er afhængig af, om der kan føres tilstrækkeligt bevis for forsøg eller forsøg på medvirken i relation til en senere kriminalitet. Endelig blev der peget på, at der foreligger en så væsentlig interesse i at beskytte IT-samfundet mod uberettigede angreb, at hensynet hertil kan begrunde, at der i et vist omfang etableres en meget tidlig strafferetlig beskyttelse.

Straffelovrådet har endvidere anført, at bestemmelserne i øvrigt også skal ses i lyset af artikel 6 i Europarådets konvention om it-kriminalitet, der dog ikke nødvendiggør dem.

Straffelovrådet finder af ovennævnte grunde, herunder navnlig at bestemmelserne er indsat i straffeloven med henblik på at beskytte IT-samfundet mod uberettigede angreb, og at dette hensyn må antages at være mindst lige så relevant i dag, at den beskyttelse, som bestemmelserne indeholder, bør opretholdes. Straffelovrådet har herved også lagt vægt på, at udviklingen kan indebære, at bestemmelserne vil kunne blive anvendt mere i fremtiden. Straffelovrådet finder imidlertid, at de lidt komplicerede bestemmelser kan forenkles.

Straffelovrådet har i den forbindelse overvejet, om bestemmelserne bør samles i straffelovens § 263 a, eller om dette vil være et ulogisk brud på straffelovens systematik, hvor § 301 a indgår som en formueforbrydelse og dermed er placeret adskilt fra § 263 a. Straffelovrådet finder imidlertid ud fra

hensynet til regelforenkling, at bestemmelserne bør samles i § 263 a, selv om visse dele efter en snæver systematisk betragtning henhører under kapitel 28 om formueforbrydelser.

Straffelovrådet foreslår på den baggrund en nyaffattelse af § 263 a, som også kommer til at indeholde gerningsindholdet fra § 301 a, hvorfor det samtidig foreslås, at § 301 a ophæves.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 72-73.

2.2.3. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

Justitsministeriet er enig i Straffelovrådets overvejelser og forslag vedrørende straffelovens § 263 a og § 301 a, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse med rådets lovudkast.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 5 (forslag til straffelovens § 263 a), og bemærkningerne hertil.

2.3. Husfredskrænkelse

2.3.1. Gældende ret

Efter straffelovens § 264, stk. 1, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder den, som uberettiget skaffer sig adgang til fremmed hus eller andet ikke frit tilgængeligt sted, eller som uberettiget undlader at forlade fremmed grund efter at være opfordret dertil.

Beskyttelsen omfatter huse og andre afgrænsede steder, som ikke er frit tilgængelige. Stedet kan f.eks. være afgrænset af en mur, et plankeværk eller en hæk. Det er ikke afgørende, om en adgangsvej (f.eks. en dør eller en låge) er låst. Også biler, skibe, jernbanevogne og fly er omfattet af bestemmelsen. Bestemmelsen gælder ikke, hvis stedet er frit tilgængeligt, eksempelvis fordi det er åbent for besøgende eller kunder. Nogle steder er frit tilgængelige på visse tidspunkter og ikke frit tilgængelige på andre tidspunkter, eksempelvis kunde- og publikumsarealer i butikker, restauranter, forlystelsessteder, udstillingsbygninger mv. henholdsvis i og uden for åbningstiden. Det bemærkes, at spørgsmålet om betaling er uden betydning for, om stedet er frit tilgængeligt i bestemmelsens forstand. Det er således ikke husfredskrænkelse at tilsnige sig adgang til eksempelvis en forestilling eller udstilling uden betaling, men sådan tilsnigelse rammes i stedet af straffelovens § 298, nr. 4.

Det antages, at der i formuleringen ”skaffe sig adgang” ligger, at den pågældende skal have udvist en vis aktivitet, og at kravene afhænger af, hvilken lokalitet der er tale om (jf. Greve mfl., Kommenteret straffelov. Speciel del, 10. udg. 2012, side 449). Som eksempler har været anført, at hvis det er en privat lejlighed, kan det være tilstrækkeligt, at den pågældende er gået ind, hvorimod det ikke nødvendigvis er en husfredskrænkelse at gå ind i en lukket gård, idet der ofte må kræves en opbrydning af lås, svig mv. (anf.st.).

Straffelovens § 264, stk. 1, nr. 2, kriminaliserer den, som uberettiget undlader at forlade fremmed grund efter at være opfordret dertil.

Bestemmelsen gælder, uanset om den fremmede grund er frit tilgængelig eller ej.

I forhold til ikke frit tilgængelige steder kan bestemmelsen have selvstændig betydning, eksempelvis hvis den, der opfordres til at forlade stedet, ikke havde forsæt med hensyn til, at stedet ikke var frit tilgængeligt.

I forhold til frit tilgængelige steder giver bestemmelsen mulighed for, at den, der har rådighed over det pågældende sted, pålægger bestemte personer at forlade stedet med den virkning, at forbliven på stedet kan straffes.

Efter straffelovens § 264, stk. 2, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år, hvis en overtrædelse af stk. 1, nr. 1, begås med forsæt til at skaffe sig eller gøre sig bekendt med oplysninger om en virksomheds erhvervshemmeligheder, eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.

2.3.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet finder for så vidt angår straffelovens § 264, stk. 1, nr. 1, om husfredskrænkelser, at bestemmelsen fortsat generelt er dækkende for, hvilke steder man ikke må skaffe sig adgang til, idet rådet dog har fundet anledning til at foretage visse ændringer af, i hvilket omfang bestemmelsen finder anvendelse i relation til aflåste eller ikke aflåste bygninger, lokaler mv.

Straffelovrådet finder endvidere, at bestemmelsen om at skaffe sig adgang til andres gemmer i straffelovens § 263, stk. 1, nr. 2, bør videreføres uden ændringer i straffelovens § 264, stk. 1, nr. 2.

I forhold til den nugældende bestemmelse i straffelovens § 264, stk. 1, nr. 2, foreslås denne videreført i stk. 1, nr. 3, med en mindre sproglig ændring, således at »grund« ændres til »område«, der vurderes at være et mere dækkende begreb.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 73-80.

2.3.3. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

Justitsministeriet er enig i Straffelovrådets overvejelser og forslag vedrørende straffelovens § 264, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse med rådets lovudkast.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 6, og bemærkningerne hertil.

2.4. Fotografering og iagttagelse af folk ved brug af fotografiapparat på ikke frit tilgængeligt sted

2.4.1. Gældende ret

Den, som uberettiget fotograferer personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder, jf. straffelovens § 264 a. Det samme gælder den, der ved hjælp af kikkert eller andet apparat uberettiget iagttager sådanne personer.

Beskyttelsen omfatter personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted. Ikke frit tilgængelige steder skal som udgangspunkt forstås på samme måde som i § 264, stk. 1, nr. 1, om husfredskrænkelser.

Beskyttelsen omfatter således personer i huse og på andre afgrænsede steder, som ikke er frit tilgængelige. Stedet kan f.eks. være afgrænset af en mur, et plankeværk eller en hæk. Det er ikke afgørende, om en adgangsvej (f.eks. en dør eller en låge) er låst. Bestemmelsen gælder ikke, hvis stedet er frit tilgængeligt, eksempelvis fordi det er åbent for besøgende eller kunder. Nogle steder er frit tilgængelige på visse tidspunkter og ikke frit tilgængelige på andre tidspunkter, eksempelvis kunde- og publikumsarealer i butikker, restauranter, forlystelsessteder, udstillingsbygninger mv. henholdsvis i og uden for åbningstiden.

I modsætning til bestemmelsen om husfredskrænkelser må det dog antages, at beskyttelsen mod fotografering og iagttagelse ikke omfatter personer i biler, når bilen befinder sig på et frit tilgængeligt sted (altså uanset at bilen i forhold til husfredskrænkelser i sig selv er et ikke frit tilgængeligt sted). Muligvis gælder noget tilsvarende i forhold til personer på skibsdæk (i modsætning til i kahytter mv.). I hvert fald fremgår det af forarbejderne, at det ikke har været hensigten at ramme sejlsportsfolk, der anvender kikkert for at iagttage andre sejlere (1971-betænkningen, side 61).

Beskyttelsen omfatter for det første fotografering af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted. Fotografering af andet end personer er ikke omfattet. Det er uden betydning, hvor fotografen eller fotoudstyret befinder sig, og om fotoudstyret eventuelt er fjernbetjent eller virker automatisk. Fotografering omfatter optagelse af enkeltbilleder såvel som optagelse af levende billeder.

Beskyttelsen omfatter for det andet iagttagelse ved hjælp af kikkert eller andet apparat af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted. Iagttagelse af andet end personer er ikke omfattet, og iagttagelse med det blotte øje er heller ikke omfattet. Det er uden betydning, hvor iagttageren eller apparatet befinder sig.

Det følger af det anførte, at fotografering eller iagttagelse ved hjælp af et apparat, der er monteret i en drone, er omfattet af bestemmelsen. Det samme vil gælde fotografering eller iagttagelse ved hjælp af et apparat, der er monteret i en satellit, hvis opløsningen er høj nok til, at der er tale om fotografering eller iagttagelse af personer.

Der vil ikke være tale om fotografering eller iagttagelse af personer i bestemmelsens forstand, hvis fotograferingen eller iagttagelsen retter sig mod eksempelvis et sommerhusområde eller et landskab, og personer kun mere eller mindre tilfældigt og set på lang afstand kommer med i billedfeltet. Omfattet er derimod eksempelvis fotografering med teleobjektiv eller iagttagelse med kikkert rettet mod en eller flere personer, for så vidt personen eller personerne befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted.

Beskyttelsen gælder, uanset om fotograferingen eller iagttagelsen sker skjult eller åbenlyst for den eller de fotograferede eller iagttagede personer.

2.4.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet finder det velbegrundet, at der er en strafbestemmelse, som regulerer fotografering og iagttagelse af personer ved hjælp af et apparat.

Straffelovrådet finder, at straffelovens § 264 a er afgrænset på en hensigtsmæssig måde, både med hensyn til at den alene beskytter personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted, med hensyn til at den omfatter fotografering og iagttagelse ved hjælp af et apparat, og med hensyn til at den omfatter fotografering og iagttagelse af personer.

Straffelovrådet har anført, at den næsten universelle udbredelse af mobiltelefoner med indbygget kamera har forøget de faktiske muligheder for at fotografere personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted. Rådet har i den forbindelse også anført, at der formentlig fotograferes personer på ikke frit tilgængelige steder i væsentligt videre omfang i dag, end da straffelovens § 264 a blev indført i 1972.

Straffelovrådet har overvejet, om denne navnlig teknologisk drevne udvikling giver anledning til at foreslå ændringer af bestemmelsen, eventuelt i lempende retning, fordi udbredelsen af mobiltelefoner med kamera i vidt omfang har normaliseret det at fotografere alle steder, men har ikke fundet grundlag herfor. Rådet lægger bl.a. vægt på, at bestemmelsen kriminaliserer uberettiget fotografering, og at fotografering med støtte i samtykke, herunder stiltiende samtykke, eller kutyme således ikke er kriminaliseret. Rådet lægger endvidere vægt på, at den potentielle skadevirkning for den enkelte af en fotografering på et ikke frit tilgængeligt sted er mindst lige så stor og formentlig også større i dag end i 1972. Den meget vide udbredelse af digital fotografering gør det således væsentligt nemmere, hurtigere og billigere end tidligere at kopiere og videreformidle fotografier til andre, og internettet giver i den forbindelse mulighed for potentielt at give hele verden adgang til fotografier.

Straffelovrådet finder omvendt heller ikke grundlag for at udvide bestemmelsen, eksempelvis til visse tilfælde af fotografering af personer, der befinder sig på et frit tilgængeligt sted. Rådet bemærker samtidig, at beskyttelsen mod videregivelse af oplysninger om en anden også kan omfatte fotografier af personer, der befinder sig på et frit tilgængeligt sted.

Straffelovrådet har overvejet, om den teknologiske udvikling i øvrigt giver anledning til at foreslå ændringer i bestemmelsen, men har ikke fundet grundlag herfor. Efter rådets opfattelse omfatter den gældende bestemmelse, der anvender begreberne fotografering og iagttagelse ved hjælp af et apparat, utvivlsomt også fotografering og iagttagelse med eksempelvis infrarødt kamera.

Straffelovrådet foreslår på den baggrund ingen ændringer af gerningsindholdet i straffelovens § 264 a.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 88-91.

2.4.3. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

Justitsministeriet er enig i Straffelovrådets overvejelser vedrørende kriminaliseringen i straffelovens § 264 a, og der foretages således ingen ændringer i bestemmelsens gerningsindhold.

Justitsministeriet finder imidlertid anledning til at tredoble bødestraffen efter bestemmelsen, jf. nedenfor i pkt. 2.9.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 7, og bemærkningerne hertil.

2.5. Ubertigtet overvågning ved hjælp af gps eller andet lignende apparat

2.5.1. Gældende ret

2.5.1.1. Straffeloven indeholder ikke i dag en selvstændig bestemmelse om gps-overvågning.

I Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 2016/679 af 27. april 2016 om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (herefter databeskyttelsesforordningen) er der fastsat nye EU-retlige databeskyttelsesregler. Justitsministeren har endvidere den 25. oktober 2017 fremsat lovforslag L 68 om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (herefter forslag til databeskyttelsesloven). Databeskyttelsesforordningen finder anvendelse fra den 25. maj 2018 og forslag til databeskyttelsesloven træder i kraft den 25. maj 2018. Databeskyttelsesforordningen og forslag til databeskyttelsesloven vil således være gældende, når dette lovforslag i givet fald træder i kraft.

Persondataloven, der erstattes af databeskyttelsesforordningen og forslaget til databeskyttelsesloven, sætter grænser for f.eks. private virksomheders mulighed for at kunne overvåge personer med gps-udstyr.

2.5.1.2. Retsplejelovens § 791 a indeholder regler om, at politiet under nærmere angivne betingelser som led i efterforskningen af en lovovertrædelse kan foretage observation og teleobservation. Observation er defineret som fotografering eller iagttagelse ved hjælp af kikkert eller andet apparat af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted, jf. stk. 1. Teleobservation er defineret som indhentelse af oplysninger fra udbydere af telenet eller teletjenester vedrørende lokaliseringen af en mobiltelefon, jf. stk. 5.

Reglerne om observation er i retspraksis blevet anvendt på pejling, dvs. lokalisering af en mistænkt(s) bil ved hjælp af radiosignaler (UfR 2000.2476 H).

Retsplejeloven indeholder ikke herudover regler om, at politiet kan registrere en persons færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat. Politiets observation eller sporing ved hjælp af et apparat af en person, der befinder sig på et frit tilgængeligt sted, anses i dag ikke som et straffeprocessuelt tvangsindgreb, som kræver særskilt hjemmel, hvis observationen eller sporingen kan gennemføres uden indtrængen på privat område, indgreb i privat ejendom mv.

2.5.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet har i forlængelse af overvejelserne om den gældende beskyttelse af privatlivets fred overvejet, om den teknologiske udvikling har skabt nye muligheder for krænkelse af privatlivet, som bør kunne imødegås med straf efter straffeloven.

Efter Straffelovrådets opfattelse gælder det muligheden for på afstand at følge en persons færden. Overvågning af en persons geografiske placering ved hjælp af gps-udstyr er således efter rådets opfattelse i praksis mere indgribende end traditionel manuel skygning, hvor en eller flere personer følger efter den pågældende og dermed overvåger den pågældendes færden. Som følge af omkostningerne er der således

grænser for, hvor langvarig en manuel skygning i praksis vil være, og det kan også være nemmere at opdage, at man bliver skygget, end at man overvåges ved hjælp af gps-udstyr.

Det er således Straffelovrådets opfattelse, at en overvågning af en persons geografiske placering, der finder sted på afstand ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat, i almindelighed er udtryk for en krænkelse af en sådan grovhed, at der er grundlag for at overveje en kriminalisering i straffeloven.

Straffelovrådet foreslår på denne baggrund en ny bestemmelse i straffeloven om uberettiget at registrere en persons færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat. Gerningsindholdet vil bestå i selve registreringen i form af indsamling eller lagring af data ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat, med henblik på at gerningsmanden gennem de registrerede oplysninger vil kunne følge en anden (bestemt) persons færden. Bestemmelsen vil først og fremmest finde anvendelse på registrering af en persons færden, der sker ved hjælp af en gps, som er anbragt i eller på eksempelvis en persons bil, tøj eller taske. Dette gælder, hvor gerningsmandens forsæt omfatter selve registreringen, og bestemmelsens hovedområde vil således være tilfælde, hvor gerningsmanden har anbragt den pågældende gps. Det gælder desuden, uanset om gps'en har indbygget en sender, hvis signaler gerningsmanden opfanger, herunder ved selv at styre, hvornår der sendes signaler, så personens færden kan følges løbende, eller gps'en alene lagrer gps-koordinaterne, som gerningsmanden efterfølgende skaffer sig adgang til. Det er imidlertid afgørende, at der er tale om registrering med henblik på at kunne følge den anden persons færden fremadrettet. Det er omvendt ikke et krav, at registreringerne har ført til, at gerningsmanden har fulgt den anden persons færden, dvs. har skaffet sig det registrerede overblik over, hvor den anden person har befundet sig. Gerningsindholdet er således fuldblyndet, når registreringen er foretaget, hvis registreringen er egnet til at følge den anden persons færden.

Straffelovrådet foreslår, at strafferammen i den nye bestemmelse skal være bøde eller fængsel indtil 6 måneder i lighed med strafferammen i øvrigt for de fleste andre krænkelse af privatlivets fred, hvor alene enkeltpersoner beskyttes, idet strafferammen særligt skal ses i sammenhæng med strafferammerne i straffelovens § 264 a om uberettiget fotografering på et ikke frit tilgængeligt sted (bøde eller fængsel i indtil 6 måneder) og i persondataloven (bøde eller fængsel i indtil 4 måneder).

Det vil være en konsekvens af den nye bestemmelse, at politiets anvendelse af sporings- og pejlingsudstyr som omhandlet i bestemmelsen i forbindelse med efterforskningen af strafbare forhold fremover i alle tilfælde vil være at anse som et straffeprocessuelt tvangsindgreb, som skal have hjemmel i retsplejeloven. Efter gældende ret anses sådan sporing og pejling som et straffeprocessuelt tvangsindgreb, hvis det f.eks. er nødvendigt at bryde ind i en bil for at anbringe udstyr, men ikke hvis udstyr anbringes uden på en bil, som befinder sig et frit tilgængeligt sted. Når der er tale om et straffeprocessuelt indgreb, anvendes retsplejelovens § 791 a om observation analogt, jf. UfR 2000.2476 H og UfR 2003.137 H. Lokalisering af en mobiltelefon er dog direkte omfattet af retsplejelovens § 791 a, stk. 5, om teleobservation. Der vil således på baggrund af forslaget skulle etableres hjemmel i retsplejeloven til, at politiet under nærmere fastlagte betingelser kan foretage den form for overvågning, der er omfattet af den foreslåede bestemmelse. Der vil i den forbindelse efter Straffelovrådets opfattelse fortsat kunne tages udgangspunkt i retsplejelovens § 791 a, stk. 1, herunder også således, at indgrebet ikke kræver en forudgående kendelse fra retten.

Straffelovrådet foreslår tillige med forslaget til § 264 b en ændring af straffelovens § 264 c, så bestemmelsen kommer til at omfatte det forhold, at nogen uberettiget skaffer sig eller udnytter oplysninger, som er fremkommet ved en overtrædelse af den foreslåede overvågningsbestemmelse i § 264 b.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 111-115.

2.5.3. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

2.5.3.1. Justitsministeriet er enig i Straffelovrådets overvejelser og forslag vedrørende en ny bestemmelse om ulovlig gps-overvågning, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse med rådets lovudkast.

Justitsministeriet bemærker i den forbindelse, at f.eks. forældres overvågning ved hjælp af gps eller andet lignende apparat af mindreårige, hjemmeboende børn i almindelighed ikke vil skulle anses for uberettiget overvågning efter den foreslåede bestemmelse. Det samme gælder i forhold til arbejdsgiveres gps-overvågning af ansatte, hvis det har hjemmel i arbejdsaftalen, eller de ansatte i øvrigt er klar over, at de bliver overvåget. Derimod vil overvågning ved hjælp af gps af en kæreste, partner, ægtefælle mv. i almindelighed skulle anses for uberettiget overvågning efter den foreslåede bestemmelse.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 8 (forslag til straffelovens § 264 b), og bemærkningerne hertil.

2.5.3.2. Justitsministeriet er endvidere enig i, at der i lyset af den foreslåede bestemmelse i straffelovens § 264 b er behov for at etablere hjemmel i retsplejeloven til, at politiet under nærmere fastlagte betingelser kan foretage den form for overvågning, der er omfattet af den foreslåede bestemmelse.

Justitsministeriet finder, at politiets registrering af en mistænks færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat er beslægtet med teleobservation efter retsplejelovens § 791 a, stk. 5. Der er i begge tilfælde tale om, at en persons færden kan følges fremadrettet og løbende. Afhængig af de tekniske muligheder kan registrering af en mistænks færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat i nogle tilfælde have en større intensitet, fordi lokaliseringen i nogle tilfælde vil kunne være mere præcis. Endvidere har en person i princippet selv rådighed over, om den pågældende har en tændt mobiltelefon på sig, hvorimod politiets placering af en gps eller et andet lignende apparat i eller på en persons bil, taske eller tøj er tilsigtet at være skjult for den pågældende.

Efter Justitsministeriets opfattelse bør betingelserne for politiets registrering af en mistænks færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat svare til betingelserne for at anvende teleobservation efter retsplejelovens § 791 a, stk. 5. Det er også de samme betingelser, som efter § 791 a, stk. 2, gælder for observation af en person, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted, ved anvendelse af fjernbetjent eller automatisk virkende kamera eller lignende.

Dette betyder, at indgrebet vil være betinget af, at det må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen (indikationskravet), og at efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover (kriminalitetskravet).

I lighed med observation og teleobservation efter den gældende § 791 a bør der også i relation til politiets registrering af en mistænks færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat gælde en almindelig proportionalitetsregel, således at indgrebet ikke må foretages, hvis det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb, jf. det gældende § 791 a, stk. 7.

Justitsministeriet finder endvidere, at beslutningen om at iværksætte politiets registrering af en mistænks færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat bør træffes af retten, smh. det gældende § 791 a, stk. 8, jf. § 783, stk. 1. I kendelsen bør oplyses den person, indgrebet angår, det tidsrum, inden for hvilket indgrebet kan foretages, mv., jf. § 783, stk. 1 og 2. Der kan opstå situationer, hvor politiet kan have behov for at iværksætte registrering af en mistænks færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat uden at skulle afvente retskendelse. Det foreslås på den baggrund, at politiet skal kunne træffe beslutning om at foretage indgrebet med efterfølgende forelæggelse af indgrebet for retten til godkendelse, jf. § 783, stk. 3. Også dette svarer til, hvad der i dag gælder for teleobservation.

Efter afslutning af en teleobservation foretaget med hjemmel i § 791 a, stk. 5, skal der foretages underretning af den, indgrebet har været rettet imod, jf. § 791 a, stk. 8, jf. § 788. Tilsvarende bør efter Justitsministeriets opfattelse gælde i relation til politiets registrering af en mistænks færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat.

Justitsministeriet har endvidere fundet det rigtigst, at der også i sager om politiets registrering af en mistænks færden ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat beskikkes en advokat for den mistænkte, jf. retsplejelovens §§ 784 og 785.

På denne baggrund foreslås det at udvide den gældende bestemmelse om teleobservation i form af indhentelse af oplysninger fra udbydere af telenet eller teletjenester vedrørende lokaliseringen af en mobiltelefon, jf. retsplejelovens § 791 a, stk. 5, til også at omfatte, at politiet på anden måde ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat registrerer en mistænks færden.

Der henvises til lovforslagets § 2, nr. 7 (ændring af retsplejelovens § 791 a, stk. 5), og bemærkningerne hertil.

2.6. Udnyttelse af oplysninger fremkommet ved visse privatlivskrænkelser

2.6.1. Gældende ret

Straffelovens § 264 c kriminaliserer den, der uden at have medvirket til gerningen skaffer sig eller uberettiget udnytter oplysninger, som er fremkommet ved overtrædelse af §§ 263, 264 og 264 a.

Bestemmelsen angår således oplysninger, som er fremkommet ved brud på brevhemmeligheden mv., hemmelig aflytning, husfredskrænkelser eller fotografering eller iagttagelse af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted.

Det er en betingelse, at oplysningerne er fremkommet på strafbar måde, idet en eller flere af bestemmelserne i §§ 263, 264 eller 264 a objektivt set blev overtrådt. Det er derimod ikke en betingelse, at nogen subjektivt kan drages til ansvar for overtrædelsen af §§ 263, 264 eller 264 a.

Bestemmelsen omfatter oplysninger i enhver form, både tekst, lyd og billeder og også oplysninger, der blot meddeles mundtligt.

Oplysningerne skal som nævnt være fremkommet ved overtrædelse af en af de nævnte bestemmel-

ser. Dette vil omfatte oplysninger om indholdet af lukkede meddelelser eller optegnelser, som nogen uberettiget har gjort sig bekendt med, jf. § 263, stk. 1, nr. 1, og oplysninger om indholdet af udtalelser, samtaler eller forhandlinger, som nogen uberettiget har aflyttet hemmeligt, jf. § 263, stk. 1, nr. 3. Det vil også omfatte oplysninger om iagttagelser, som nogen har gjort efter uberettiget at have skaffet sig adgang til andres gemmer, jf. § 263, stk. 1, nr. 2, eller til fremmed hus eller andet ikke frit tilgængeligt sted, jf. § 264, stk. 1, nr. 1. Endvidere vil det omfatte oplysninger, som nogen får ved uberettiget at fotografere eller ved hjælp af et apparat iagttage personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted, jf. § 264 a.

Straffelovens § 264 c angår dels at skaffe sig sådanne oplysninger, dels uberettiget at udnytte sådanne oplysninger.

At skaffe sig oplysninger indebærer, at den pågældende har foretaget sig noget aktivt for at komme i besiddelse af oplysningerne. Den blotte passive modtagelse af oplysninger på en andens initiativ falder således udenfor.

Udnyttelse af oplysninger foreligger, når oplysningerne bruges til noget. Som hovedeksempler kan nævnes erhvervsmæssig brug og journalistisk brug.

2.6.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet foreslår ingen ændringer af gerningsindholdet i straffelovens § 264 c ud over, at ordet »uberettiget« flyttes, så det sprogligt kommer til at dække begge led i bestemmelsen.

Straffelovrådet foreslår dog tillige med forslaget til § 264 b en ændring af straffelovens § 264 c, så bestemmelsen også kommer til at omfatte det forhold, at nogen uberettiget skaffer sig eller udnytter oplysninger, som er fremkommet ved en overtrædelse af den foreslåede overvågningsbestemmelse i § 264 b.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 49 og 93.

2.6.3. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

Justitsministeriet er enig i Straffelovrådets overvejelser og forslag vedrørende straffelovens § 264 c, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse med rådets lovudkast.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 9, og bemærkningerne hertil.

2.7. Forfølgelse ved hyppig fremsættelse af underkendte beskyldninger

2.7.1. Gældende ret

Straffelovens § 266 c angår den, der, efter at en sag har fundet sin afgørelse, med hensyn til denne på ny fremsætter underkendte beskyldninger mod den samme person så hyppigt, at deres fremsættelse udarter til forfølgelse. Når oplysningerne er egnede til at skade den pågældende i offentlighedens omdømme, straffes sådan forfølgelse med bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

Bestemmelsen blev indsat ved lov nr. 87 af 15. marts 1939, og baggrunden for bestemmelsen var, at man ønskede at bekæmpe serier af bevidst usande beskyldninger, der fremsættes så hyppigt, at de får karakter af forfølgelse, jf. Rigsdagstidende, Forhandlinger i Landstinget, 91de ordentlige Samling 1938-39, spalte 925. Som et argument mod bestemmelsen blev det under forhandlingerne bl.a. anført, at det ville være mere naturligt at henvise til den berigtigelsesret, som var indført gennem presseloven (nu medieansvarsloven), og som i vidt omfang vil kunne bringes til anvendelse, jf. spalte 944.

2.7.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet har anført, at det allerede i Straffelovrådets betænkning nr. 1099/1987 om strafferammer og prøveløsladelse (delbetænkning 1 om sanktionsspørgsmål), side 202, blev fremhævet, at bestemmelsen muligvis kunne udgå af straffeloven som overflødig. Dette blev gentaget i Straffelovrådets betænkning nr. 1424/2002 om straffastsættelse og strafferammer, side 873, med en bemærkning om, at det faldt uden for rammerne af betænkningen at gå ind i en vurdering, der endeligt afdækker dette spørgsmål.

Straffelovrådet har endvidere anført, at der ikke ses at være trykt retspraksis om bestemmelsen, og at Kriminalregisteret har oplyst, at der ikke pr. 30. november 2016 er registreret nogen afgørelser, der omhandler straffelovens § 266 c i registeret, hvilket bekræfter de tidligere antagelser af, at bestemmelsen er overflødig.

Straffelovrådet finder på den baggrund, at bestemmelsen kan ophæves som overflødig.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 129-130.

2.7.3. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

Justitsministeriet er enig i Straffelovrådets overvejelser og forslag vedrørende straffelovens § 266 c, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse med rådets lovudkast. Det bemærkes i den forbindelse, at der heller ikke efter den 30. november 2016 er trykte domme vedrørende bestemmelsen, ligesom Kriminalregisteret fortsat ikke har registreret afgørelser vedrørende bestemmelsen.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 11 (forslag til ophævelse af straffelovens § 266 c), og bemærkningerne hertil.

2.8. Ærekrænkelser

2.8.1. Gældende ret

2.8.1.1. Straffelovens § 267 angår ærekrænkelse, mens § 268 angår den form for ærekrænkelse, som betegnes bagvaskelse. Strafferammen for ærekrænkelse efter § 267 er bøde eller fængsel indtil 4 måneder, mens straffen for bagvaskelse efter § 268 kan stige til fængsel i 2 år.

Straffelovens §§ 267-274 om ærekrænkelser stammer med få undtagelser og ændringer fra straffeloven af 1930. Enkelte af reglerne går endnu længere tilbage. Bestemmelserne bygger bl.a. på en hovedsondring

mellem beskyldninger (i lovteksten benævnt ”sigtelser”) og ringeagtsytringer (i lovteksten betegnet ”fornærmelige ord og handlinger”), som ifølge lovteksten bl.a. har betydning for ordningerne vedrørende sandhedsbevis og mortifikation. Ifølge lovteksten kan det som udgangspunkt kræves, at der føres bevis for beskyldninger, hvorimod der ikke er adgang til at føre bevis for ringeagtsytringer. Beskyldninger kan ifølge lovteksten mortificeres, hvis de ikke bevises, mens ringeagtsytringer ikke kan mortificeres.

Ringeagtsytringer omfatter stærkt hånende udtalelser og handlinger.

Beskyldninger er omfattet, når de er egnet til at nedsætte den fornærmede i medborgeres agtelse. Beskyldningerne skal angå den fornærmedes moralske vandel og egenskaber, eksempelvis beskyldninger om grove strafbare forhold. Udenfor falder ytringer om en persons økonomiske forhold, videnskabelige eller kunstneriske præstationer, intelligens, livsanskuelser, legemlig og åndelig sundhed, erhvervsmæssige færdigheder osv., medmindre der indirekte er tale om et angreb på personens moral, eksempelvis fordi ytringen indirekte er en beskyldning om, at personen ikke på forsvarlig måde kan varetage sin stilling eller hvern. Beskyldningen skal angå noget subjektivt dadelværdigt. En ytring om, at en person alene objektivt er ansvarlig for et forhold, er ikke en ærekrænkelse.

Beskyldninger, hvis sandhed bevises, kan som udgangspunkt ikke straffes som ærekrænkelse, jf. § 269, stk. 1. Der kan dog straffes efter § 267 for sandfærdige beskyldninger, der fremsættes i en utilbørlig fornærmende form, jf. § 270, stk. 1.

Både fremsættelse og udbredelse af ringeagtsytringer og beskyldninger er omfattet. Efter ordlyden gælder det enhver fremsættelse eller udbredelse, herunder fremsættelse alene over for den fornærmede selv. Det må imidlertid antages, at et neutralt referat alene over for den fornærmede falder udenfor, så længe den refererende ikke gør ringeagtsytringen eller beskyldningen til sin egen. Det må endvidere antages, at fremsættelse eller udbredelse i en snæver, fortrolig kreds (eksempelvis inden for den nære familie eller på en lille arbejdsplads) falder udenfor.

Straf forudsætter forsæt, jf. den almindelige regel i straffelovens § 19. Forsætskravet er navnlig relevant i forhold til betydningen af de pågældende ytringer og i forhold til fremsættelse eller udbredelse. Hvis gerningsmanden ikke har forstået, hvordan ytringerne ville blive forstået, kan forsæt mangle. Det samme gælder, hvis et ufærdigt udkast utilsigtet er blevet udbredt (gerningsmanden er f.eks. kommet til at trykke send, før teksten var færdigredigeret). Grundet strafferammen er forsøg på overtrædelse af § 267 ikke strafbar, jf. straffelovens § 21, stk. 3.

Om en beskyldning er sandfærdig, er derimod ikke omfattet af forsætskravet. Hvis sandheden bevises, er der ikke tale om ærekrænkelse, medmindre beskyldningen er fremsat i en utilbørlig fornærmende form. Hvis sandheden ikke bevises, udelukker gerningsmandens ukendskab til, om beskyldningen er sand, derimod ikke straf for ærekrænkelse.

Har gerningsmanden ligefrem forsæt med hensyn til, at beskyldningen er falsk, falder gerningen under § 268 om bagvaskelse. Det samme gælder efter ordlyden af § 268, hvis gerningsmanden har ”savnet rimelig grund til at anse den for sand”. Som beskrevet nedenfor er en beskyldning i en række tilfælde straffri, hvis gerningsmanden har haft rimelig grund til at anse den for sand, og en anvendelse af § 268, 2. led, efter sin ordlyd kunne derfor let føre til, at beskyldninger enten var bagvaskelse eller straffri. § 268, 2. led, anvendes formentlig sjældent eller aldrig i praksis.

En beskyldning fremsat i god tro er ikke strafbar som ærekrænkelse, hvis gerningsmanden var forpligtet til at udtale sig eller har handlet til berettiget varetagelse af åbenbar almeninteresse eller af eget eller andres tarv, jf. § 269, stk. 1. God tro foreligger, når den pågældende selv anser beskyldningen for sand.

God tro er tilstrækkelig til straffrihed, når den pågældende har været forpligtet til at udtale sig, herunder i forbindelse med vidneforklaring for retten, jf. retsplejelovens § 168, anmeldelse til politiet efter straffelovens § 141, underretning af Statsadvokaten for Særlig Økonomisk og International Kriminalitet efter hvidvaskloven eller underretning af kommunen efter lov om social service § 154.

Ved varetagelse af åbenbar almeninteresse eller af eget eller andres tarv kræves ud over god tro, at det er ”berettiget” at varetage interessen eller tarvet ved at fremkomme med den pågældende beskyldning.

Ved varetagelse af åbenbar almeninteresse må det formentlig kræves, at der var en vis objektiv bestyrkelse af beskyldningens sandhed.

Fremsættelse af beskyldninger i forbindelse med varetagelse af eget eller andres tarv kan f.eks. være relevant i forbindelse med politianmeldelser, ved privat påtale af forbrydelser, ved sagsanlæg, ved forklaring til politiet, i lægeerklæringer og i skoleudtalelser. Ved vurderingen af berettigelsen skal der tages hensyn til, om der var rimelig grund til mistanke, til den ivaretagne interesses betydning og til nødvendigheden af at varetage interessen på netop denne måde.

Ærekrænkelse kan også ske mod en afdød, jf. straffelovens § 274. Strafferammen er dog så bøde eller, hvis der foreligger bagvaskelse, fængsel indtil 4 måneder. Endvidere ophører beskyttelsen mod anden ærekrænkelse end bagvaskelse 20 år efter den pågældendes død.

2.8.1.2. Højesteret fastslog første gang i UfR 1997.259/2 H, at reglerne om ærekrænkelser skal fortolkes i lyset af EMRK, herunder navnlig artikel 8 om ret til respekt for privatliv og familieliv og artikel 10 om ytringsfrihed, og de retningslinjer, der følger af Menneskerettighedsdomstolens praksis.

EMRK artikel 8 bestemmer, at enhver har ret til respekt for sit privatliv og familieliv, sit hjem og sin korrespondance. Retten til privatliv tager først og fremmest sigte på at muliggøre udvikling af den enkeltes personlighed i forholdet til andre mennesker uden indblanding. Heri ligger også en ret til beskyttelse mod uberettigede angreb på ens gode navn og rygte (reputation). Når der er tale om beskyldninger om strafbare forhold, er der en glidende overgang til beskyttelsen efter konventionens artikel 6, stk. 2, hvorefter enhver, der anklages for en lovovertrædelse, skal anses for uskyldig, indtil hans eller hendes skyld er bevist i overensstemmelse med loven (uskyldsformodningen).

Det primære formål med artikel 8 er at beskytte den enkelte mod uberettigede indgreb fra offentlige myndigheder i de beskyttede rettigheder. Bestemmelsen fortolkes dog sådan, at den også i et vist omfang pålægger staten positive handlepligter. Staten kan således have en pligt til at beskytte den enkelte mod andre privates krænkelser af den pågældendes gode navn og rygte mv. Det er som udgangspunkt overladt til staten at vurdere, hvilke foranstaltninger der skal bringes i anvendelse, og staten har ikke nødvendigvis pligt til at indføre strafbestemmelser.

EMRK artikel 8 skal ses i sammenhæng med artikel 10 om ytringsfrihed, og i forbindelse med en konkret sag om ærekrænkelser skal der foretages en afvejning af hensynet til individets ytringsfrihed efter EMRK

artikel 10 og andre personers gode navn og rygte eller rettigheder efter EMRK artikel 8 med henblik på at vurdere, om strafansvar i den konkrete situation vil være i overensstemmelse med EMRK artikel 10.

Menneskerettighedsdomstolen har i sin praksis udviklet en standard for at vurdere, om der er sket en krænkelse af artikel 10. Indledningsvis vurderes, om der konkret er sket et indgreb i ytringsfriheden. Dette spørgsmål giver sjældent anledning til tvivl i sager om ærekrænkelser. Når det er fastslået, at der er sket et indgreb, vurderes det, om indgrebet er foreskrevet ved lov, om det varetager et sagligt hensyn, og om det er nødvendigt i et demokratisk samfund for at varetage det pågældende hensyn.

I sager om ærekrænkelser kan denne vurdering på det generelle plan beskrives som en afvejning af på den ene side hensynet til individets ytringsfrihed efter EMRK artikel 10 og på den anden side andre personers gode navn og rygte eller rettigheder, der er selvstændigt beskyttet i EMRK artikel 8 om bl.a. retten til privatliv. Se f.eks. Axel Springer mod Tyskland, dom af 7. februar 2012 (pr. 87), og Ungváry og Irodalom Kft. mod Ungarn, dom af 3. december 2013 (pr. 43).

I den konkrete afvejning indgår en række fortolkningsfaktorer, herunder kategoriseringen af udtalelsen som enten "value judgment" (værdidom) eller "statement of facts" (beskyldning), udtalelsens emne og formål, udtalelsens afsender og adressat, udtalelsens forum og muligheden for kontradiktion, udtalelsens form samt konteksten for udtalelsen.

Efter Menneskerettighedsdomstolens praksis er sondringen mellem "værdidom" og "beskyldning" central. Den ledende dom på området er Lingens mod Østrig, dom af 8. juli 1986. I sagen havde journalisten Peter Lingens betegnet den østrigske kansler Bruno Kreisky som "umoralsk" og "uværdig". Baggrunden for udtalelserne var, at Kreisky havde samarbejdet med en politiker, der havde en fortid i SS. Lingens blev dømt for udsagnet i Østrig bl.a. med henvisning til, at Lingens ikke havde ført sandhedsbevis for sine udsagn. Domstolen udtalte i pr. 46 bl.a.:

"In the Court's view a careful distinction needs to be made between facts and value judgments. The existence of facts can be demonstrated, whereas the truth of value-judgments is not susceptible of proof [...]. As regards value-judgments this requirement is impossible of fulfillment and it infringes freedom of opinion itself."

Domstolen fandt, at Lingens' udsagn var værdidomme. Der kunne derfor ikke kræves, at Lingens førte sandhedsbevis. Derimod var det afgørende, om der var et vist faktuel belæg for udsagnene, og om disse blev fremsat i god tro. Denne beskrivelse af vurderingen i sager om bedømmelse af værdidomme er gentaget og anvendt mange gange siden af Menneskerettighedsdomstolen, jf. f.eks. Oberschlick mod Østrig, dom af 23. maj 1991 (pr. 63), hvor en journalist sammenlignede et konkret forslag på udlændingeområdet fra politikerens Jörg Haider med nazisternes politik under Anden Verdenskrig. Også i dette tilfælde var der tale om en værdidom med et heraf følgende lempeligere krav til faktuel belæg for ytringen.

"Beskyldninger" dækker derimod over udsagn, der kan føres bevis for, det vil sige egentlige beskyldninger, hvis rigtighed lader sig be- eller afkræfte. I sager om beskyldninger for strafbare forhold indgår hensynet til uskyldsformodningen efter EMRK artikel 6, stk. 2, også i vurderingen.

Udtalelsens emne og formål har også betydning. Ifølge praksis fra Menneskerettighedsdomstolen er der et meget snævert område for at begrænse politiske ytringer og ytringer om vigtige samfundsmæssige

anliggender. Der ydes ikke en tilsvarende beskyttelse af ytringer eller andre meningstilkendegivelser, som ikke har almen interesse, men f.eks. blot har til formål at tilfredsstille et publikums nysgerrighed.

Udtalelsens afsender og adressat indgår også i vurderingen. I denne sammenhæng indtager pressen efter Menneskerettighedsdomstolens praksis en særstilling, hvilket skal ses i sammenhæng med pressens rolle som "public watchdog". Der skal således meget tungtvejende grunde til at retfærdiggøre indgreb i pressens ytringsfrihed.

Selv når der er tale om egentlige beskyldninger ("statement of facts"), der er fremsat af tredjemand og viderebragt af pressen, har Menneskerettighedsdomstolen fastslået, at pressen indtager en særstilling i forbindelse med viderebringelsen. Ifølge domstolen er det i sådanne tilfælde ikke afgørende, om journalisten kan bevise rigtigheden af de viderebragte påstande, men derimod om der er et tilstrækkeligt præcist og troværdigt faktuel grundlag for ytringen, hvilket skal vurderes i forhold til ytringens grovhed.

Det er endvidere væsentligt, hvem der er genstanden for en ytring.

Udtalelsens forum og muligheden for kontradiktion er yderligere momenter i afvejningen. En ytrings skadelige effekt er langt større, hvis ytringen er fremsat i en landsdækkende tv-udsendelse, end hvis ytringen er fremsat i et lukket møde med få deltagere. Har der været mulighed for, at den, som ytringen er rettet mod, har kunnet komme til orde, kan det omvendt tale imod at sanktionere ytringen.

Højesterets dom gengivet i UfR 1999.122 H angik dokumentarudsendelsen "Politiets blinde øje", der stillede sig kritisk over for politiets efterforskning i den såkaldte Pedal Ove-sag. Pedal Ove blev først dømt for drab, men senere frifundet, efter at sagen var blevet genoptaget af Den Særlige Klageret. I dokumentarudsendelsen rettede to journalister alvorlige beskyldninger mod en navngiven politiinspektør. I sin redegørelse for de momenter, der efter Menneskerettighedsdomstolens praksis måtte tillægges betydning ved vurderingen af, om disse beskyldninger var strafbare, fremhævede Højesteret bl.a., at politiinspektøren som følge af den på tidspunktet for udsendelsen verserende genoptagelsessag ikke havde kunnet medvirke i udsendelsen. Sagen blev indbragt for Menneskerettighedsdomstolen, der ikke fandt, at det var i strid med EMRK artikel 10 at straffe journalisterne for deres udsagn. Menneskerettighedsdomstolen lagde bl.a. vægt på, at journalisterne ikke var dømt for at have kritiseret politiets efterforskning eller for at have videreformidlet vidneudsagn. Der var derimod tale om en konkret beskyldning om et strafbart forhold fremsat af journalisterne selv.

Udtalelsens form kan også spille ind.

Såfremt en udtalelses indhold anses for omfattet af EMRK artikel 10, vil et stødende ordvalg eller en stødende stil ikke i almindelighed udgøre et selvstændigt grundlag for et indgreb i ytringsfriheden. Graden af beskyttelse, som en ytring nyder, er også afhængig af konteksten for ytringen. Blander en privatperson sig f.eks. i den offentlige debat, er der videre rammer for den kritik, som den pågældende må tåle.

Højesterets dom gengivet i UfR 2013.1067/2 H angik en tidligere borgmester, som i et interview i TV 2 News havde beskyldt en forhenværende dommer for at være sin åbenlyse politiske modstander og for at være en yderligtgående nationalist, der havde tilrettelagt hele retssagen mod den pågældende tidligere borgmester. Højesteret betonedes, at borgmesteren havde udtalt sig på TV 2 News' foranledning, og at interviewet fandt sted, umiddelbart efter at landsretten havde afsagt dom i ankesagen mod ham om

embedsmisbrug og mandatsvig af særlig grov beskaffenhed. Den tidligere borgmester måtte ”under disse omstændigheder have ganske vide rammer for at udtale sig kritisk. ” Konkret var det imidlertid ikke tilstrækkeligt til at anse de grove beskyldninger for straffri, jf. straffelovens § 269, stk. 1.

Sondringen mellem "beskyldninger" og "værdidomme" er i udgangspunktet klar. Det er eksempelvis en beskyldning, hvis man siger, at X har taget imod bestikkelse. Eksempler på værdidomme kan være udsagn om, at X er umoralsk, uværdig eller umenneskelig.

I praksis er der imidlertid en glidende overgang mellem beskyldninger og værdidomme, og der kan dermed også være tale om en glidende skala for, hvor sikkert et faktuel grundlag der skal være for et givent udsagn, for at det er beskyttet mod indgreb. Hvis sagen har væsentlig samfundsmæssig interesse, kan der heller ikke i forhold til beskyldninger stilles krav om, at udsagnets rigtighed kan bevises uden for enhver rimelig tvivl under en efterfølgende retssag.

Hertil kommer, at der er forskel på selv at fremsætte et udsagn og at referere andres udsagn. Referat af andres udsagn som led i journalistisk nyhedsformidling, der lever op til sædvanlige krav til research og adgang til kontradiktion, kan således være berettiget og beskyttet mod indgreb, selv om udsagnets rigtighed ikke kan bevises. Det ligger imidlertid bl.a. i henvisningen til sædvanlige krav til research, at der også i sådanne tilfælde skal foreligge i det mindste et vist faktuel grundlag for udsagnet.

Påvirkningen fra Den Europæiske Menneskerettighedskonvention har betydet, at sondringen mellem sigtelser og fornærmelige ord eller handlinger (ringeagtsytringer) ikke længere har de retsvirkninger, der fremgår af straffelovens ordlyd og ældre retspraksis.

I forhold til straffelovens sondring mellem sigtelser og ringeagtsytringer er værdidomme en mellemform, således at forstå at såvel nogle udsagn, der i ældre praksis blev anset for ringeagtsytringer, som nogle udsagn, der efter dansk ret stadig traditionelt betegnes sigtelser, i dag må rubriceres som værdidomme. Beskyldninger udgør således alene en delmængde af de udsagn, der i dansk ret betegnes sigtelser.

Hovedretsvirkningen af, at et udsagn rubriceres som en værdidom, er, at der i sådanne tilfælde ikke må kræves sandhedsbevis (men alene et vist faktuel grundlag) – altså i en vis forstand det modsatte af den traditionelle danske ordning, der er udtrykt i straffeloven, hvor der enten kræves sandhedsbevis eller ikke er adgang til sandhedsbevis.

Det kan give anledning til tvivl, hvordan ringeagtsytringer, der alene helt generelt giver udtryk for en foragtende, forhånende, latterliggørende eller på anden måde nedvurderende opfattelse af en anden, vil blive bedømt i dag. Der er ikke tvivl om, at mere udviklede udsagn, der i ældre dansk praksis blev kategoriseret som ringeagtsytringer og dermed som udgangspunkt strafbare (uden adgang til sandhedsbevis), i dag ofte må anses som værdidomme, der ikke må gribes ind overfor, hvis de har et vist faktuel grundlag.

Der er heller ikke tvivl om, at kortfattede ringeagtsytringer, som tidligere uden videre blev anset som strafbare, i dag må behandles efter de beskrevne principper for værdidomme, hvis udsagnet med rimelighed kan anses som en sådan. Det gælder antagelig eksempelvis udsagn som ”åndelig falittenspiller” og ”åndelig gøgler” (UfR 1935.676 H).

Tvivlen angår derimod udtryk, der reelt alene er skældsord, eksempelvis ”svin”, ”kloakrotte”, ”skadedyr”,

”spaghettitøs”, ”horeunge”, ”kreatur” (VLT 1941.104), ”modbydelige snotabe” og ”kvajhoved” (UfR 1966.483 Ø – § 121). Menneskeretligt gælder for så vidt det samme – hvis udsagnet (læst i sin kontekst) med rimelighed kan anses som en værdidom, må det behandles som en sådan, dvs. der må ikke gribes ind over for udsagnet, hvis det har et vist faktisk grundlag, og det er udbredt som led i en offentlig debat om emner af væsentlig samfundsmæssig interesse. Spørgsmålet er imidlertid, om rene skældsord overhovedet kan have et faktisk grundlag.

2.8.2. Straffelovrådets overvejelser

2.8.2.1. Straffelovrådet har overvejet, om og i givet fald i hvilken form kriminaliseringen af ærekrænkelser bør videreføres.

Overvejelserne er foretaget i lyset af, at internettets udbredelse har medført, at der kommunikeres og debatteres let og hurtigt via e-mail, diverse debatfora, sociale medier osv., og at nogle personer i den forbindelse anvender en hård tone med fornærmelser og beskyldninger, herunder både strafbare og ikke strafbare. Dette kan være med til at afspore en debat, dels fordi fokus fjernes fra sagen til de personangreb, som er fremkommet, dels fordi det kan afføde, at man afholder sig fra at ytre sig i frygt for at blive udsat for personangreb. Det er i mange sammenhænge blevet fremhævet, at der generelt anvendes en hårdere sprogbrug, når der kommunikeres elektronisk og hurtigt, end når man kommunikerer mundtligt. Denne grundlæggende præmis er indgået i Straffelovrådets overvejelser som et argument for, at der bør opretholdes et værn mod ærekrænkelser.

Internettets udbredelse har endvidere medført risiko for, at ærekrænkelser mv. udbredes i et hidtil uset tempo og omfang, og dette kan være med til at forøge skadevirkningen af en ærekrænkelser med risiko for store personlige omkostninger til følge. Hertil kommer, at internettet anvendes konstant, og at den krænkede derfor sjældent vil kunne undgå at blive mindet om krænkelsen, som derved får en mere vedvarende karakter.

Straffelovrådet vil på den ene side pege på, at ærekrænkelseres strafværdighed i almindelighed er forholdsvis ringe, og at der af den grund kunne ske en afkriminalisering af ærekrænkelser helt eller delvist ud fra en betragtning om, at det er for vidtgående at have et strafferetligt værn mod disse navnlig i form af fornærmelser, men også beskyldninger, og at sådanne krænkelse således kun bør imødegås civilretligt med f.eks. erstatning eller godtgørelse.

Straffelovrådet har således overvejet, om ærekrænkelser bør afkriminaliseres generelt, dog med undtagelse af bagvaskelse efter § 268, 1. led, idet det strafferetlige værn mod ærekrænkelser som anført nedenfor efter Straffelovrådets opfattelse har en så stærk begrundelse, at det vil være for vidtgående at afkriminalisere (i hvert fald de groveste) beskyldninger, der fremsættes eller udbredes mod bedre vidende.

Det er Straffelovrådets opfattelse, at det særligt i lyset af den teknologiske udvikling med risiko for hurtig og bred udbredelse på internettet og deraf følgende større risiko for øget skadevirkning vil være for vidtgående at afkriminalisere i hvert fald den form for beskyldninger, der efter Menneskerettighedsdomstolens praksis kategoriseres som udsagn om bestemte kendsgerninger (statement of facts). Krænkelsen ved uretmæssigt at blive beskyldt for at have begået f.eks. alvorlig kriminalitet er efter rådets opfattelse så alvorlig, at der fortsat bør være adgang til at skride ind over for en sådan beskyldning med straf.

Det er endvidere Straffelovrådets opfattelse, at det vil være for vidtgående at afkriminalisere den form for ærekrænkelse, der efter Menneskerettighedsdomstolens praksis kategoriseres som ”værdidomme” (value judgment), idet disse kan have et vist faktisk grundlag, der kan være genstand for bevis. Det vil således i mange sammenhænge være særdeles krænkende at blive kaldt f.eks. nazist eller fascist eller at blive beskyldt for at være umoralsk eller uværdig, og det kan have en så stor skadevirkning, at der kan være behov for at kunne skride ind med straf.

Endelig er det Straffelovrådets opfattelse, at også ringeagtsytringer (fornærmelser), der falder uden for EMRK’s beskyttelse af ytringsfriheden, fordi de ikke har noget påstandsindhold, fortsat bør være omfattet af den strafferetlige beskyttelse. Rådet har herved lagt vægt på, at krænkelsen i hvert fald i visse grovere tilfælde af brug af ringeagtsytringer kan være så betydelig og samtidig konfliktoptrappende og –skabende, at et strafferetligt værn forekommer relevant og berettiget, ligesom rådet har lagt vægt på den udvikling i debattone mv. og risiko for øget alvorlig skadevirkning ved udbredelse på internettet, som er beskrevet ovenfor.

Straffelovrådet finder, at bestemmelserne om ærekrænkelse fortsat skal omfatte både fremsættelse og udbredelse af ærekrænkelsen, ligesom det findes velbegrundet, at ærekrænkelsesbestemmelserne beskytter juridiske personer.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 142-148 og 152-154.

2.8.2.2. Straffelovrådet har herefter overvejet, om der er behov for en bestemmelse om ærekrænkelser af særlig grov beskaffenhed i lighed med straffelovens § 268 om bagvaskelse, der straffes efter en højere strafferamme end de øvrige ærekrænkelser.

Straffelovrådet har i den forbindelse anført, at strafansvaret for ærekrænkelse har sin stærkeste begrundelse i tilfælde af bagvaskelse efter § 268, 1. led, om fremsættelse eller udbredelse af en sigtelse mod bedre vidende, og der er således ikke tvivl om, at en sådan bestemmelse bør videreføres eventuelt med justeringer. Det er i den forbindelse endvidere Straffelovrådets opfattelse, at forhold af denne grovhed efter begæring bør påtales af det offentlige, jf. herom pkt. 2.10 nedenfor.

Straffelovrådet har herefter overvejet, om der kan forekomme andre ærekrænkelser end bagvaskelse efter gældende § 268, 1. led, der er så grove, at det kan være velbegrundet at kunne straffe dem efter den højere strafferamme i § 268. Dette er efter Straffelovrådets opfattelse særligt relevant i forhold til grove beskyldninger, dvs. beskyldninger der er egnede til væsentligt at skade nogens omdømme, herunder især beskyldninger om grove strafbare forhold, der fremsættes på et mangelfuldt grundlag, og hvor grovheden forstærkes, hvis beskyldningen udbredes gennem et landsdækkende medie.

Det vil endvidere efter rådets opfattelse være relevant, hvis ærekrænkelser er fremsat på en måde, så de udbredes i betydeligt omfang, eller der er en risiko for sådan udbredelse, herunder navnlig på internettet eller gennem indholdet af et massemedie, og denne udbredelse i kombination med ærekrænkelsernes karakter vil kunne have en langvarig og/eller alvorlig skadevirkning for forurettede.

Det er endelig relevant i forhold til de ærekrænkelser, som omfattes af straffelovens § 268, 2. led, og som drejer sig om de tilfælde, hvor gerningsmanden har savnet rimelig grund til at anse en sigtelse for sand.

Straffelovrådet finder imidlertid bl.a. i lyset af overvejelserne om betinget offentlig påtale, at § 268 bør afgrænses mere snævert med udgangspunkt i det nuværende 1. led af bestemmelsen, dvs. hvis en beskyldning er fremsat eller udbredt mod bedre vidende. De beskyldninger, der i dag er omfattet af § 268, 2. led, vil således fremover alene være omfattet af § 267, hvor strafmaksimum imidlertid foreslås hævet til fængsel i indtil 1 år.

Det er på den baggrund Straffelovrådets opfattelse, at § 268 fremover bør begrænses til alvorlige beskyldninger, der er fremsat eller udbredt mod bedre vidende, og at bestemmelsen bør indeholde et strafmaksimum af fængsel indtil 2 år og undergives betinget offentlig påtale.

Alvorlige beskyldninger vil primært omfatte beskyldninger om grove strafbare forhold. Det vil være op til anklagemyndigheden at foretage en vurdering af, om der er tale om en tilstrækkelig alvorlig beskyldning til, at anklagemyndigheden på begæring kan påtale forholdet, og i sidste ende er det op til domstolene at henføre forholdet til § 267 eller § 268.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 148-151.

2.8.2.3. Der er generel enighed i nyere juridisk litteratur om, at straffelovens bestemmelser om ærekrænkelse i §§ 267-274 bør omskrives med henblik på at indrette bestemmelserne sådan, at de afspejler de principper, som følger af EMRK artikel 10 og Menneskerettighedsdomstolens praksis, og som således er afgørende for strafbarheden af ærekrænkende udsagn.

Straffelovrådet er enig i, at der er behov for at nyaffatte bestemmelserne om ærekrænkelse, sådan at de bedre afspejler gældende ret i relation til EMRK. Dette gælder navnlig bestemmelserne i §§ 269-271 om sandhedsbevis mv. Som bestemmelserne er formuleret i dag, er de forskellige principper dels absolutte, hvilket ikke stemmer overens med Menneskerettighedsdomstolens praksis, dels er de svære at danne sig et overblik over, fordi de mange principper, der i vidt omfang er indbyrdes forbundne, er spredt ud på flere bestemmelser. Endelig er de kun delvist udtryk for den vurdering, der skal foretages i relation til EMRK's bestemmelser.

Den overordnede forskel mellem straffelovens regler om ærekrænkelser og EMRK er, at straffelovens regler er knyttet til spørgsmålet om, hvorvidt et udsagn er sandt eller falskt. Det centrale spørgsmål efter EMRK er derimod, om en ytring fortjener beskyttelse i den sammenhæng, hvori ytringen er fremkommet. I vurderingen efter EMRK indgår en lang række momenter, som tillægges varierende betydning afhængig af den kontekst, som ytringen er fremsat i. Der er tale om en retlig standard, der er udfyldt og fortsat udfyldes af Menneskerettighedsdomstolens praksis.

Straffelovrådet har på den baggrund udarbejdet et lovudkast, hvor lovteksten fastlægger et gerningsindhold (§§ 267 og 268) og herunder kun helt overordnet afspejler den vurdering, der skal foretages i relation til EMRK, og hvor den nærmere beskrivelse af disse principper fremgår af lovbemærkningerne (§ 269).

Straffelovrådet finder endvidere anledning til at erstatte de gældende bestemmelser i straffelovens §§ 269-274 om ærekrænkelse med et mere enkelt regelsæt, der er udformet i lyset af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention og Menneskerettighedsdomstolens praksis om forholdet mellem konventionens artikel 8 om retten til privatliv og artikel 10 om ytringsfrihed.

Disse ændringer indebærer bl.a., at straffelovens §§ 269-272 (bortset fra § 270, stk. 2), der vedrører sandhedsbevis mv. og i øvrigt regulerer, i hvilket omfang ærekrænkende ytringer er straffri, erstattes af en samlet bestemmelse i § 269, som bedre, men kun overordnet set, afspejler gældende ret efter Menneskerettighedsdomstolens praksis, idet § 271, stk. 1, dog foreslås videreført med sproglige ændringer i § 269, stk. 3.

Straffelovrådet anfører om bestemmelsen om sandhedsbevis i straffelovens § 269, hvorefter beskyldninger er straffrie, hvis der føres sandhedsbevis for dem, at den skal fortolkes i lyset af Menneskerettighedsdomstolens praksis. Det indebærer, at der vil kunne skrives ind over for krænkende udsagn mod navngivne enkeltpersoner vedrørende statement of facts, hvis rigtighed ikke bevises, eller hvis de i øvrigt ikke har et fornødent grundlag. Krænkende værdidomme kan derimod ikke kræves bevist, men der kan dog skrives ind over for dem, hvis de ikke har det fornødne faktuelle grundlag.

Sandhedsbeviset har en central og grundlæggende funktion, idet der som det klare udgangspunkt ikke bør straffes for bevisligt sande beskyldninger. Sandhedsbeviset beskytter ikke kun den påståede krænker, men også de personer, som er uskyldige i forhold til de beskyldninger, der rettes mod dem.

Straffelovrådet foreslår en ny bestemmelse i straffelovens § 269, der i overensstemmelse med Menneskerettighedsdomstolens praksis fokuserer på, om den udbredte ærekrænkelse fremkom i en sammenhæng, hvor der var rimelig anledning til den. Bestemmelsen afspejler således den afgørende afvejning af på den ene side hensynet til individets ytringsfrihed efter EMRK artikel 10 og på den anden side andre personers gode navn og rygte eller rettigheder, der er selvstændigt beskyttet i EMRK artikel 8 om bl.a. retten til privatliv.

Bestemmelsen fokuserer ikke – ligesom den gældende bestemmelse – på sandhed som en afgørende betingelse for straffrihed, men på den samlede anledning til udbredelsen af en ytring. Herved understreges relationen mellem på den ene side udtalelsens eller meddelelsens indhold og klarhed og på den anden side kravet til den sandsynliggørelse af rigtigheden af udtalelsen eller meddelelsen, som skal opfyldes for at opnå straffrihed.

I straffelovens § 271, stk. 1, bestemmes det, at tidligere frifindende domme afsagt i ind- eller udland indebærer, at der ikke kan føres sandhedsbevis om den beskyldning, som fremsættes, og som dommen omhandlede, idet dommen har rensset den forurettede.

Det er Straffelovrådets opfattelse, at bestemmelsen bør videreføres som et generelt princip, og rådet har således opretholdt princippet i en særskilt bestemmelse, hvorefter der ikke kan føres bevis for en strafbar handling, hvis den, beskyldningen rettes mod, er frifundet for handlingen ved endelig dom.

Straffelovrådet finder, at den foreslåede bestemmelse i § 269, stk. 3, kun bør finde anvendelse i relation til udenlandske domme, hvis Danmark ved overenskomst eller på andet retligt grundlag anerkender dommene fra det pågældende land.

Bestemmelsen indebærer ikke, at enhver kritik af en frifindelse ved endelig dom skal anses for en retsstridig beskyldning mod den frifundne for at have begået det eller de forhold, som tiltalen angik.

Der henvises i øvrigt til betænkningens side 151-152 og 154-160.

2.8.2.4. Straffelovrådet har overvejet, om straffelovens § 273, stk. 1, om mortifikation skal ophæves som overflødig, idet bestemmelsen dels ikke tilføjer noget i forhold til en fældende dom om overtrædelse af § 267, og dels fordi mortifikation på ulovbestemt grundlag kan anvendes, hvis man ikke ønsker samtidig at nedlægge påstand om straf.

Straffelovrådet finder imidlertid ikke grundlag herfor, idet det ikke forekommer hensigtsmæssigt at ophæve en udtrykkelig bestemmelse, når der fortsat skal gælde et tilsvarende ulovbestemt princip. Dette gælder, selv om bestemmelsen og det ulovbestemte princip til dels har forskellige anvendelsesområder.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 160-162.

2.8.2.5. Straffelovrådet har overvejet, om bestemmelsen i straffelovens § 273, stk. 2, om offentliggørelse af domskonklusioner bør videreføres, herunder om den er nødvendig ved siden af medieansvarslovens § 54 om offentliggørelse i det massemedie, hvor krænkelsen er sket.

Bestemmelsen anvendes i retspraksis, og der tilkendes forholdsvis høje beløb til offentliggørelse efter den. Det er ikke desto mindre Straffelovrådets opfattelse, at bestemmelsen bør ophæves som utidssvarende og til dels overflødig. Den digitale udvikling indebærer således, at den forurettede i mange tilfælde omkostningsfrit kan offentliggøre en domskonklusion på internettet. På områder dækket af medieansvarsloven vil denne lov i vidt omfang give mulighed for offentliggørelse af dommen eller dele heraf i det krænkende medie.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 162-163.

2.8.2.6. Straffelovrådet har i forlængelse af de generelle overvejelser om, hvorvidt ærekrænkelse fortsat bør være værnet af strafbestemmelser, overvejet, om ærekrænkelser af afdøde personer er strafværdige.

Det er Straffelovrådets opfattelse, at ærekrænkelser mod en afdød sammenlignet med en tilsvarende ærekrænkelse mod en person i live i almindelighed må anses som en mindre alvorlig forbrydelse, men at der kan tænkes at blive fremsat grove ærekrænkende beskyldninger mod en person kort tid efter dennes død, og at disse må anses som strafværdige krænkelser af den pågældende med følgevirkninger for de efterladte.

Det er samlet set Straffelovrådets opfattelse, at der ikke er stærke grunde til at ændre gældende ret. Af forenklingsgrunde foreslås det imidlertid, at straffelovens § 274 ophæves, men alene med den virkning, at afdøde personer fremover skal anses for direkte omfattet af lovteksten i den foreslåede § 267, jf. rådets forslag til § 267, stk. 2, forudsætningsvist.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 163-167.

2.8.3. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

2.8.3.1. Justitsministeriet er overordnet set enig i Straffelovrådets overvejelser og forslag vedrørende straffelovens bestemmelser om ærekrænkelse, og lovforslaget er med enkelte undtagelser udformet i overensstemmelse med rådets lovudkast.

Justitsministeriet finder imidlertid med afsæt i Straffelovrådets overvejelser, at der kan forekomme andre ærekrænkelser end dem, som Straffelovrådet har foreslået, skal være omfattet af bestemmelsen om bagvaskelse i § 268, der er så grove, at det er velbegrundet dels at kunne straffe dem efter den højere strafferamme i § 268, dels at de skal være undergivet betinget offentlig påtale.

Det er i den forbindelse Justitsministeriets opfattelse, at navnlig beskyldninger, som er fremsat eller udbredt gennem indholdet af et massemedie, og som er egnet til væsentligt at skade den forurettede, er meget strafværdige. Der kan f.eks. være tale om, at en person på et mangelfuldt grundlag beskyldes for at have begået et strafbart forhold, og grovheden heraf forstærkes, hvis beskyldningen udbredes gennem et landsdækkende medie, og hvis forurettede er særligt udsat for at lide skade på grund af beskyldningen.

Den skade, som den pågældende skal kunne lide, skal gå ud over den skade på omdømmet, som sædvanligvis kan ramme en person, der beskyldes for noget tilsvarende. Der kan f.eks. være tale om, at forurettede indtager en særlig stilling, varetager en særlig post eller er i en særlig position, som beskyldningen er egnet til at bringe i fare.

Selv om anden vid udbredelse, der ikke er sket gennem indholdet af et massemedie, også kan have alvorlig skadevirkning for den forurettede, finder Justitsministeriet under henvisning til Straffelovrådets overvejelser om at begrænse betinget offentlig påtale af ærekrænkelser, at bestemmelsen skal afgrænses til kun at omfatte udbredelse gennem et massemedie. Baggrunden herfor er, at der generelt bør kunne fæstes større lid til indholdet i et massemedie end f.eks. indholdet af privatpersoners beskyldninger fremsat på internettet, herunder på Facebook.

De yderligere beskyldninger, som Justitsministeriet foreslår omfattet af straffelovens § 268, skal i overensstemmelse med Menneskerettighedsdomstolens praksis forstås som påstande om fakta, der kan bevises eller modbevises (statement of facts). I princippet vil enhver beskyldning kunne være omfattet af den foreslåede udvidelse af straffelovens § 268, men betingelsen om, at beskyldningen skal være egnet til væsentligt at skade den forurettede, vil i praksis indebære en afgrænsning af, hvilke beskyldninger der kan blive relevante i forhold til bestemmelsens anvendelsesområde.

En beskyldning om, at forurettede har begået et strafbart forhold af mindre grovhed, herunder f.eks. visse overtrædelser af særlovgivningen, som sammenholdt med udbredelsen i et massemedie samt den mulige skadevirkning beskyldningen vil kunne få for den forurettede, vil således kunne være omfattet af bestemmelsen. Det er – i modsætning til den foreslåede § 268, nr. 1 – ikke et krav for anvendelsen af bestemmelsen, at beskyldningen er fremsat mod bedre vidende.

2.8.3.2. Justitsministeriet har ikke på det foreliggende grundlag fundet anledning til at gennemføre Straffelovrådets forslag om, at der alene skal kunne idømmes straf i form af bøde, når en sag påtales privat, jf. herom lovforslagets pkt. 2.10 nedenfor.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 12, og bemærkningerne hertil.

2.9. Straffen for freds- og ærekrænkelser

2.9.1. Gældende ret

Straffen for overtrædelse af straffelovens §§ 263, 264, 264 a og 264 d er som udgangspunkt bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Begås brud på brevhemmeligheden mv., hemmelig aflytning eller husfredskrænkelser i form af at skaffe sig adgang til et ikke frit tilgængeligt sted (§ 263, stk. 1, og § 264, stk. 1, nr. 1) med forsæt til at skaffe sig eller gøre sig bekendt med oplysninger om en virksomheds erhvervshemmeligheder, eller foreligger der i øvrigt særligt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år, jf. § 263, stk. 3, og § 264, stk. 2. For så vidt angår husfredskrænkelser i form af at skaffe sig adgang til et ikke frit tilgængeligt sted anses som særligt skærpende omstændighed navnlig tilfælde, hvor forholdet er begået under sådanne omstændigheder, at det påfører andre en betydelig skade eller indebærer en særlig risiko herfor.

Straffen for overtrædelse af § 263, stk. 2, om uberettiget at skaffe sig adgang til en andens oplysninger eller programmer, der er bestemt til at bruges i et informationssystem og af § 263 a, stk. 1-3, om visse handlinger med hensyn til koder og andre adgangsmidler til et ikke offentligt tilgængeligt informationssystem er som udgangspunkt bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Straffen kan under særligt skærpende omstændigheder stige til fængsel indtil 6 år, jf. § 263, stk. 3, og § 263 a, stk. 4.

Det fremgår af straffelovens § 264 c, at de i §§ 263, 264 og 264 a indeholdte straffebestemmelser finder tilsvarende anvendelse på den, der uden at have medvirket til gerningen skaffer sig eller uberettiget udnytter oplysninger, som er fremkommet ved overtrædelsen. Overtrædelse af § 264 c straffes således på samme måde som beskrevet ovenfor vedrørende §§ 263, 264 og 264 a.

Straffelovens § 264 d om videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold indeholder i stk. 2 en skærpet sidestrafferamme, hvorefter straffen kan stige til fængsel indtil 3 år, hvis der under hensyn til oplysningernes eller videregivelsens karakter og omfang eller antallet af berørte personer foreligger særligt skærpende omstændigheder.

Strafferammen for ærekrænkelser efter straffelovens § 267 er bøde eller fængsel indtil 4 måneder, mens straffen for bagvaskelse efter straffelovens § 268 kan stige til fængsel i 2 år. Ærekrænkelser af en afdød straffes dog med bøde eller, hvis bagvaskelse foreligger, med fængsel indtil 4 måneder, jf. straffelovens § 274.

2.9.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet anfører, at den mest anvendte strafferamme i straffelovens kapitel 27 for krænkelser af privatlivets fred er bøde eller fængsel indtil 6 måneder. I § 263, stk. 2, og § 263 a, stk. 1-3, anvendes en strafferamme på bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder. Hertil kommer, at der efter både § 263, § 263 a og § 264 er mulighed for under særligt skærpende omstændigheder, at straffen kan stige til fængsel i 6 år.

Det er karakteristisk, at det brede spænd i strafferammen gående fra bøde til fængsel indtil 6 år under særligt skærpende omstændigheder gælder de bestemmelser, som ikke alene beskytter enkeltpersons privatliv, men generelt beskytter private steder, meddelelser og oplysninger, og hvor den krænkede derfor også kan være eksempelvis en erhvervsvirksomhed eller en offentlig myndighed (§§ 263-264).

Normalstrafferammen i § 263, stk. 2 (der foreslås ændret til stk. 1), er højere end i de øvrige bestemmel-

ser om fredskrænkelser bortset fra § 263 a. Dette begrundes i forarbejderne fra 2003 navnlig med, at det it-baserede samfund er meget sårbart, og at selv et forsøg på hacking er meget føleligt for offeret, der i praksis ofte er nødt til at gennemgå hele systemet for at være sikker på, om der er sket skader, jf. pkt. 2.2.1.4 og 2.3.1.3 i de almindelige bemærkninger til lovforslag nr. L 55 af 5. november 2003 (Folketingstidende 2003-2004, Tillæg A, side 1774 og 1779).

I perioden 2011 til 2015 var der i alt 19 sager, hvor straffelovens § 263, stk. 1, nr. 1, om brud på brevhemmeligheden var eneste forhold (solosag) eller hovedforholdet i en sag med flere tiltaler efter samme eller andre bestemmelser (sagskompleks). Af disse 19 sager blev 14 afgjort med bøde og en med et tiltalefrafald. Den gennemsnitlige bødestørrelse – uanset om der var tale om solosager eller sager med flere forhold – var ca. 2.000-3.000 kr. De øvrige fire sager blev afgjort med en fængselsstraf, hvoraf én sag blev afgjort med ubetinget fængsel i 4 måneder.

I samme periode blev der afgjort seks straffesager, hvor straffelovens § 263, stk. 1, nr. 2, om adgang til andres gemmer var hovedforholdet. Fire af sagerne blev afgjort med bøder på højst 3.000 kr., og to sager blev afgjort, uden at der blev udmålt en straf.

I samme periode blev der afgjort fem straffesager, hvor straffelovens § 263, stk. 1, nr. 3, om ulovlig aflytning og optagelse blev bedømt som eneste forhold. Tre sager blev afgjort med bøde på i gennemsnit 1.600 kr. To sager blev afgjort med betinget fængsel.

I samme periode blev der afgjort 84 straffesager, hvor straffelovens § 263, stk. 2, om ulovlig adgang til informationssystemer var hovedforholdet. Af disse sager blev 47 afgjort med en fængselsstraf, heraf blev der i fire sager idømt en ubetinget fængselsstraf. Den gennemsnitlige bødestørrelse i sager efter bestemmelsen er mellem 2.000 og 3.500 kr.

I samme periode blev der afgjort fire straffesager, hvor straffelovens § 263, stk. 3, om brud på stk. 1 og 2 under særligt skærpende omstændigheder var hovedforholdet. Alle sagerne blev afgjort med en fængselsstraf, heraf en med ubetinget fængsel i 30 dage.

I 2016 blev der afsagt flere domme om § 263, stk. 3, jf. stk. 2, i den såkaldte Se og Hør-sag. Ved to utrykte domme af 25. august 2016 fra Retten i Glostrup blev Aller Media A/S, en redaktionssekretær/nyhedschef og en redaktionschef fundet skyldige i at have medvirket til, at en ansat hos PBS/IBM systematisk skaffede sig uberettiget adgang til virksomhedens it-systemer og udleverede kreditkortoplysninger vedrørende en række kendte personer til ansatte hos Se og Hør til brug for artikler i ugebladet. De pågældende blev ligeledes fundet skyldige i overtrædelse af straffelovens § 299, stk. 2 (om bestikkelse i private retsforhold), ved at have betalt den ansatte hos PBS/IBM for disse oplysninger. Forholdet havde stået på i ca. 3½ år fra 2008 til 2012, og den ansatte havde i denne periode udleveret oplysninger ikke under 662 gange. Retten fastsatte bøden til Aller Media A/S til 50 dagbøder á 200.000 kr., i alt 10.000.000 kr. Begge ansatte blev straffet med fængsel i 6 måneder, som blev gjort betinget med vilkår om samfundstjeneste. Retten lagde ved fastsættelsen af straffene i skærpende retning vægt på, at forholdene blev begået systematisk over en meget lang periode og i et meget stort omfang, og at der var tale om erhvervsmæssig anvendelse af de ulovligt indhentede oplysninger. Retten lagde også vægt på den krænkelse, som lovovertrædelserne havde medført for de forurettede, ved at oplysningerne om private forhold blev videregivet og i et vist omfang offentliggjort. Der blev for de to ansatte lagt vægt på, at de begge i hele perioden kendte til forholdet og selv modtog og videregav oplysninger til brug for artikler. De havde begge ledende og betroede stillinger i redaktionen og var i en del af perioden med i den

inderkreds, der kendte til brugen af kilden. Retten lagde i formildende retning blandt andet vægt på, at de ikke havde deltaget i indgåelse af aftalen eller haft et overordnet ansvar for at fastholde aftalen, ligesom retten tillagde deres personlige forhold betydning.

Den ansatte ved PBS/IBM blev ved Retten i Glostrups dom af 24. november 2016 fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 263, stk. 3, jf. stk. 2, ved uberettiget at have skaffet sig adgang til oplysninger om en lang række offentligt kendte personers kreditkorttransaktioner. Herudover blev to tidligere chefredaktører hos Se og Hør og to tidligere journalister hos Se og Hør fundet skyldige i at have medvirket til IBM-medarbejderens overtrædelser af § 263, stk. 3, jf. stk. 2. IBM-medarbejderen blev idømt ubetinget fængsel i 1 år og 6 måneder og den ene chefredaktør, der havde indgået en aftale med IBM-medarbejderen om, at denne mod kontant betaling løbende skulle skaffe kreditkortoplysninger til Se og Hør, blev idømt fængsel i 1 år og 3 måneder, hvoraf 3 måneder skulle fuldbyrdes, mens den resterende del af straffen blev gjort betinget. Retten lagde ved straffens udmåling for disse tiltalte bl.a. vægt på omfanget og karakteren af det strafbare forhold, at det var dem, der i 2008 indgik aftalen, og at aftalen indebar en systematisk overvågning af en lang række offentligt kendte personers færden og dermed en betydelig krænkelse af disse personer og et brud på den grundlæggende tillid, offentligheden må have til håndteringen af private personers betalingsoplysninger. Retten tillagde det endvidere skærpende betydning, at hensynet bag indgåelsen af aftalen var at tjene penge på at levere oplysninger uden samfundsmæssig værdi, der alene skulle bruges til ren underholdning, og at der samlet blev udbetalt ikke under 365.503 kr. Den anden tidligere chefredaktør blev idømt 1 års betinget fængsel, og retten lagde herved bl.a. vægt på, at han som chefredaktør på ethvert tidspunkt havde mulighed for at stoppe samarbejdet med IBM-medarbejderen, men at han til trods herfor og uagtet, at han modtog advarsler om at anvende kilden og i 2009 af ledelsen fik besked om at stoppe samarbejdet med denne, fortsatte anvendelsen helt frem til ved årsskiftet 2011/2012. Straffen blev gjort betinget på grund af hans personlige og helbredsmæssige forhold. De to tidligere journalister, der modtog kreditkortoplysningerne, blev idømt 4 måneders betinget fængsel. Ved udmålingen af straffen for de to tidligere ansatte journalister lagde retten vægt på omfanget af deres medvirken og formålet hermed, men at de på den anden side som menige medarbejdere ikke havde haft et ledelsesmæssigt ansvar for, at aftalen med IBM-medarbejderen blev indgået eller fortsatte, og at de fik opgaven med at være kontaktpersoner til kilden tildelt. IBM-medarbejderens dom blev for så vidt angår strafudmålingen anket til Østre Landsret, der den 8. august 2017 stadfæstede Retten i Glostrups dom (UfR 2017.3544).

I perioden 2011 til 2015 blev der i alt afgjort én straffesag efter straffelovens § 263 a om adgangsmidler til ikke-kommercielle informationssystemer. Sagen blev afgjort med betinget fængsel.

I samme periode blev der afgjort ca. 400-500 straffesager om året, hvor straffelovens § 264, stk. 1, om husfredskrænkelser var hovedforholdet. Hovedparten af sagerne blev afgjort med bøde, og bødestørrelserne var i gennemsnit ca. 1.200 kr. i solosager og ca. 3.000 kr. i sagskomplekser. Herudover blev 232 sager afgjort med fængsel, hvoraf ca. halvdelen blev afgjort med ubetinget fængsel med en gennemsnitlig strafflængde på mellem 10 og 90 dages fængsel. Langt hovedparten af sagerne, der blev afgjort med en fængselsstraf, var en del af et sagskompleks, dvs. dommen angik et hovedforhold, der vedrørte § 264, stk. 1, men den angik også andre forhold vedrørende samme bestemmelse eller andre bestemmelser. Der blev ikke afgjort sager, hvor straffelovens § 264, stk. 2, om husfredskrænkelser under særligt skærpende omstændigheder var hovedforholdet.

I samme periode blev der afgjort 22 straffesager, hvor straffelovens § 264 a var hovedforholdet. Hoved-

parten af sagerne blev afgjort med bøde, mens to sager blev afgjort med betinget fængsel. Bødeniveauet var i gennemsnit ca. 2.500 kr. i solosager og ca. 8.000 kr. i sagskomplekser.

I samme periode blev der ikke afgjort nogen sager, hvor straffelovens § 264 c var hovedforholdet.

I samme periode blev der afgjort 106 straffesager, hvor straffelovens § 264 d var hovedforholdet. Der blev i lidt under halvdelen af sagerne straffet med fængsel, heraf blev otte sager afgjort med ubetinget fængsel med en gennemsnitlig straffelængde på mellem 17 og 56 dages fængsel. Den gennemsnitlige bødestraf for overtrædelse af bestemmelsen var ca. 2.500 kr. til 3.500 kr.

I samme periode blev der afgjort 10 straffesager, hvor straffelovens § 267 var hovedforholdet, og 1 sag, hvor straffelovens § 268 var hovedforholdet. Der blev i 3 sager efter § 267 straffet med betinget fængsel i 20 eller 30 dage. Den gennemsnitlige bødestraf var ca. 5.000 kr.

8 af de i alt 1.984 sager om freds- og ærekrænkelser i perioden fra 2011 til 2015, der blev afgjort med bøde, angik virksomheder eller organisationer, og i disse sager var bødeniveauet markant højere end i de resterende sager. 6 af sagerne var solosager med en gennemsnitlig bødestørrelse på ca. 26.000 kr., mens 2 sager var sagskomplekser med en gennemsnitlig bødestørrelse på 45.000 kr.

Straffelovrådet finder bl.a. på baggrund af de statistiske oplysninger om bestemmelseernes anvendelse samt en gennemgang af den begrænsede trykte retspraksis, der findes om bestemmelserne, at de eksisterende strafferammer for krænkelser af privatlivets fred efter straffelovens §§ 263-264 som udgangspunkt er hensigtsmæssige, idet de giver mulighed for en nuanceret strafudmåling vedrørende de meget forskellige forhold, der omfattes af bestemmelserne, ligesom de er tilstrækkelig rummelige til at indeholde alle tænkelige forhold, som bestemmelserne omfatter.

Straffelovrådet har heller ikke haft bemærkninger til strafferammerne efter straffelovens § 264 a og § 264 c.

Straffelovrådet foreslår en ny skærpet sidestrafte ramme for overtrædelser af § 264 d, når der under hensyn til oplysningernes eller videregivelsens karakter og omfang eller antallet af berørte personer er tale om særligt skærpende omstændigheder.

For så vidt angår strafferammen for ærekrænkelser er det Straffelovrådets opfattelse, at straffelovens § 268 – som Straffelovrådet foreslår afgrænset mere snævert end efter gældende ret, jf. pkt. 2.8.2.6 ovenfor – fortsat bør indeholde en strafferamme med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Da straffelovens § 268, 2. led, om den, der har savnet rimelig grund til at anse en sigtelse for sand, ikke foreslås videreført af Straffelovrådet, vil denne del efter rådets forslag fremover blive straffet som en overtrædelse af § 267, og rådet finder på den baggrund, at strafmaksimum efter § 267 bør være fængsel i 1 år.

Som nævnt i pkt. 2.8.2.6 ovenfor foreslår Straffelovrådet at ophæve den særlige regel i straffelovens § 274 om ærekrænkelser af en afdød. Rådet anfører, at en ikke tilsigtet virkning af, at § 274 ophæves, vil være, at de generelle strafferammer i §§ 267 og 268 finder anvendelse også i forhold til afdøde personer, der således i relation hertil formelt beskyttes bedre end efter gældende ret. Det er imidlertid efter rådets

opfattelse acceptabelt af forenklingsmæssige årsager, og det bemærkes i øvrigt, at domstolene ved den konkrete strafudmåling skal tage alle sagens omstændigheder i betragtning, herunder at krænkelserne er fremsat mod en afdød person.

Straffelovrådet anfører, at det på grund af sagernes meget forskelligartede karakter er vanskeligt at udlede noget generelt om det konkrete straffniveau efter de enkelte bestemmelser om freds- og ærekrænkelser. Det er dog karakteristisk, at en forholdsvis stor andel sager afgøres med bødestraf, samt at den gennemsnitlige bødestørrelse er forholdsvis beskeden. I sager mod virksomheder eller organisationer udmåles der dog gennemgående markant højere bøder end i sager mod enkeltpersoner, jf. i den forbindelse også ovennævnte dom af 25. august 2016 fra Retten i Glostrup, hvor Aller Media A/S blev idømt en samlet bødestraf på 10 mio. kr. Endvidere anvendes fængselsstraf i et antal sager, og domstolene er ikke er tilbageholdende med at udmåle lange fængselsstraffe i sager af mere alvorlig karakter.

Straffelovrådet konkluderer, at domstolene generelt på en tilfredsstillende måde inddrager de konkrete omstændigheder i de meget forskelligartede sager, herunder ved i forbindelse med den konkrete strafudmåling at lægge betydelig vægt på karakteren og alvoren af den konkrete begåede forbrydelse, og derved sikrer, at der konkret fastsættes en bøde- eller fængselsstraf, der står i passende forhold til den begåede forbrydelse.

Straffelovrådet finder på den baggrund ikke anledning til at komme med forslag med henblik på at ændre det konkrete straffniveau eller behov for at komme med anvisninger om, hvad udgangspunktet for straffen for en overtrædelse af de enkelte bestemmelser om freds- og ærekrænkelser bør være.

Der henvises til betænkningen side 80-88, 91-94, 103-109, 150-151, 167, 180-183 og 350-352.

2.9.3. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

Justitsministeriet er enig i Straffelovrådets overvejelser og forslag med hensyn til strafferammerne for freds- og ærekrænkelser, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse hermed. Det bemærkes i den forbindelse, at Straffelovrådets forslag om en ny skærpet sidestrafferamme for overtrædelse af § 264 d er blevet gennemført ved lov nr. 257 af 10. april 2018, dog med den ændring, at sidestrafferammen i det indsatte stk. 2 indeholder hjemmel til fængsel indtil 3 år.

Med hensyn til straffniveauet for freds- og ærekrænkelser er Justitsministeriet også enig med Straffelovrådet i, at domstolene i sager, der har en sådan grovhed, at straffen bør være fængsel, gennemgående udmåler en fængselsstraf, der står i passende forhold til den begåede forbrydelse. For så vidt angår udmåling af fængselsstraf finder Justitsministeriet således ligesom Straffelovrådet ikke anledning til at foreslå ændringer i straffniveauet, ud over de forudsætninger vedrørende straffen for grove overtrædelser af straffelovens § 264 d, som blev gennemført ved lov nr. 257 af 10. april 2018.

For så vidt angår straffniveauet i sager, hvor en freds- eller ærekrænkelser straffes med bøde, er det imidlertid Justitsministeriets opfattelse, at bødeniveauet i dag ikke i tilstrækkelig grad afspejler lovovertrædelsens grovhed.

Justitsministeriet finder således, at der er behov for en meget markant skærpelse af bødeniveauet.

På denne baggrund forudsættes det med lovforslaget, at bødestraf for freds- og ærekrænkelser gennemgående tredobles i forhold til det hidtidige straffniveau. Dette gælder både i sager mod enkeltpersoner, hvor bøderne i dag ofte er forholdsvis beskedne, ofte i størrelsesordenen fra 1.200 kr. op til 5.000 kr., og i sager mod juridiske personer, hvor straffen er markant højere, ofte i størrelsesordenen fra 25.000 kr. op til 45.000 kr.

I forhold til bødestraf for freds- og ærekrænkelser til ansvarshavende redaktører hos massemedier forudsættes en gennemgående femdobling i forhold til det hidtidige straffniveau. Det gælder også for de overtrædelser, hvor bøden udmåles efter medieansvarslovens § 26, stk. 2. Det bemærkes, at den tilsigtede femdobling af bødestrafen til redaktører kun skal finde anvendelse i tilfælde, hvor den pågældende agerer som redaktør og ikke som privatperson.

Som eksempel på virkningen af en femdobling af bødestrafen til chefredaktører sammenholdt med en tredobling af tortgodtgørelse kan nævnes, at en sag om en privatlivskrænkelse i dag kan tænkes at blive afgjort med en bøde på 20.000 kr. til chefredaktøren, ligesom den pågældende vil kunne dømmes til at betale en godtgørelse på 50.000 kr. sammen med en journalist, dvs. i alt 45.000 kr. skal betales af redaktøren. Med forslaget om femdobling af bødestrafen og tredobling af tortgodtgørelsen vil samme sag efter de foreslåede lovændringer blive afgjort med en bøde på 100.000 kr. til chefredaktøren samt tortgodtgørelse på 150.000 kr., som evt. vil skulle betales sammen med en journalist. Dvs. 175.000 kr. skal betales af redaktøren.

Der vil i gentagelsestilfælde være grundlag for markant højere bødestrafte. Det bemærkes i den forbindelse, at spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om et gentagelsestilfælde, vil afhænge af, om det er den samme person, der på et tidligere tidspunkt har overtrådt et forbud eller lignende. I sager, hvor en repræsentant for et massemedie begår en overtrædelse, vil det således ikke være afgørende, om personen repræsenterede det samme massemedie, sidste gang personen begik en overtrædelse.

Derimod lægges der med lovforslaget ikke op til at forhøje bødestrafen i de sager mod juridiske personer, hvor der udmåles en bøde, der afspejler, at en tilsvarende freds- eller ærekrænkelse begået af en enkeltperson ville være blevet straffet med fængsel. Der lægges således ikke op til, at bødestrafen i sager af den karakter, som der var tale om i Se og Hør-sagen, hvor en udgiver af et ugeblad blev idømt en bøde på 10.000.000 kr., skal forhøjes i forhold til i dag.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 4-7, 9, 10 og 12 (forslag til straffelovens §§ 263, 263 a, 264, 264 a, 264 c, 264 d, 267 og 268), og bemærkningerne hertil.

2.10. Påtale af freds- og ærekrænkelser

2.10.1. Gældende ret

Det følger af straffelovens § 275, at krænkelse af privatlivets fred og ærekrænkelse som udgangspunkt

er undergivet privat påtale. Offentlig påtale af bestemmelserne om krænkelse af privatlivets fred i §§ 263-264 d kan dog ske, når forurettede anmoder om det, jf. § 275, stk. 1, 1. pkt.

Endvidere kan offentlig påtale af bestemte tilfælde af ærekrænkelser ske, når forurettede anmoder om det, jf. § 275, stk. 1, 2. pkt. Det gælder for det første, når nogen, der virker (eller virkede) i offentlige tjeneste eller hverv, beskyldes for et forhold, der kan medføre (eller kunne have medført) stillingens eller hvervets fortabelse. Det gælder for det andet, når en beskyldning fremsættes anonymt eller under falsk navn.

Herudover finder retsplejelovens generelle bestemmelser om påtale anvendelse, herunder bestemmelsen i § 727, stk. 2, 1. pkt., om mulighed for offentlig påtale uden forudgående anmodning, hvis almene hensyn kræver dette.

Ved siden af de almindelige forældelsesfrister, som regnes fra den strafbare virksomheds ophør, jf. straffelovens §§ 93 og 94, gælder efter § 96, at adgang til privat påtale og til at begære offentlig påtale bortfalder, når den berettigede ikke har anlagt sag eller fremsat begæring inden 6 måneder efter, at den pågældende har fået sådan kundskab, at den pågældende har tilstrækkeligt grundlag for sagsanlæg eller for at begære offentlig påtale.

Det bemærkes, at en anmeldelse til politiet fra den berettigede anses som en begæring om offentlig påtale, medmindre andet fremgår af anmeldelsen, jf. retsplejelovens § 720, stk. 2, 2. pkt.

2.10.2. Straffelovrådets overvejelser

2.10.2.1. Straffelovrådet har ikke fundet grundlag for at foreslå ændringer af den gældende ordning, hvorefter fredskrænkelserne i §§ 263-264 d både kan påtales privat og offentligt efter begæring.

Straffelovrådet har imidlertid anført, at rådets principielle opfattelse er, at straf har en sådan særlig karakter, at spørgsmål om idømmelse af straf under en retssag mellem to private parter i den borgerlige retsplejes former bør begrænses mest muligt, herunder i særlig grad, når der er mulighed for at idømme fængselsstraf. På baggrund heraf har Straffelovrådet foreslået, at der i straffelovens § 152 f om påtale af bestemmelserne om brud på tavshedspligten og i § 275 om påtale af freds- og ærekrænkelser indsættes en bestemmelse om, at der i private straffesager kun kan idømmes straf i form af bøde.

2.10.2.2. Straffelovrådet har overvejet, om der bør være adgang til betinget offentlig påtale i alle sager om ærekrænkelser med henblik på at give forurettede en bedre beskyttelse mod ærekrænkelser og derved øge det strafferetlige værn. Rådet har imidlertid ikke fundet grundlag herfor.

Straffelovrådet har dog fundet, at der bør være adgang til betinget offentlig påtale af de allervordeste sager om ærekrænkelser, hvilket i hvert fald omfatter alvorlige og usande beskyldninger (bagvaskelse). Straffelovrådet har samtidig fundet, at adgangen til betinget offentlig påtale i ærekrænkelssager må begrænses hertil, selv om rådet finder, at også andre sager om ærekrænkelser er særligt grove. I den forbindelse peger Straffelovrådet på, at det vil være forbundet med store ressourcetræk på anklagemyndigheden og politiet at udskille, behandle og forfølge grove ærekrænkelser, og at dette næppe i mange sager vil stå mål med sagernes grovhed. Straffelovrådet bemærker hertil, at selvom der er tale om grove ærekrænkelssager, er der tale om forhold, hvis strafbarhed ikke er selvfølge.

Straffelovrådet har samtidig fundet anledning til at pege på hjemmelen i retsplejelovens § 727, stk. 2, til offentlig påtale af lovovertrædelser, der er henvist til privat forfølgning, hvis almene hensyn kræver det. Der vil således være mulighed for anklagemyndigheden til i de alvorligste tilfælde af ærekrænkelser efter straffelovens § 267, som er undergivet privat påtale, at rejse tiltale, hvis almene hensyn kræver dette.

Sluttelig fremhæver Straffelovrådet, at det i sidste ende er et politisk spørgsmål, i hvilket omfang der skal anvendes ressourcer på håndhævelsen af ærekrænkelser, og om ærekrænkelser er af en sådan strafværdighed, at det offentlige bør understøtte håndhævelsen heraf gennem påtalekompetencen. Straffelovrådet bemærker dog samtidig, at tilførsel af flere ressourcer ikke tager højde for, at det store flertal af ærekrænkelssager egner sig bedst til at blive afgjort ved en sag mellem de implicerede parter.

2.10.2.3. For så vidt angår straffelovens § 275 om påtale i sager om freds- og ærekrænkelser har Straffelovrådet herudover foreslået, at bestemmelsens stk. 2, 2. pkt., videreføres med enkelte sproglige ændringer. Rådet lægger endvidere op til ændringer af sidste led, således at der er adgang til betinget offentlig påtale i sager, hvor en alvorlig beskyldning fremsættes i anonym form, uanset om dette sker skriftligt.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 167-180.

2.10.3. Justitsministeriet overvejelser og lovforslagets udformning

Justitsministeriet er generelt enig i Straffelovrådets overvejelser og forslag, og lovforslaget er med to undtagelser udformet i overensstemmelse med rådets lovudkast.

Justitsministeriet finder ikke på det foreliggende grundlag anledning til at gennemføre Straffelovrådets forslag om, at der alene skal kunne idømmes straf i form af bøde, når en sag påtales privat.

Som Straffelovrådet har anført, er det i sidste ende er et politisk spørgsmål, i hvilket omfang der skal anvendes ressourcer på håndhævelsen af ærekrænkelser, og om ærekrænkelser er af en sådan strafværdighed, at det offentlige bør understøtte håndhævelsen heraf gennem påtalekompetencen. Justitsministeriet finder i forlængelse heraf anledning til at indføre betinget offentlig påtale i videre omfang end det, som Straffelovrådet har anbefalet, jf. forslaget til straffelovens § 268 sammenholdt med forslaget til § 275, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 1, nr. 13, og bemærkningerne hertil.

2.11. Sletning af udtalelser, meddelelser eller billeder

2.11.1. Gældende ret

Straffeloven indeholder ikke i dag en bestemmelse om, at en domfældt eller andre i forlængelse af en dom kan blive pålagt at slette en udtalelse, meddelelse eller et billede, som har tilknytning til overtrædelser.

En straffedom om uberettiget videregivelse af oplysninger på internettet vil efter omstændighederne kunne indeholde en bestemmelse om konfiskation af oplysningerne, i det omfang de ligger på et sted på

internettet, som den, der er ansvarlig for overtrædelsen, råder over som ejer eller bruger, jf. straffelovens § 75, stk. 2, og § 76, stk. 2. Der vil i givet fald under sagens behandling efter omstændighederne kunne ske beslaglæggelse efter reglerne i retsplejelovens kapitel 74.

Databeskyttelsesforordningen indeholder bestemmelser om bl.a. ret til berigtigelse, sletning eller begrænsning af personoplysninger. Det følger således af databeskyttelsesforordningens artikel 16, 17 og 18, at den dataansvarlige skal berigtige, slette eller begrænse oplysninger, der viser sig urigtige, hvis en registreret person fremsætter anmodning herom.

2.11.2. Straffelovrådets overvejelser

Straffelovrådet anfører, at det kan være meget vanskeligt at opnå en fuldstændig sletning eller blokering af oplysninger om private forhold, ærekrænkelser mv., der er offentliggjort eller i det mindste udbredt på internettet. Internettets karakter indebærer, at oplysninger meget hurtigt kan blive kopieret og spredt til et stort antal netsteder. Og disse netsteder kan helt eller delvis være understøttet af enheder, der er placeret i tredjelande, og/eller tilhøre fysiske eller juridiske personer, der er hjemmehørende i tredjelande.

Straffelovrådet har på den baggrund overvejet, om håndhævelsen ved uberettiget videregivelse af oplysninger mv. på internettet eller udbredelse af ærekrænkelser på internettet kan styrkes gennem eksisterende eller nye værktøjer, herunder hvordan der bedst muligt tages højde for den forøgede skadevirkning af freds- og ærekrænkelser, der gør sig gældende, når disse udbredes gennem internettet.

Straffelovrådet finder det relevant at indsætte en bestemmelse i straffeloven om sletning af udtalelser, meddelelser eller billeder, der er videregivet i strid med straffelovens §§ 264 d, 267 eller 268. Forpligtelsen hertil skal påhvile den, der dømmes for overtrædelsen. Hvis denne imidlertid ikke har rådighed over udtalelsen, meddelelsen eller billedet, kan en anden, som har en sådan rådighed, forpligtes efter bestemmelsen.

En sådan bestemmelse vil ved siden af den eksisterende lovgivning, herunder særligt databeskyttelseslovgivningen og straffelovens konfiskationsbestemmelser, have et begrænset selvstændigt anvendelsesområde. I forhold til databeskyttelseslovgivningen vil bestemmelsen f.eks. have et selvstændigt indhold, hvis denne lovgivning ikke finder anvendelse, jf. undtagelsesbestemmelserne i persondatalovens § 2 og bl.a. databeskyttelsesforordningens artikel 2 (om forordningens materielle anvendelsesområde) og artikel 85, stk. 2 (om medlemsstaternes mulighed for til behandling i bl.a. journalistisk øjemed at fastsætte undtagelser eller fravigelser fra en række af forordningens bestemmelser), hvis domfældte ikke er dataansvarlig, eller hvis overtrædelsen er begået mod andre end fysiske personer.

Hertil kommer, at forpligtelsen til at slette udtalelsen også må antages indirekte at følge af en dom om overtrædelse af §§ 264 d, 267 og 268, idet undladelse af at slette en udtalelse, der er tilgængelig på f.eks. internettet, vil kunne indebære et nyt strafansvar, fordi der fortsat sker udbredelse eller videregivelse.

Det er Straffelovrådets opfattelse, at der er behov for, at det i direkte tilknytning til strafbestemmelserne om freds- og ærekrænkelser fremgår, at der i forbindelse med visse overtrædelser kan pålægges domfældte eller andre med rådighed over de udtalelser, meddelelser eller billeder, der ulovligt er videregivet eller udbredt, at sørge for, at disse bliver slettet. Straffelovrådet har herved lagt vægt på, at en sådan bestemmelse vil have et selvstændigt anvendelsesområde, og at den efter rådets opfattelse vil være en

væsentlig forbedring af forurettedes mulighed for at få slettet personoplysninger, der er i strid med lovgivningen, idet der kan tages stilling til spørgsmålet om sletning under straffesagen, jf. også forslaget til retsplejelovens § 684, stk. 1, nr. 6, for så vidt angår straffesager, der føres af anklagemyndigheden.

En sådan bestemmelse er aktualiseret i takt med internettets udbredelse, hvor det er muligt at fjerne f.eks. en artikel, hvori der udbredes en ærekrænkelse, mens det ikke er muligt at fjerne en tilsvarende artikel i f.eks. en trykt avis. Hertil kommer, at behovet for sletning er større i relation til internettet, hvor udtalelsen mv. er tilgængelig og nemt kan fremsøges, mens det er sværere at opspore en tidligere trykt avisartikel. Formålet med bestemmelsen er således at forhindre spredning af og tilgang til strafbare udtalelser mv., bl.a. for at undgå at krænkelsen vedvarende belaster den forurettede.

Idet en forpligtelse til at slette udtalelser mv. som nævnt allerede følger af databeskyttelsesforordningen, vil bestemmelsen for så vidt angår oplysninger, der er omfattet af forordningens pligt til sletning efter artikel 17, jf. artikel 85, blot have karakter af et retsmiddel til håndhævelse af denne pligt, og bestemmelsen skal således forstås sådan, at den ikke fastsætter nogen selvstændig forpligtelse på forordningens område. For så vidt angår tilfælde, der falder uden for forordningens område, indebærer bestemmelsen derimod en ret til sletning, som (også) kan håndhæves af domstolene under en straffesag. Det bemærkes, at databeskyttelsesforordningen ikke er til hinder for, at medlemsstaterne vedtager nationale regler, som giver en beskyttelse svarende til den, der følger af forordningen, for behandling af oplysninger, som ikke er omfattet af forordningen.

Bestemmelsen vil kun finde anvendelse i forhold til personer eller virksomheder mv., der har en sådan rådighed over udtalelsen mv., at det er muligt at slette den. Dette indebærer, at domfældte, i det omfang denne har rådighed over en hjemmeside mv., hvor ærekrænkelsen er udbredt, vil kunne forpligtes til at slette den pågældende ærekrænkelse, ligesom domfældte, hvis der er tale om et opslag i eget navn på Facebook, skal slette opslaget. Har domfældte ikke rådighed over den pågældende hjemmeside mv., vil bestemmelsen ikke kunne finde anvendelse i forhold til domfældte. Bestemmelsen vil finde anvendelse, selv om den pågældende artikel mv. er delt eller kopieret af andre, så ærekrænkelsen fortsat vil kunne findes på internettet. Det bemærkes, at artikler mv. ofte deles ved at videreformidle et link, som, hvis artiklen senere fjernes, vil lede til en tom side.

Bestemmelsen vil også omfatte andre, der har den rådighed over en hjemmeside mv., som kræves for at kunne foretage sletningen. Bestemmelsen er udformet med henblik på at sikre sletning i videst muligt omfang af strafbare udtalelser, og den vil kunne finde anvendelse i relation til både private og virksomheder, herunder juridiske personer.

Bestemmelsen vil bl.a. indebære, at der i relation til krænkelse, der er begået gennem indholdet af et massemedie, som er omfattet af medieansvarsloven, efter omstændighederne vil kunne pålægges redaktøren, der har rådighed over mediets hjemmeside, at fjerne den pågældende personoplysning. Medieansvarslovens ansvarsfordeling indebærer, at det i visse tilfælde kun er artiklens forfatter, der kan straffes for krænkelse begået i artiklen, og en forfatter må antages sjældent at have en sådan rådighed over mediets hjemmeside, at den pågældende har mulighed for at fjerne en krænkelse herfra. Det er efter Straffelovrådets opfattelse ubetænkeligt, at pligten pålægges redaktøren i de tilfælde, hvor krænkelsen er begået gennem et massemedie, der er omfattet af medieansvarsloven, og forfatteren eller udgiveren, jf. medieansvarslovens § 9, stk. 1, dømmes herfor. Der henvises i den forbindelse til medieansvarslovens § 54, hvor en forpligtelse til at offentliggøre indholdet af en dom i mediet påhviler redaktøren, uanset om en anden er dømt for indholdet af massemediet.

Det vil endvidere med hjemmel i bestemmelsen kunne pålægges for eksempel Facebook eller andre sociale medier at fjerne opslag mv. På samme måde vil f.eks. Google kunne pålægges at afindeksere søgeresultater, der leder hen til internetsider, som indeholder f.eks. en ærekrænkelser mod den domfældte. Der kan i den forbindelse henvises til EU-domstolens dom af 13. maj 2014 i den såkaldte Google-sag (sag C-131/12), der omhandlede ”retten til at blive glemt på internettet”. Domstolen fastslog i denne sag, at databeskyttelsesdirektivets artikel 12, litra b, og artikel 14, stk. 1, litra a (om den registreredes indsigelsesret), skal fortolkes således, at en søgemaskineudbyder er forpligtet til fra den resultatliste, der vises efter en søgning på en persons navn, at fjerne link til hjemmesider, som er offentliggjort af tredjemand og indeholder oplysninger vedrørende denne person, også i det tilfælde, hvor dette navn eller disse oplysninger ikke forudgående eller samtidig slettes fra disse hjemmesider. Det følger i øvrigt af dommens præmisser, at den ret til at blive glemt, som følger af databeskyttelsesdirektivet, ikke er absolut, men at det dog kun vil være i særlige situationer, at indgreb i den grundlæggende rettighed til at blive glemt vil kunne retfærdiggøres.

Det bemærkes i den forbindelse, at domstolene i alle tilfælde, hvor en anden end gerningsmanden har rådighed over det pågældende elektroniske medie, vil skulle foretage en selvstændig vurdering af, hvorvidt et pålæg om at slette den pågældende meddelelse eller billede vil krænke den pågældendes ytringsfrihed efter navnlig EMRK artikel 10. Det vil således for eksempel kunne være i strid med EMRK artikel 10 at anvende bestemmelsen til at pålægge en redaktør at slette en artikel eller en del heraf, hvis der for eksempel er tale om en berettiget viderebringelse fra mediets side af en ærekrænkende udtalelse fra f.eks. en politiker eller anden person.

Straffelovrådet finder i den forbindelse – særligt i relation til personer, hvor pålæggelse af pligt til sletning må anses for at være et indgreb i ytringsfriheden – at den person mv., som påstås at skulle forpligtes til at foretage sletning, skal indstævnes i forbindelse med straffesagen, hvis denne ikke er part i sagen i forvejen. Der vil for så vidt angår straffesager, der føres af anklagemyndigheden, kunne etableres hjemmel hertil via retsplejelovens § 684, stk. 1.

Straffelovrådet er opmærksom på, at der vil kunne være en række både praktiske og juridiske problemstillinger, der i konkrete tilfælde vil indebære, at bestemmelsen ikke i alle tilfælde vil kunne anvendes eller håndhæves. Straffelovrådet er endvidere opmærksom på, at bestemmelsen – selv om den er bredt formuleret i forhold til den persongruppe, der kan pålægges at foretage sletning – ikke vil indebære, at freds- og ærekrænkende ytringer effektivt fjernes fra internettet. Disse forhold er efter rådets opfattelse ikke i sig selv tilstrækkelig grund til at afstå fra at foreslå en sådan bestemmelse. Det er tværtimod efter rådets opfattelse helt naturligt, at navnlig en domfældt person, men også andre, forpligtes til at fjerne udtalelser mv. med et strafbart indhold, hvis det er muligt.

Straffelovrådet har overvejet, hvilke udtalelser, oplysninger mv. bestemmelsen bør omfatte. Henset til, at databeskyttelsesforordningen vil supplere bestemmelsen, finder Straffelovrådet, at bestemmelsen kun bør omfatte udtalelser, meddelelser eller billeder, som i sig selv er strafbare, dvs. som har en sådan karakter, at de er omfattet af § 264 d, § 267 eller § 268.

Denne afgrænsning indebærer, at udbredelse på internettet af oplysninger mv., der er fremkommet ved en overtrædelse af straffelovens §§ 263-264 c, ikke vil være omfattet af bestemmelsen, medmindre udbredelsen i sig selv også er en krænkelse af f.eks. § 264 d.

I tilfælde, hvor f.eks. en ærekrænkelse er begået i en artikel, vil det efter omstændighederne være tilstrækkeligt at fjerne selve den ærekrænkende sætning, således at artiklen i øvrigt kan forblive på internettet. Det afgørende er, at den personoplysning, der er behandlet ulovligt i medfør af §§ 264 d, 267 og 268, ikke længere fremgår eller er beskrevet i artiklen, og personoplysningen eller den sætning, som den eventuelt indgår i, vil således kunne erstattes af en anden sætning, der ikke indebærer en krænkelse.

Personoplysningen skal helt fjernes fra internettet, og det vil således ikke være tilstrækkeligt at foretage afindeksering, hvor den pågældende internetside ikke kan søges frem via søgemaskiner, men hvor siden kan findes ved at indtaste den præcise url-adresse. Det vil efter omstændighederne være tilstrækkeligt at anonymisere. Pålægges f.eks. Google eller en anden tjeneste, som ikke har mulighed for at fjerne artikler, forpligtelser efter bestemmelsen, vil afindeksering imidlertid være tilstrækkelig og i øvrigt det ønskede middel.

Det følger af formålet med bestemmelsen, at udtalelser mv. skal slettes uden unødigt forsinkelse i forlængelse af, at dommen er endelig.

Det bemærkes, at en domfældt eller andre personer fortsat uanset den foreslåede bestemmelse vil have de pligter, som fremgår af databeskyttelseslovgivningen, og at bestemmelsen ikke tilsigter at indsnævre de pligter, der følger heraf.

Er en person pålagt at fjerne en ærekrænkelse efter den foreslåede bestemmelse, og efterkommes dette pålæg ikke, kan den pågældende straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder, jf. retsplejelovens § 535, stk. 1. Den pågældende kan endvidere efter omstændighederne på ny straffes efter §§ 264 d, 267 eller 268.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 183-196.

2.11.3. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

Justitsministeriet er enig i Straffelovrådets overvejelser og forslag om en bestemmelse om sletning, og lovforslaget er udformet i overensstemmelse med Straffelovrådets lovudkast.

Der henvises til lovforslagets § 1, nr. 12 (forslag til straffelovens § 271), og bemærkningerne hertil.

2.12. Mulighed for nedlæggelse af referat- og navneforbud forud for hovedforhandlingen i private straffesager og skærpelse af straffen for overtrædelse af bl.a. referat- og navneforbud

2.12.1. Gældende ret

2.12.1.1. Retten kan efter retsplejelovens § 30 i straffesager forbyde offentlig gengivelse af forhandlingen (referatforbud), bl.a. når offentlig gengivelse vil udsætte nogen for en unødvendig krænkelse.

Efter retsplejelovens § 31, stk. 1, kan retten i straffesager forbyde offentlig gengivelse af navn, stilling eller bopæl for sigtede (tiltalte), eller at den pågældendes identitet på anden måde offentliggøres (nav-

neforbud), når offentlig gengivelse må antages at bringe nogens sikkerhed i fare, eller når offentlig gengivelse vil udsætte nogen for en unødvendig krænkelse.

Det fremgår ikke af forarbejderne til retsplejelovens §§ 30 og 31 eller af retspraksis vedrørende bestemmelserne, hvorvidt der kan nedlægges navne- eller referatforbud i private straffesager. Det fremgår derfor heller ikke af hverken forarbejder eller retspraksis, hvornår der i givet fald under sagens behandling kan nedlægges referat- eller navneforbud i private straffesager, herunder om retten kan nedlægge referat- eller navneforbud forud for hovedforhandlingen i en privat straffesag.

2.12.1.2. Efter retsplejelovens § 32 b, stk. 1, kan overtrædelse af bl.a. referatforbud straffes med bøde.

Overtrædelse af et navneforbud efter retsplejelovens § 31 straffes med bøde, hvis den pågældende var bekendt med forbuddet, jf. § 32 b, stk. 2. Det samme gælder, hvis den pågældende vidste eller burde vide, at sagen verserede ved retten, eller at politiet efterforskede sagen, og den pågældende ikke havde forhørt sig hos politiet, anklagemyndigheden eller retten om, hvorvidt der var nedlagt navneforbud.

Efter retspraksis er det generelle udgangspunkt, herunder for journalister, at der for ét førstegangstilfælde med overtrædelse af et navneforbud fastsættes en bøde på 5.000 kr., mens en redaktørs bøde som udgangspunkt fastsættes til 10.000 kr.

2.12.2. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

2.12.2.1. Efter Justitsministeriets opfattelse kan det give anledning til tvivl, hvorvidt der efter retsplejelovens §§ 30 og 31 kan nedlægges navne- og referatforbud i private straffesager.

I medfør af retsplejelovens § 989 behandles straffesager, der påtales af private, efter reglerne om den borgerlige retspleje, jf. dog § 990. Efter retsplejelovens § 990 har statsadvokaten visse kompetencer i forbindelse med anke af sager underlagt privat påtale.

Efter Justitsministeriets opfattelse ændrer dette dog ikke ved, at der materielt er tale om en straffesag, hvor det alene er de processuelle regler, der følger den borgerlige retsplejes former. Når det således fremgår af retsplejelovens §§ 30 og 31, at retten i straffesager i visse situationer kan nedlægge henholdsvis referat- og navneforbud, kan det efter Justitsministeriets opfattelse lægges til grund, at retten også i dag har denne mulighed i private straffesager, eftersom der materielt i disse sager er tale om en straffesag.

I medfør af retsplejelovens § 845, stk. 1, kan retten efter anmodning fra anklagemyndigheden, forsvareren eller et vidne forud for hovedforhandlingen træffe afgørelse om bl.a. referat- og navneforbud efter §§ 30 og 31. Efter Justitsministeriets opfattelse finder § 845 ikke anvendelse på private straffesager, der behandles i den borgerlige retsplejes former, eftersom retsplejelovens § 845 er placeret i retsplejelovens fjerde bog, der omhandler strafferetsplejen. Private straffesager behandles således processuelt i den borgerlige retsplejes former, dvs. efter reglerne i retsplejelovens anden og tredje bog.

Ofte vil anlæggelse af en retssag skabe mere opmærksomhed omkring sagen. Der kan derfor være tvivl om, hvorvidt personer, der er udsat for en ærekrænkelse, ønsker at anlægge sag om dette af frygt for, at et sagsanlæg blot vil skabe mere omtale. I lyset af dette foreslås det, at retten i private straffesager om overtrædelse af straffelovens §§ 264 d, 267 og 268 kan nedlægge navne- eller referatforbud allerede under

et særskilt retsmøde forud for hovedforhandlingen. Dette svarer som angivet ovenfor til, hvad der gælder i straffesager, der er undergivet offentlig påtale, jf. retsplejelovens § 845.

I medfør af retsplejelovens § 30 b, stk. 1, og § 31 a, stk. 1, har bl.a. personer, der er omfattet af § 172, stk. 1, 2 eller 4, mulighed for at udtale sig om spørgsmål om referat- eller navneforbud, før retten træffer afgørelse om et forbud. Personer, der er omfattet af § 172, stk. 1, 2 eller 4, er redaktører og redaktionelle medarbejdere ved medier, der er omfattet af medieansvarslovens § 1, nr. 1-3.

Udgangspunktet i private straffesager, der som angivet ovenfor behandles efter reglerne om den borgerlige retspleje, er i medfør af retsplejelovens § 339 a, at retsmøder under forberedelsen, hvor der ikke sker bevisførelse til brug for hovedforhandlingen, holdes for lukkede døre, medmindre retten bestemmer andet.

Med henblik på at sikre, at medierepræsentanter får samme mulighed for at udtale sig forud for rettens beslutning om nedlæggelse af referat- eller navneforbud, når dette sker i relation til en privat straffesag, som når det sker i relation til en straffesag, der er undergivet offentlig påtale, foreslås det, at bestemmelsen i retsplejelovens § 339 a ikke finder anvendelse på retsmøder efter den foreslåede § 31 c. Dette indebærer, at retsmøder efter den foreslåede § 31 c som udgangspunkt er offentlige i medfør af retsplejelovens § 28 a, og at den ret til at udtale sig for medierepræsentanter, der følger af retsplejelovens §§ 30 b, stk. 1, og 31 a, stk. 1, også finder anvendelse i forbindelse med disse retsmøder.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 1 og 4, og bemærkningerne hertil.

2.12.2.2. Efter Justitsministeriets opfattelse er der behov for at styrke den strafferetlige beskyttelse imod overtrædelse af referat- og navneforbud. Ministeriet ønsker derfor at skærpe bødestrafen for overtrædelse af navne- og referatforbud markant, således at der i sager vedrørende overtrædelse af navne- og referatforbud som udgangspunkt sker en femdobling af bødeniveauet i forhold til i dag.

Det foreslås, at retsplejelovens § 32 b, stk. 1 og 2, ændres, og det forudsættes herved, at straffen for overtrædelse af de bestemmelser, der henvises til i § 32 b, stk. 1 og 2, femdobles. Udgangspunktet efter ændringens ikrafttrædelse bliver, at bl.a. en journalists overtrædelse af et navneforbud i førstegangstilfælde medfører en bødestraf på 25.000 kr., mens en redaktørs overtrædelse som udgangspunkt vil medføre en bødestraf på 50.000 kr.

Efter gældende ret er det en forudsætning for, at en person kan ifalde bødeansvar for overtrædelse af et navneforbud, at den pågældende var bekendt med forbuddet, vidste eller burde vide, at sagen verserede ved retten, eller at politiet efterforskede sagen, og den pågældende ikke havde forhørt sig hos politiet, anklagemyndigheden eller retten om, hvorvidt der var nedlagt navneforbud. Forslaget ændrer ikke herved.

Fastsættelsen af straffen for overtrædelse af § 32 b, stk. 1 og 2, vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10. Eksempelvis vil det kunne indgå som en formildende omstændighed, hvis overtrædelsen af f.eks. et referat- eller navneforbud ikke er formidlet til en videre kreds.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 2, nr. 2 og 3, og bemærkningerne hertil.

2.13. Forhøjelse af tortgodtgørelse i sager om freds- og æreskrænkelser

2.13.1. Gældende ret

2.13.1.1. Dansk erstatningsret bygger på et grundlæggende princip om, at der alene kan kræves erstatning, hvis der som følge af en skade pådrages et økonomisk tab. Herudover er der i visse tilfælde fastsat regler om godtgørelse for ikke-økonomisk skade. En ikke-økonomisk skade er karakteriseret ved, at vurderingen af skaden beror på mere subjektivt prægede kriterier som lidelse, tort, ubehag mv., hvor der ikke uden videre kan opstilles en objektiv økonomisk målestok for skadens omfang og tabets størrelse.

Godtgørelsernes størrelse kan ikke sammenlignes med de beløb, der fastsættes som erstatning for økonomiske tab, idet disse erstatninger fastsættes på grundlag af dokumenterede opgørelser af det økonomiske tab, som hændelsen har medført for den skadelidte.

2.13.1.2. Erstatningsansvarslovens § 26 indeholder regler om tort- og krænkelsesgodtgørelse. Det følger af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, at der kan tilkendes tortgodtgørelse, såfremt der er sket en retsstridig krænkelse af en persons frihed, fred, ære eller person. Erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, er en videreførelse af den dagældende regel i § 15, stk. 1, i ikrafttrædelsesloven til straffeloven, jf. herved § 2 i lov nr. 89 af 29. marts 1972. Efter den dagældende § 15, stk. 2, i ikrafttrædelsesloven skulle godtgørelsens størrelse fastsættes under hensyn til krænkelsens grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt.

Ikrafttrædelseslovens § 15, stk. 2, blev ikke medtaget i erstatningsansvarsloven, men det fremgår af lovforslaget, at der ikke er tilsigtet nogen ændring med hensyn til udmåling af godtgørelsen. Godtgørelsen skal således fortsat fastsættes under hensyn til krænkelsens grovhed, handlingens beskaffenhed og omstændighederne i øvrigt, jf. lovforslag nr. L 7 af 6. februar 1984 om erstatningsansvar, Folketingstidende 1983-84 (2. samling), tillæg A, sp. 123.

For at der kan tilkendes en tortgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, skal der foreligge en retsstridig krænkelse. For at en krænkelse er retsstridig, skal der foreligge en culpøs krænkelse af en vis grovhed.

2.13.1.3. Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, kan der ved fastsættelsen af godtgørelsens størrelse lægges vægt på, om der er tale om en overtrædelse af straffelovens kapitel 23 om forbrydelser i familierelationer, f.eks. incest, eller kapitel 24 om seksualforbrydelser, f.eks. voldtægt, og om krænkelsen er begået over for en person under 18 år.

Bestemmelsen i erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, blev i sin oprindelige form indsat ved lov nr. 463 af 7. juni 2001 og finder anvendelse på forhold begået efter den 1. januar 2002. Det fremgår af bemærkningerne til bestemmelsen, at ændringen som udgangspunkt skulle føre til en fordobling af godtgørelsesbeløbene i forhold til det hidtidige niveau, jf. Folketingstidende 2000-01 (2. samling), tillæg A, side 3521.

Med lov nr. 140 af 28. februar 2018 blev bestemmelsen nyaffattet. Lovændringen indebærer, at der ved

fastsættelsen af tortgodtgørelsen kan lægges vægt på, om krænkelsen er begået mod en person, der er under 18 år. Samtidig indebærer lovændringen, at niveauet for tortgodtgørelse i alle sager om seksuelle krænkelser forhøjes.

2.13.1.4. Straffelovens bestemmelser om freds- og ærekrænkelser findes i kapitel 27. Der findes kun et begrænset antal domme om tortgodtgørelse i sager, hvor personer har været udsat for ærekrænkelser eller krænkelser af privatlivets fred, og der findes kun et begrænset antal trykte domme herom. En gennemgang af denne retspraksis viser, at tortgodtgørelserne varierer fra 10.000 kr. til 100.000 kr. i sager om ærekrænkelser, krænkelser af privatlivets fred og retsstridige krænkelser i øvrigt. Gennemgangen viser, at domstolene ved fastlæggelsen af den økonomiske kompensations størrelse særligt inddrager grovheden af krænkelsen samt spørgsmålet om, hvorvidt handlingen er foretaget for vindings skyld, herunder den økonomiske interesse, som mediet har haft i den retsstridige offentliggørelse.

2.13.2. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

2.13.2.1. Vurderingen af, på hvilket niveau tortgodtgørelserne i sager om ærekrænkelser og krænkelser af privatlivets fred bør ligge, for at de opleves som rimelige, er særdeles vanskelig at foretage, idet den tort, der er lidt, ikke kan opgøres i et bestemt pengebeløb. Det er således i sidste ende et politisk spørgsmål, hvilket generelt niveau godtgørelserne bør ligge på.

Justitsministeriet finder, at det nuværende tortgodtgørelsesniveau i sager om freds- og ærekrænkelser er for lavt og ikke i tilstrækkelig grad afspejler den krænkelse af offeret, der finder sted, og de konsekvenser, som disse krænkelser kan påføre offeret, jf. lovforslagets pkt. 2.1.3.

Det er Justitsministeriets vurdering, at en hævelse af tortgodtgørelsesniveauerne i disse sager – ud over at tjene et genoprettelseshensyn – også kan virke præventivt, således at det f.eks. for massemedier vil blive mindre attraktivt at offentliggøre krænkende materiale.

2.13.2.2. Erstatningsansvarslovens § 26 overlader domstolene et vidt skøn ved udmålingen af godtgørelser. Niveauerne for godtgørelserne er således ikke reguleret i selve erstatningsansvarsloven, men der er tilkendegivelser i bemærkningerne til erstatningsansvarslovens § 26 om niveauerne for godtgørelserne. Tortgodtgørelse bør som hidtil fastsættes af domstolene ud fra et samlet skøn over den konkrete sags omstændigheder, og niveauerne bør som hidtil udvikle sig gennem domstolenes praksis.

Der foreslås imidlertid en udvidelse af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, således, at der ved fastsættelse af tortgodtgørelsens størrelse endvidere kan lægges vægt på, om der er sket en overtrædelse af visse af bestemmelserne i straffelovens kapitel 27 om freds- og ærekrænkelser. Det gælder også i en civil sag, hvor retten vurderer, at der ville være sket domfældelse for en overtrædelse af straffelovens bestemmelser om freds- og ærekrænkelser, hvis der var rejst en straffesag.

2.13.2.3. Hensigten med forslaget er, at tortgodtgørelsesniveauerne i sager om freds- og ærekrænkelser som udgangspunkt skal forhøjes 3 gange i forhold til det nuværende niveau. Forhøjelsen gælder de foreslåede bestemmelser vedrørende uberettiget adgang til datasystemer, brud på brevhemmeligheden og hemmelig aflytning (§ 263), uberettiget videregivelse mv. af adgangsmidler til et datasystem (§ 263 a), husfredskrænkelser (§ 264), uberettiget fotografering af personer på ikke frit tilgængeligt sted (§ 264 a), uberettiget udnyttelse mv. af oplysninger fremkommet ved visse fredskrænkelser (§ 264 c),

uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold (§ 264 d) og ærekrænkelser (§§ 267-268).

Det følger af erstatningsansvarslovens § 15, at de beløb, som er nævnt i eksempelvis erstatningsansvarslovens § 3 om svie og smerte, reguleres årligt med en tilpasningsprocent for det pågældende finansår. Således sikres det, at de beløb, som er nævnt i erstatningsansvarsloven, følger lønudviklingen. Tort- og krænkelsesgodtgørelse efter erstatningsansvarslovens § 26 er ikke nævnt i erstatningsansvarslovens § 15, da der ikke er noget beløb i erstatningsansvarslovens § 26, som kan reguleres.

Domstolene bør således, når der udmåles tortgodtgørelse i sager om freds- og ærekrænkelser, fremover tage hensyn til den almindelige lønudvikling i overensstemmelse med principperne i erstatningsansvarslovens § 15. Herved sikres det, at godtgørelsesniveauerne ikke stagnerer på 2018-niveau.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 3 og bemærkningerne hertil.

2.14. Udvidelse af medieansvarslovens anvendelsesområde til at omfatte medier, der modtager visse former for mediestøtte

2.14.1. Gældende ret

2.14.1.1. Medieansvarsloven regulerer mediernes ansvar og indeholder bl.a. regler om overholdelse af god presseskik og Pressenævnets kompetence. Medier omfattet af loven underlægges endvidere medieansvarslovens særlige ansvarssystem, der bl.a. indeholder detaljerede regler om fordeling af straffe- og erstatningsansvar for forfattere, ansvarshavende redaktører og – i særlige tilfælde – udgivere.

Medieansvarslovens § 1 angiver de medier, der er omfattet af loven. Loven omfatter, jf. § 1, nr. 1 og 2, henholdsvis indenlandske periodiske skrifter og radio- og fjernsynsudsendelser fra registrerede radio- og tv-stationer. Omfattet er således ikke udenlandske periodiske skrifter, herunder udenlandske aviser samt udenlandske fjernsynsudsendelser.

Efter § 1, nr. 3, er også andre tekster, billeder og lydprogrammer, der periodisk udbredes til offentligheden, omfattet af loven, hvis de har karakter af en nyhedsformidling, som kan ligestilles med den nyhedsformidling, der er omfattet af nr. 1 eller 2. Bestemmelsen vedrører elektroniske massemedier og omfatter bl.a. nyhedsmediernes hjemmesider.

Efter lovens § 8, stk. 1, er det en betingelse for, at nyhedsmedier, der er omfattet af definitionen i § 1, nr. 3, er omfattet af loven, at de har indgivet anmeldelse til Pressenævnet.

Pressenævnet foretager ikke en egentlig prøvelse af, om et nyhedsmedie opfylder kravene i § 1, nr. 3, når nævnet modtager en anmeldelse efter § 8, stk. 1. Indgives der derimod en klage over nyhedsmediet, vil Pressenævnet i forbindelse med klagesagen prøve, om nyhedsmediet faktisk er omfattet af § 1, nr. 3.

Formålet med den gældende bestemmelse er navnlig at sikre, at omverdenen, navnlig en krænkede borger, kan få kendskab til, om et bestemt foretagende er omfattet af de særlige ansvarsregler, ligesom det kan efterprøves, om betingelserne i § 1, nr. 3, er opfyldt. Det følger af kravet om tilmelding, at det er

nyhedsmediet selv, der vurderer, om medieansvarslovens særlige ansvarssystem skal finde anvendelse for nyhedsmediet, Pressenævnets kompetence osv. Baggrunden for, at det er frivilligt for nyhedsmediet, om det ønsker at tilmelde sig, har været, at det i visse tilfælde vil kunne være vanskeligt at afgøre, om de materielle krav i § 1, nr. 3, er opfyldt.

2.14.1.2. Efter mediestøttelovens §§ 3 og 4 kan der ydes redaktionel produktionsstøtte til trykte nyhedsmedier og til skrevne internetbaserede nyhedsmedier, der formidler selvstændigt journalistisk bearbejdet stof. § 3, stk. 2, opstiller en række nærmere betingelser for tildeling af støtte.

Det er bl.a. en betingelse for opnåelse af tilskud, at nyhedsmediet er et selvstændigt medie med en ansvarshavende redaktør, jf. § 3, stk. 2, nr. 1. De redaktionelle medarbejdere skal sammen med den ansvarshavende redaktør udgøre minimum tre årsværk, jf. § 3, stk. 2, nr. 2.

Nyhedsmediet skal henvende sig til en bred kreds af brugere og ikke alene være rettet mod bestemte erhvervs- og faggrupper, medlemmer af arbejdsgiver-, arbejdstager- eller brancheorganisationer, politiske partier eller ansatte i offentlige institutioner m.v., jf. § 3, stk. 2, nr. 3. Hvad angår ejerforhold, må nyhedsmediet ikke være ejet med to tredjedele eller mere af arbejdsgiver-, arbejdstager- eller brancheorganisationer, jf. § 3, stk. 2, nr. 4.

Nyhedsmediet skal leveres eller stilles til rådighed i hele landet på ens vilkår for brugerne og være tilgængeligt for alle, eventuelt mod betaling, idet rabat dog kan ydes til udvalgte grupper i forbindelse med kampagner, jf. § 3, stk. 2, nr. 5.

Mediestøttelovens § 3, stk. 2, nr. 6-8, stiller krav til nyhedsmediets indhold. Mindst halvdelen af indholdet skal være redaktionelt stof i form af artikler m.v. inden for et bredt emneområde og med behandling af aktuelt nyhedsstof. I det redaktionelle stof skal primært behandles politiske, samfundsrelaterede og kulturelle temaer. Mindst en sjettedel af det samlede indhold skal være selvstændigt journalistisk bearbejdet med henblik på offentliggørelse i det pågældende nyhedsmedie.

Endelig skal nyhedsmediet opfylde et krav om periodicitet, idet det efter § 3, stk. 2, nr. 9, er et krav, at nyhedsmediet udkommer minimum ti gange om året.

Efter mediestøttelovens § 4 kan der ydes supplerende støtte til trykte landsdækkende nyhedsmedier, der udkommer minimum 4 dage om ugen og har et samlet oplag på under 40.000 eksemplarer pr. udgivelse, samt til skrevne internetbaserede nyhedsmedier, som ikke har samme ejer eller udgiver som et andet nyhedsmedie, der er omfattet af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed eller af bestemmelser om fritagelse for afgift i henhold til momsloven. For at kunne modtage supplerende støtte skal nyhedsmediet opfylde betingelserne i § 3, stk. 2, dog stilles skærpede krav til indholdet.

Der kan herudover i medfør af mediestøttelovens §§ 6-8 ydes såkaldt projektstøtte fra Innovationspuljen til etablering og udvikling af nyhedsmedier.

Etableringstilskud, jf. § 7, kan ydes til forundersøgelser eller projekter, hvor et nyt, selvstændigt nyhedsmedie etableres. Udviklingstilskud, jf. § 8, kan ydes til forundersøgelser eller projekter, hvor der gennemføres en omstilling eller udvikling af et eksisterende, selvstændigt nyhedsmedie med henblik

på at fastholde, forbedre eller udvikle produktion og formidling af det redaktionelle indhold eller at gennemføre en omstilling til ny teknologi eller infrastruktur.

Det er ikke en betingelse for at modtage redaktionel produktionsstøtte eller projektstøtte, at det pågældende nyhedsmedie er omfattet af medieansvarsloven, eller at nyhedsmediet i øvrigt handler i overensstemmelse med god presseskik.

2.14.2. Justitsministeriets overvejelser og lovforslagets udformning

Medielandskabet har ændret sig væsentligt siden medieansvarsloven blev vedtaget i 1991. Den teknologiske udvikling har betydet, at langt de fleste traditionelle nyhedsmedier har tilknyttede digitale nyhedsmedier, og at flere og flere nyhedsmedier bliver rent internetbaserede og kun er tilgængelige elektronisk.

Som beskrevet i pkt. 2.14.1.2 er det ikke en betingelse for at modtage redaktionel produktionsstøtte eller projektstøtte, at det pågældende nyhedsmedie er omfattet af medieansvarsloven, eller at nyhedsmediet i øvrigt handler i overensstemmelse med god presseskik. Der kan således tænkes tilfælde, hvor et elektronisk nyhedsmedie modtager redaktionel produktionsstøtte eller projektstøtte, men ikke er omfattet af medieansvarsloven og derfor bl.a. ikke er omfattet af medieansvarslovens særlige ansvarssystem.

En lang række elektroniske nyhedsmedier har tilmeldt sig Pressenævnet efter lovens § 8, stk. 1. Der findes imidlertid også enkelte elektroniske nyhedsmedier, som ikke har tilmeldt sig, og som derfor ikke er underlagt de særlige ansvarsregler eller Pressenævnets kompetence, som følger af loven. Den manglende tilmelding kan skyldes, at nyhedsmediet ikke mener, at det opfylder de materielle krav om periodicitet og nyhedsformidling i § 1, nr. 3, eller at nyhedsmediet ikke ønsker at være underlagt medieansvarslovens regler.

Formålet med tilmeldingsordningen er som anført ovenfor under pkt. 2.14.1 ikke, at det bør være frivilligt for nyhedsmedier, der rent faktisk opfylder de materielle krav i § 1, nr. 3, om de vil være omfattet af medieansvarsloven, men at det på grund af sådanne nyhedsmediers meget forskellige karakter i visse tilfælde vil kunne være vanskeligt at afgøre, om de materielle krav i § 1, nr. 3, er opfyldt, hvorfor der er fundet behov for en frivillig tilmeldingsordning.

Det er Justitsministeriets opfattelse, at det i hvert fald i det tilfælde, hvor et elektronisk nyhedsmedie modtager redaktionel produktionsstøtte, bør være et krav, at nyhedsmediet samtidig er underlagt reglerne i medieansvarsloven. Det er i den forbindelse Justitsministeriets vurdering, at hvor betingelserne for at modtage redaktionel produktionsstøtte i mediestøttelovens §§ 3 eller 4 er opfyldt, opfylder det pågældende nyhedsmedie også de materielle krav i medieansvarslovens § 1, nr. 3. De hensyn, der ligger til grund for den gældende tilmeldingsordning, jf. § 8, stk. 1 – at det ikke altid er klart, om de materielle krav i § 1, nr. 3, er opfyldt – gør sig derfor ikke på samme måde gældende for elektroniske nyhedsmedier, der modtager redaktionel produktionsstøtte.

Det er endvidere Justitsministeriets opfattelse, at elektroniske nyhedsmedier, der modtager projektstøtte efter mediestøttelovens §§ 6-8, også bør være automatisk omfattet af medieansvarslovens regler, i det omfang de materielle krav i medieansvarslovens § 1, nr. 3, er opfyldt for det enkelte nyhedsmedie.

Det foreslås derfor, at massemedier omfattet af medieansvarslovens § 1, nr. 3, som modtager redaktionel

produktionsstøtte eller projektstøtte, omfattes af loven, uanset om de har indgivet anmeldelse til Pressenævnet.

2.14.2.1. Det foreslås, at der indsættes en ny regel i medieansvarslovens § 8, stk. 1, hvorefter foretagender, der udgiver massemedier som nævnt i § 1, nr. 3, og som modtager redaktionel produktionsstøtte eller projektstøtte efter lov om mediestøtte, er omfattet af loven, uanset om de har indgivet anmeldelse til Pressenævnet. De pågældende nyhedsmedier vil dermed automatisk omfattes af medieansvarsloven, herunder reglerne om Pressenævnets kompetence, genmæle og det særlige ansvarssystem. Nyhedsmedierne vil endvidere kunne påberåbe sig reglerne om kildebeskyttelse i retsplejelovens § 172, stk. 1, 2 og 4, der gælder for redaktører og redaktionelle medarbejdere ved massemedier omfattet af medieansvarsloven. Retten til aktindsigt efter reglerne i retsplejelovens § 41 f, jf. § 41, stk. 3, vil også gælde for de massemedier, der automatisk omfattes af medieansvarsloven.

For at et nyhedsmedie omfattes af den foreslåede bestemmelse, skal der for det første være tale om et nyhedsmedie, der opfylder de materielle krav i § 1, nr. 3. Det er Justitsministeriets vurdering, at hvor betingelserne for at modtage redaktionel produktionsstøtte i mediestøttelovens § 3 er opfyldt, opfylder det pågældende nyhedsmedie også de materielle krav om periodisk udbredelse og kravet om nyhedsformidling i medieansvarslovens § 1, nr. 3.

For så vidt angår elektroniske nyhedsmedier, der modtager projektstøtte i medfør af mediestøttelovens §§ 6-8, er det vanskeligere uden videre at lægge til grund, at de også opfylder de materielle krav i medieansvarslovens § 1, nr. 3, idet projektstøtte bl.a. også kan gives til etablering. Som udgangspunkt vil elektroniske nyhedsmedier, der modtager projektstøtte efter mediestøtteloven, være omfattet af medieansvarsloven, men det vil i sidste ende være op til Pressenævnet og domstolene konkret at vurdere, hvorvidt de materielle betingelser i medieansvarslovens § 1, nr. 3, er opfyldt.

For det andet skal det pågældende nyhedsmedie modtage redaktionel produktionsstøtte eller projektstøtte. Den foreslåede ændring omfatter i kraft af henvisning til medieansvarslovens § 1, nr. 3, alene de elektroniske nyhedsmedier, dvs. nyhedsmedier, hvis indhold formidles via eksempelvis en hjemmeside eller apps til tablet eller mobil. Elektroniske nyhedsmedier vil også omfatte eventuelle internet-udgaver tilknyttet de trykte nyhedsmedier. Hvorvidt den trykte udgave af nyhedsmediet er omfattet af medieansvarsloven vil som hidtil afhænge af, om det trykte nyhedsmedie opfylder kravene i medieansvarslovens § 1, nr. 1.

Det foreslås dog, at elektroniske nyhedsmedier, som henvender sig til et dansk mindretal i udlandet, ikke automatisk omfattes af medieansvarsloven, selvom de modtager redaktionel produktionsstøtte. Baggrunden for at undtage disse nyhedsmedier er, at de henvender sig til personer bosat uden for Danmark, og at de må antages at være reguleret af udenlandsk ret.

Det forudsættes allerede i dag, at enhver ved henvendelse til Pressenævnet kan få oplysning om, hvorvidt et elektronisk nyhedsmedie er anmeldt til Pressenævnet og dermed omfattet af medieansvarsloven. Da det er Medienævnet, der administrerer mediestøtteordningen, forudsætter den foreslåede ændring således i praksis en videregivelse af oplysninger om støtteberettigede elektroniske nyhedsmedier fra Medienævnet til Pressenævnet, herunder om bortfald og tilbagekaldelse af støtte. Det forudsættes på den baggrund, at Medienævnet hvert år i forbindelse med tilsagn om tilskud sender en liste over elektroniske nyhedsmedier, hvortil der ydes redaktionel produktionsstøtte eller projektstøtte, til Pressenævnet. Listen vil skulle omfatte både internet-udgaver af trykte nyhedsmedier, samt rent internetbaserede nyhedsmedier. Er der

tale om et nyhedsmedie, der henvender sig til et dansk mindretal i udlandet, jf. forslaget til mediestøttelovens § 2, 2. pkt., skal dette fremgå af listen, idet disse nyhedsmedier efter forslaget ikke automatisk vil blive omfattet af medieansvarsloven.

En opdateret liste over elektroniske nyhedsmedier, der modtager redaktionel produktionsstøtte eller projektstøtte, vil skulle være offentlig tilgængelig på Pressenævnets hjemmeside. Pressenævnet vil dog – på samme måde som det i dag gælder for de medier, som har indgivet anmeldelse efter medieansvarslovens § 8, stk. 1 – kun foretage prøvelse af, om mediet faktisk er omfattet af medieansvarslovens § 1, nr. 3, når der indgives en klage over nyhedsmediet.

Trykte nyhedsmedier såsom aviser og blade, der opfylder kriterierne i medieansvarslovens § 1, nr. 1, herunder kravet om at skulle være ”indenlandske”, omfattes fortsat automatisk af loven.

Der henvises i øvrigt til lovforslagets § 4, nr. 1 og 2, og bemærkningerne hertil.

3. Forholdet til databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven

Som anført under pkt. 2.5.1.1 finder databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven, som justitsministeren fremsatte lovforslag til den 25. oktober 2017, anvendelse fra den 25. maj 2018.

Databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven gælder bl.a. for behandling af personoplysninger, der helt eller delvis foretages ved hjælp af automatisk databehandling, og på ikke-automatisk behandling af personoplysninger, der er eller vil blive indeholdt i et register.

Forordningen og loven gælder dog bl.a. ikke for behandling af personoplysninger omfattet af lov om retshåndhævende myndigheders behandling af personoplysninger.

I databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 1, findes de relevante bestemmelser om, hvornår almindelige personoplysninger må behandles, herunder indsamles og videregives. Efter bestemmelsen er behandling af personoplysninger kun lovlig, hvis den registrerede har givet samtykke til behandlingen af sine personoplysninger til et eller flere specifikke formål, jf. litra a, hvis behandling er nødvendig af hensyn til opfyldelse af en kontrakt, som den registrerede er part i, eller af hensyn til gennemførelse af foranstaltninger, der træffes på den registreredes anmodning forud for indgåelse af en kontrakt, jf. litra b, hvis behandling er nødvendig for at overholde en retlig forpligtelse, som påhviler den dataansvarlige, jf. litra c, hvis behandling er nødvendig for at beskytte den registreredes eller en anden fysisk persons vitale interesser, jf. litra d, hvis behandling er nødvendig af hensyn til udførelse af en opgave i samfundets interesse, eller som henhører under offentlig myndighedsudøvelse, som den dataansvarlige har fået pålagt, jf. litra e, eller hvis behandling er nødvendig for, at den dataansvarlige eller en tredjemand kan forfølge en legitim interesse, medmindre den registreredes interesser eller grundlæggende rettigheder og frihedsrettigheder, der kræver beskyttelse af personoplysninger, går forud herfor, navnlig hvis den registrerede er et barn, jf. litra f.

Herudover skal de grundlæggende principper i forordningens artikel 5 altid iagttages. Det følger bl.a. heraf, at personoplysninger skal behandles lovligt, rimeligt og på en gennemsigtig måde i forhold til den registrerede (lovlighed, rimelighed og gennemsigtighed). Endvidere må personoplysninger indsamles til

legitime formål og må ikke viderebehandles på en måde, der er uforenelig med disse formål (formålsbegrænsning).

Herudover skal personoplysninger være tilstrækkelige, relevante og begrænset til, hvad der er nødvendigt i forhold til de formål, hvortil de behandles (dataminimering).

Ifølge forordningens artikel 6, stk. 2, kan medlemsstaterne opretholde eller indføre mere specifikke bestemmelser for at tilpasse anvendelsen af forordningens bestemmelser om behandling med henblik på overholdelse af stk. 1, litra c og e, ved at fastsætte mere specifikke krav til behandling og andre foranstaltninger for at sikre lovlig og rimelig behandling, herunder for andre specifikke databehandlingssituationer som omhandlet i forordningens kapitel IX (artikel 85-91).

Det fremgår herom af betænkning nr. 1565/2017 om databeskyttelsesforordningen, at det efter forordningen kun vil være muligt at opretholde og indføre mere specifikke bestemmelser for at tilpasse anvendelsen i forbindelse med artikel 6, stk. 1, litra c og e, hvorfor det ikke for så vidt angår artikel 6, stk. 1, litra a, b, d og f, vil være muligt at tilpasse anvendelsen, jf. herved side 166.

Det fremgår endvidere af betænkningen, at der også kan indføres eller opretholdes nationale bestemmelser, vedtaget inden for forordningens rammer, om bøde- og fængselsstraf, som strafferetlige sanktioner, selvom overtrædelse af den nationale bestemmelse i princippet også er omfattet af forordningens artikel 83 (om bødestraf for overtrædelse af forordningen), jf. herved side 946.

Det følger af databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 3, der fastsætter nærmere betingelser for at anvende artikel 6, stk. 2, at grundlaget for behandling i henhold til stk. 1, litra c og e, skal fremgå af EU-retten eller af medlemsstaternes nationale ret, som den dataansvarlige er underlagt.

Databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 3, skal ses i forlængelse af artikel 6, stk. 2. Artikel 6, stk. 3, er således en uddybning af, hvordan de bestemmelser, som indføres efter artikel 6, stk. 2, hvorefter medlemsstaterne kan opretholde eller indføre specifikke regler, nærmere vil skulle udformes.

Efter databeskyttelsesforordningen er det således muligt at opretholde og indføre mere specifikke bestemmelser for at tilpasse anvendelsen i forbindelse med artikel 6, stk. 1, litra c og e, vedrørende behandling på baggrund af en retlig forpligtelse eller i samfundets interesse.

For så vidt angår de foreslåede bestemmelser i lovforslagets § 1, nr. 4 (den foreslåede § 263 i straffeloven om brud på meddelelshemmeligheden), § 1, nr. 8 (den foreslåede § 264 b om uberettiget overvågning ved hjælp af gps eller andet lignende apparat), og § 1, nr. 12 (den foreslåede § 267 i straffeloven om ærekrænkelser), er det Justitsministeriets vurdering, at disse regler kan fastsættes inden for rammerne af forordningens artikel 6.

Det samme gælder den foreslåede § 1, nr. 5 (den foreslåede § 263 a om uberettiget anskaffelse af adgang til og videregivelse af adgangsmidler til datasystemer), i det omfang bestemmelsen indebærer en begrænsning i adgangen til at behandle personoplysninger.

I forhold til den foreslåede § 271 i straffeloven i lovforslagets § 1, nr. 12 (om sletning af oplysninger, der har tilknytning til en overtrædelse), kan det bemærkes, at databeskyttelsesforordningen som anført

under pkt. 2.11.1, indeholder bestemmelser om bl.a. ret til berigtigelse, sletning eller begrænsning af personoplysninger, der viser sig urigtige, jf. herved forordningens artikel 16-18.

Som anført under pkt. 2.11.2 vil den foreslåede bestemmelse for så vidt angår oplysninger, der er omfattet af databeskyttelsesforordningens pligt til sletning efter forordningens artikel 17, jf. artikel 85, blot have karakter af et retsmiddel til håndhævelse af denne pligt, og den foreslåede § 271 i straffeloven skal således forstås sådan, at den ikke fastsætter nogen selvstændig forpligtelse på forordningens område.

Med lovforslaget forslås en række strafskærpelser for overtrædelse af de i § 1, nr. 4-7, 9-10 og 12, samt § 2, nr. 2 og 3, omhandlede strafbestemmelser. Overtrædelser af visse af bestemmelserne vil samtidig kunne udgøre overtrædelser af databeskyttelsesforordningen, og bestemmelserne vil i sådanne tilfælde være specifikke bestemmelser, der tilpasser anvendelsen af forordningen.

Det fremgår af betænkning nr. 1565/2017, at sanktionerne, der fastsættes for sådanne bestemmelser, skal være effektive, stå i rimeligt forhold til overtrædelserne og have afskrækkende virkning, ligesom det for fastsættelsen af sådanne sanktioner må antages, at de skal fastsættes forholdsmæssigt i forhold til bødeniveauet i forordningens artikel 83 for herved at sikre en virkning svarende til forordningens, jf. herved side 947.

Efter Justitsministeriets vurdering indebærer det, at udmåling af straf for overtrædelser af de specifikke bestemmelser i lovforslaget, der tilpasser anvendelsen af forordningen, skal ske forholdsmæssigt i forhold til straffniveauet for overtrædelser af databeskyttelsesforordningen og databeskyttelsesloven.

4. Økonomiske og administrative konsekvenser for det offentlige

Samlet set estimeres det, at lovforslaget vil medføre merudgifter for politiet, anklagemyndigheden og domstolene på ca. 7,5 mio. kr. årligt fra 2019 og frem.

5. Økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget vurderes ikke at have økonomiske eller administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

6. Administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

7. Miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har ingen miljømæssige konsekvenser.

8. Forholdet til EU-retten

Der henvises til bemærkningerne ovenfor under punkt 3 i lovforslagets almindelige bemærkninger,

hvorefter det er Justitsministeriets vurdering, at de foreslåede regler kan indføres inden for rammerne af databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 2 og stk. 3.

9. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Idet lovforslaget skal genfremsættes, sendes det eventuelt med justeringer i høring i forlængelse af førstebehandlingen med henblik på genfremsættelse i folketingsåret 2018-19.

10. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang/Hvis nej, anfør »Ingen«)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Samlet set estimeres det, at lovforslaget vil medføre merudgifter for politiet, anklagemyndigheden og domstolene på ca. 7,5 mio. kr. årligt fra 2019 og frem.
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Det er Justitsministeriets vurdering, at de foreslåede regler kan indføres inden for rammerne af databeskyttelsesforordningens artikel 6, stk. 2 og stk. 3.	
Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)	JA	NEJ X

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1

Det foreslås, at henvisningen til »de retsfølger, der omtales i § 273« ændres til »mortifikation efter § 270« som en konsekvens dels af forslagets § 1, nr. 12, om, at § 273, stk. 1, bliver § 270, og dels af forslagets § 1, nr. 12, om ophævelse af § 273, stk. 2, om offentliggørelse af domsslutningen.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det foreslås, at henvisningen til § 273, stk. 2, i § 97 b, stk. 3, udgår som en konsekvens af forslaget til § 1, nr. 12, om, at § 273, stk. 2, ophæves.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Det foreslås at indsætte »samfundsvigtige datasystemer« i § 193, stk. 1, i stedet for »informationssystemer«, hvilket hænger sammen med den tilsvarende ændrede terminologi i forslaget til § 1, nr. 4 (forslaget til § 263, stk. 1). Der er ikke tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens gerningsindhold, idet kravet om, at systemet skal være samfundsvigtigt, allerede er gældende, selv om det ikke fremgår af lovteksten.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Det foreslås at nyaffatte § 263, med henblik på at det gældende stk. 2 om adgang til dataoplysninger flyttes til stk. 1, således at bestemmelsen fremover vil tage udgangspunkt i, at meddelelser i stadigt stigende omfang sendes og opbevares elektronisk. Som en konsekvens heraf flyttes det gældende stk. 1 om brud på brevhemmeligheden og hemmelig aflytning og optagelse til stk. 2. Endvidere foreslås det gældende stk. 1, nr. 2, om åbning af andres gemmer flyttet til § 264, stk. 1, om husfredskrænkelser (forslagets § 1, nr. 6).

Herudover foreslås endvidere visse sproglige og indholdsmæssige ændringer af de gældende bestemmelser i § 263, stk. 1 og 2. I § 263, stk. 3, foreslås en teknisk konsekvensændring som følge af den ændrede struktur i bestemmelsen i øvrigt.

Det foreslåede *stk. 1* er en videreførelse af det gældende stk. 2 med visse sproglige ændringer. Bestemmelsen angår den, der på en hvilken som helst måde uberettiget skaffer sig adgang til et datasystem eller data.

For det første foreslås det at ændre »informationssystem« til »datasystem«, fordi »datasystem« i højere grad end »informationssystem« peger henimod den automatiserede databehandling, som udtrykket er tilsigtet at skulle dække. Der er tale om en rent sproglig ændring, og der er ikke hermed tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens gerningsindhold.

For det andet foreslås det, at »oplysninger eller programmer« ændres til »data«, da edb-programmer i maskinlæsbar form uden vanskeligheder kan betegnes som data, og det dermed er overflødigt at anvende begrebet »oplysninger eller programmer«. Heller ikke med denne ændring er der tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens gerningsindhold.

For det tredje foreslås det, at det udtrykkeligt kommer til at fremgå af bestemmelsen, at den både omfatter at skaffe sig adgang til et datasystem som sådan og at skaffe sig adgang til en andens data, som er bestemt til at bruges i et datasystem.

Udtrykket »en andens« relaterer sig både til datasystem og data. Det vil således være et krav, at man enten skaffer sig adgang til en andens datasystem, eller at man skaffer sig adgang til en andens data, uanset om systemet tilhører gerningsmanden eller en anden. Der vil således kunne foreligge en strafbar krænkelse ved brug af eget datasystem, hvis f.eks. udlejer af et datasystem uberettiget skaffer sig adgang til lejers data, som er indkodet i datasystemet.

Den foreslåede bestemmelse vil også omfatte uberettiget adgang til data, som er bestemt til at bruges i et datasystem, men som ikke på det pågældende tidspunkt er tilsluttet systemet. Der kan f.eks. være tale om, at gerningsmanden skaffer sig adgang til indholdet af et usb-stik, der ikke er tilsluttet en computer eller lignende. Uden for bestemmelsens anvendelsesområde vil falde papirudskrifter af data, der har været brugt i et datasystem.

Den foreslåede bestemmelse vil omfatte meget forskelligartede forhold, herunder at en gerningsmand skaffer sig adgang til en andens computer eller smartphone (uanset om man bruger den pågældende computer mv., eller om adgangen skaffes via en anden computer mv.), at en gerningsmand logger på en andens e-mailsystem (uanset hvilken computer mv. det sker fra), eller at en gerningsmand skaffer sig adgang til et usb-stik.

Ligesom de øvrige bestemmelser om krænkelse af privatlivets fred i §§ 264-264 d afgrænses § 263, stk. 1, fortsat af det generelle forbehold om, at der skal være tale om uberettiget adgang. Hermed tilkendegives det, at bestemmelsen er formuleret så bredt, at der helt regelmæssigt skal ske en udskillelse af legale handlinger, der falder ind under bestemmelsens ordlyd.

Der kan således forekomme tilfælde, hvor man kun ved et konkret skøn kan afgøre, om en handling, der sprogligt omfattes af bestemmelsens ordlyd, skal anses som strafbar. Dette vil navnlig få betydning i forhold til personer, der har en berettiget adgang til et datasystem, men som anvender denne adgang uberettiget.

Et eksempel herpå kan efter omstændighederne være en medarbejder, der har en berettiget adgang til arbejdsgiverens datasystem, men som anvender denne adgang til at tilgå data, som der ikke er arbejdsmæssigt behov for at tilgå, herunder navnlig hvis medarbejderen har et videregående forsæt til at videregive eller anvende disse data i en sammenhæng, der er arbejdsgiveren uvedkommende.

Den foreslåede bestemmelse vil omfatte alle former for data, og det er således ikke et krav, at disse er af en sådan karakter, at de er omfattet af straffelovens § 264 d om private forhold.

Bestemmelsens gerningsindhold vil være fuldbyrdet, når gerningsmanden skaffer sig adgang til systemet eller dataene, og det er således uden betydning, hvad den pågældende efterfølgende foretager sig i relation til systemet eller dataene.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 og 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslåede *stk. 2* er en videreførelse af det gældende *stk. 1* med visse indholdsmæssige og sproglige ændringer. Bestemmelsen er efter sin ordlyd subsidær i forhold til det foreslåede *stk. 1*.

Den foreslåede bestemmelse omfatter det at åbne eller gøre sig bekendt med en lukket meddelelse eller optegnelse samt hemmelig aflytning eller optagelse.

I forhold til den gældende § 263, *stk. 1*, foreslås det, at bestemmelsen ikke skal omfatte det at skaffe sig adgang til en andens gemmer (den gældende § 263, *stk. 1*, nr. 2). Baggrunden herfor er, at denne del af bestemmelsen i stedet foreslås indsat som en del af § 264 om husfredskrænkelser, jf. forslaget til § 1, nr. 6.

Det foreslåede *stk. 2, nr. 1*, er en videreførelse af den gældende § 263, *stk. 1*, nr. 1, med det forbehold, at den ikke vil finde anvendelse, hvis et forhold omfattes af det foreslåede *stk. 1*. Efter sin ordlyd omfatter bestemmelsen den, der uberettiget åbner et brev eller anden lukket meddelelse eller optegnelse eller gør sig bekendt med indholdet.

Der foreslås en sproglig modernisering af bestemmelsen, således at »bryder« ændres til »åbner«, ligesom »telegram« udgår i lyset af den teknologiske udvikling. Der er ikke hermed tilsigtet nogen ændringer i bestemmelsens gerningsindhold.

Det foreslås endvidere, at bestemmelsen ikke vil omfatte det at »unddrage« nogen et brev mv. Baggrunden herfor er, at det må anses for omfattet af § 291, *stk. 1*, om hærværk (hvis meddelelsen slettes eller ødelægges) eller § 293, *stk. 2*, om rådighedshindring (hvis meddelelsens modtagelse hindres, eller meddelelsen gøres utilgængelig).

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 og 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslåede *stk. 2, nr. 2*, er en videreførelse af § 263, *stk. 1*, nr. 3, med den sproglige ændring, at »han« erstattes af »den pågældende«. Det foreslås således, at bestemmelsen omfatter den, der uberettiget ved hjælp af et apparat hemmeligt aflytter eller optager udtalelser fremsat i enrum, telefonsamtaler eller anden samtale mellem andre eller forhandlinger i lukket møde, som den pågældende ikke selv deltager i, eller hvortil den pågældende uberettiget har skaffet sig adgang.

Som en konsekvens af, at bestemmelsen vil være subsidær i forhold til det foreslåede *stk. 1*, vil aflytning og optagelse, der sker ved uberettiget at skaffe sig adgang til et datasystem, f.eks. ved at aktivere en computers mikrofon uden brugerens vidende, ikke omfattes af bestemmelsen, i det omfang forholdet omfattes af *stk. 1*.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 og 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Det foreslåede *stk. 3* er en videreførelse af det gældende *stk. 3*, men der er foreslået en teknisk konsekvensændring som følge af den ændrede struktur i § 263.

Det forudsættes med lovforslaget, at bødestraf for freds- og ærekrænkelser gennemgående tredobles i forhold til det hidtidige straffniveau. Dette gælder dog ikke i de sager mod juridiske personer, hvor der

udmåles en bøde, der afspejler, at en tilsvarende freds- eller ærekrænkelser begået af en enkeltperson ville være blevet straffet med fængsel.

I forhold til bødestraf for freds- og ærekrænkelser til ansvarshavende redaktører hos massemedier forudsættes en gennemgående femdobling i forhold til det hidtidige strafniveau. Det bemærkes, at den tilsigtede femdobling af bødestrafen til redaktører kun skal finde anvendelse i tilfælde, hvor den pågældende agerer som redaktør og ikke som privatperson.

Der vil i gentagelsestilfælde være grundlag for markant højere bødestrafte. Det bemærkes i den forbindelse, at spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om et gentagelsestilfælde, vil afhænge af, om det er den samme person, der på et tidligere tidspunkt har overtrådt et forbud eller lignende. I sager, hvor en repræsentant for et massemedie begår en overtrædelse, vil det således ikke være afgørende, om personen repræsenterede det samme massemedie, sidste gang personen begik en overtrædelse.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolens konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.1 og 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Det foreslås at nyaffatte § 263 a om adgangsmidler til ikke-kommercielle informationssystemer med henblik på at sammenskrive bestemmelsen med den emnemæssigt beslægtede bestemmelse i § 301 a om uberettiget anskaffelse eller videregivelse af adgangsmidler til kommercielle informationssystemer.

Med det foreslåede *stk. 1* foreslås det at samle den gældende § 263 a, stk. 1-3, og § 301 a, stk. 1. Endvidere foreslås sproglige forenklinger, uden at der hermed er tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens samlede gerningsindhold i forhold til gældende ret.

Sammenskrivningen af de to bestemmelser indebærer bl.a., at det ikke er nødvendigt i lovteksten at medtage afgrænsningen »ikke offentligt tilgængelige informationssystemer« (den gældende § 263 a). Dette forbehold er således udeladt i den foreslåede bestemmelse, uden at der herved er tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens gerningsindhold.

En anden generel ændring er, at »informationssystem« ændres til »datasystem«, fordi »datasystem« i højere grad end »informationssystem« peger hen imod den automatiserede databehandling, som udtrykket er tilsigtet at skulle dække. Der er tale om en rent sproglig ændring, og der er ikke hermed tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens gerningsindhold. Samme ændring foreslås i øvrigt bl.a. i § 263 (forslagets § 1, nr. 4).

Det foreslås ligeledes, at det ikke udtrykkeligt angives, at bestemmelserne alene omhandler systemer, som er »beskyttet med kode eller anden særlig adgangsbegrænsning«. Denne afgrænsning kan indfortolkes i, at bestemmelserne omfatter videregivelse mv. af midler, som er nødvendige for at få adgang til de pågældende systemer. Det foreslås endvidere generelt, at »kode eller andre adgangsmidler« ændres til

»adgangsmiddel«, idet dette begreb bl.a. omfatter en kode, der kan anvendes som adgangsmiddel. Der er heller ikke med disse sproglige forenklinger tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens gerningsindhold.

Der foreslås imidlertid med den foreslåede § 263 a, stk. 1, nr. 3, litra b, en mindre ændring af gerningsindholdet i forhold til den gældende § 263 a, stk. 3, nr. 2, jf. nærmere herom nedenfor.

Forslaget til *stk. 1, nr. 1*, om uberettiget erhvervsmæssigt salg eller udbredelse i en videre kreds af et adgangsmiddel til et datasystem erstatter den gældende § 263 a, stk. 1. Bestemmelsen har efter sin ordlyd, der ikke afgrænser anvendelsesområdet til et ikke offentligt tilgængeligt informationssystem, et bredere anvendelsesområde, men dette bredere område er allerede omfattet af den gældende § 301 a, stk. 1. Bestemmelsen indebærer samlet set således ikke en udvidelse i forhold til gældende ret.

Det samme gør sig gældende i forhold til forslaget til *stk. 1, nr. 2*, om uberettiget videregivelse af et større antal adgangsmidler til et datasystem, der erstatter § 263 a, stk. 2, og i forhold til forslaget til *stk. 1, nr. 3, litra a*, om uberettiget at skaffe sig eller videregive et adgangsmiddel til et datasystem, der er samfundsvigtigt, jf. straffelovens § 193.

Efter straffelovens § 263 a, stk. 3, nr. 2, er det kriminaliseret uretmæssigt at skaffe sig eller videregive en kode eller et andet adgangsmiddel som nævnt i § 263 a, stk. 1, til et informationssystem, der behandler følsomme oplysninger, som er omfattet af § 7, stk. 1, eller § 8, stk. 1, i lov om behandling af personoplysninger (persondataloven), om flere personer.

Med den foreslåede § 263 a, *stk. 1, nr. 3, litra b*, sker der i vidt omfang en videreførelse af den gældende bestemmelse i straffelovens § 263 a, stk. 3, nr. 2. Som konsekvens af, at persondataloven erstattes af databeskyttelsesforordningen (og forslaget til databeskyttelsesloven), erstattes henvisningen til regler i persondataloven med henvisning til de tilsvarende bestemmelser i databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 1, og artikel 10, der imidlertid i begrænset omfang har et andet anvendelsesområde.

Den foreslåede bestemmelse indebærer således, at det er strafbart uberettiget at skaffe sig eller videregive et adgangsmiddel til et datasystem, der behandler oplysninger, som er omfattet af databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 1, eller artikel 10.

Databeskyttelsesforordningens artikel 9, stk. 1, omfatter personoplysninger om race eller etnisk oprindelse, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning eller fagforeningsmæssigt tilhørsforhold samt behandling af genetiske data, helbredsoplysninger eller oplysninger om en fysisk persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering.

Til forskel fra persondatalovens § 7, stk. 1, omfatter forordningens artikel 9, stk. 1, biometrisk data, der behandles med det formål entydigt at identificere en fysisk person.

Databeskyttelsesforordningens artikel 10 omfatter personoplysninger om strafbare forhold.

Persondatalovens § 8, stk. 1, omfatter oplysninger om strafbare forhold, væsentlige sociale problemer og andre rent private forhold end de oplysninger, der er nævnt i lovens § 7, stk. 1. Oplysninger om ”andre rent private forhold” er bl.a. oplysninger om andre foreningsmæssige tilhørsforhold end fagfor-

eningsmæssige, separationsansøgning og -bevilling, skilsmissebegæring, visse særlige familiemæssige forhold, herunder familiestridigheder, opdragelsesmåde og adoption, samt selvmord og selvmordsforsøg.

Med den foreslåede § 263 a, stk. 1, nr. 3, litra b, sker der således både en mindre udvidelse og en begrænsning af de kategorier af personoplysninger, der, når de behandles i et datasystem, er omfattet af det strafferetlige værn mod anskaffelse og videregivelse af adgangsmidler.

Bestemmelserne i stk. 1, nr. 3, litra a og b, erstatter den gældende § 263 a, stk. 3.

Det foreslåede *stk. 1, nr. 3, litra c*, om uberettiget at skaffe sig eller videregive et adgangsmiddel til et datasystem, hvortil adgangen er forbeholdt betalende brugere, erstatter § 301 a, stk. 1.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 og 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Med det foreslåede *stk. 2* foreslås det at samle den gældende § 263 a, stk. 4, og § 301 a, stk. 2. Forslaget indeholder sproglige forenklinger i forhold til de gældende bestemmelser, uden at der hermed er tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens samlede gerningsindhold i forhold til gældende ret.

Efter bestemmelsen vil straffen ved overtrædelse af de i stk. 1 nævnte forhold under særligt skærpende omstændigheder kunne stige til fængsel i indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændigheder vil navnlig anses tilfælde, hvor videregivelsen mv. sker i særligt stort omfang eller indebærer særlig risiko for betydelig skade eller omfattende misbrug, eller hvor både stk. 1, nr. 1 og nr. 3, litra c, er overtrådt.

I og med at angivelsen af, hvad der skal anses som særligt skærpende omstændigheder, som udgangspunkt kommer til at dække hele stk. 1, omfatter den foreslåede bestemmelse sprogligt mere end de strafskærpselsesbestemmelser i § 263 a, stk. 4, og § 301 a, stk. 2, som den skal erstatte. Det må imidlertid antages, at bestemmelserne allerede ville skulle fortolkes sådan, at de omfatter de nævnte kriterier, selv om disse ikke er udtrykkeligt nævnt, og på den baggrund omfatter bestemmelsen samlet set det samme som gældende ret efter § 263 a, stk. 4, og § 301 a, stk. 2.

Det foreslåede stk. 2 indebærer dog den ændring i forhold til gældende ret, at strafferammen også i tilfælde af særligt skærpende omstændigheder indeholder bøde, jf. formuleringen »kan straffen stige til fængsel indtil 6 år«. Denne ændring bringer bestemmelsen i overensstemmelse med de lignende strafskærpselsesbestemmelser i de foreslåede bestemmelser i § 263, stk. 3, og § 264, stk. 2. Udgangspunktet ved udmåling af straf under særligt skærpende omstændigheder forudsættes dog fortsat som udgangspunkt at være fængsel, selv om bøde ikke er udelukket.

Det forudsættes med lovforslaget, at bødestraf for freds- og ærekrænkelser gennemgående tredobles i forhold til det hidtidige straffniveau. Dette gælder dog ikke i de sager mod juridiske personer, hvor der udmåles en bøde, der afspejler, at en tilsvarende freds- eller ærekrænkelse begået af en enkeltperson ville være blevet straffet med fængsel.

I forhold til bødestraf for freds- og ærekrænkelser til ansvarshavende redaktører hos massemedier forudsættes en gennemgående femdobling i forhold til det hidtidige straffniveau. Det bemærkes, at den tilsigtede femdobling af bødestrafen til redaktører kun skal finde anvendelse i tilfælde, hvor den pågældende agerer som redaktør og ikke som privatperson.

Der vil i gentagelsestilfælde være grundlag for markant højere bødestraffe. Det bemærkes i den forbindelse, at spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om et gentagelsestilfælde, vil afhænge af, om det er den samme person, der på et tidligere tidspunkt har overtrådt et forbud eller lignende. I sager, hvor en repræsentant for et massemedie begår en overtrædelse, vil det således ikke være afgørende, om personen repræsenterede det samme massemedie, sidste gang personen begik en overtrædelse.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 og 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Det foreslås at nyaffatte § 264 om husfredskrænkelser.

Stk. 1, nr. 1, om uberettiget at skaffe sig adgang til fremmed hus eller andet ikke frit tilgængeligt sted vil som udgangspunkt videreføre det gældende § 264, stk. 1, nr. 1.

Den foreslåede bestemmelse vil fortsat omfatte private boliger, private og offentlige kontorer, forretninger og fabrikker mv. Omfattet vil også være transportmidler som biler, busser, tog mv. Forretninger, kontorer mv. med adgang for f.eks. kunder anses som frit tilgængelige i åbningstiden, men er i øvrigt omfattet af bestemmelsen.

Det vil i mangel af særlig berettigelse som et klart udgangspunkt være uberettiget at gå ind i et privat hus, lejlighed mv., også selv om døren står åben eller ikke er låst. Det samme vil gælde for udhuse, garager, kælder- og loftsrums, som nogen har eksklusiv brugsret til, ligesom det som udgangspunkt vil være uberettiget i bestemmelsens forstand at gå ind i en indhegnet have.

Det vil endvidere være uberettiget i den foreslåede bestemmelses forstand, hvis man i mangel af særlig berettigelse skaffer sig adgang til aflåste bygninger eller aflåste lukkede områder, uanset om disse anvendes til beboelse, erhverv, offentlige formål mv. Det samme gælder, hvis bygningen mv. ikke er aflåst, men der er etableret tydelig adgangskontrol, herunder ved henvendelse til en vagt eller i en reception.

Det vil således være omfattet af bestemmelsen, hvis man skaffer sig adgang til f.eks. en aflåst trappeopgang, herunder ved at snige sig med ind, når døren er åben, eller ved at få åbnet døren under angivelse af falsk ærinde. Omvendt vil det ikke være omfattet af bestemmelsen, hvis man går ind i en uaflåst trappeopgang, men det vil efter omstændighederne kunne være en overtrædelse af ordensbekendtgørelsen. Det vil ligeledes som udgangspunkt ikke være omfattet af bestemmelsen, hvis man går ind i uaflåste fællesarealer i beboelsesejendomme, herunder gårdrum og kældre.

Det foreslåede *stk. 1, nr. 2*, om uberettiget at skaffe sig adgang til andres gemmer viderefører det gældende § 263, stk. 1, nr. 2, uden ændringer. Bestemmelsen foreslås flyttet fra § 263 om brud på brevhemmeligheden mv., fordi den er et supplement til § 264 om husfredskrænkelser, i og med at den navnlig har selvstændig betydning, hvor en gerningsmand skaffer sig adgang til et gemme på eller fra et

frit tilgængeligt sted, eller hvor en gerningsmand berettiget befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted, men er uberettiget til at skaffe sig adgang til et gemme på det pågældende sted.

Den foreslåede bestemmelse vil f.eks. omfatte det, at man leder i andres lommer eller tasker og efter omstændighederne i andres skabe og skuffer, herunder navnlig når disse er aflåste.

Stk. 1, nr. 3, om uberettiget at undlade at forlade fremmed område efter at være opfordret dertil viderefører det gældende § 264, stk. 1, nr. 2, uden ændringer. Det foreslås dog at ændre »grund« til område, som synes at være et mere dækkende begreb, idet »grund« efter praksis omfatter alle fremmede steder, herunder også bygninger, transportmidler, søer og vandløb. Der er ikke herved tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens gerningsindhold.

Efter den foreslåede bestemmelse vil det være strafbart, hvis man uberettiget forbliver et sted, som man er opfordret til at forlade af den, som har rådighed over det pågældende sted. Der kan f.eks. være tale om en sportshal, butik eller et ikke frit tilgængeligt sted, hvor man i første omgang var berettiget til at opholde sig.

Hvis en opfordring om at forlade et område er ulovlig, f.eks. fordi den strider mod ligebehandlingsregler, vil bestemmelsen ikke finde anvendelse.

Strafferammen i form af bøde eller fængsel indtil 6 måneder foreslås videreført uden ændringer.

Med det foreslåede *stk. 2*, der indeholder en sidestrafferamme med et maksimum på 6 års fængsel i tilfælde af særligt skærpende omstændigheder, videreføres det gældende stk. 2 med den konsekvensændring, at bestemmelsen også vil omfatte det foreslåede § 264, stk. 1, nr. 2, om uberettiget adgang til andres gemmer. Den gældende bestemmelse om uberettiget adgang til andres gemmer er efter gældende ret omfattet af en tilsvarende sidestrafferamme i tilfælde af særligt skærpende omstændigheder, og den foreslåede ændring vil dermed ikke have nogen indholdsmæssig betydning.

Det forudsættes med lovforslaget, at bødestraf for freds- og ærekrænkelser gennemgående tredobles i forhold til det hidtidige strafniveau. Dette gælder dog ikke i de sager mod juridiske personer, hvor der udmåles en bøde, der afspejler, at en tilsvarende freds- eller ærekrænkelse begået af en enkeltperson ville være blevet straffet med fængsel.

I forhold til bødestraf for freds- og ærekrænkelser til ansvarshavende redaktører hos massemedier forudsættes en gennemgående femdobling i forhold til det hidtidige strafniveau. Det bemærkes, at den tilsigtede femdobling af bødestraffen til redaktører kun skal finde anvendelse i tilfælde, hvor den pågældende agerer som redaktør og ikke som privatperson.

Der vil i gentagelsestilfælde være grundlag for markant højere bødestrafte. Det bemærkes i den forbindelse, at spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om et gentagelsestilfælde, vil afhænge af, om det er den samme person, der på et tidligere tidspunkt har overtrådt et forbud eller lignende. I sager, hvor en repræsentant for et massemedie begår en overtrædelse, vil det således ikke være afgørende, om personen repræsenterede det samme massemedie, sidste gang personen begik en overtrædelse.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af

samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3 og 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 7

Det fremgår af straffelovens § 264 a, at den, som uberettiget fotograferer personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder. Det samme gælder den, der ved hjælp af kikkert eller andet apparat uberettiget iagttager sådanne personer.

Det foreslås at ændre ”som” til ”der” i § 264 a, 1. pkt. Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer om strafniveauet efter bestemmelsen.

Det forudsættes med lovforslaget, at bødestraf for freds- og ærekrænkelser gennemgående tredobles i forhold til det hidtidige strafniveau. Dette gælder dog ikke i de sager mod juridiske personer, hvor der udmåles en bøde, der afspejler, at en tilsvarende freds- eller ærekrænkelse begået af en enkeltperson ville være blevet straffet med fængsel.

I forhold til bødestraf for freds- og ærekrænkelser til ansvarshavende redaktører hos massemedier forudsættes en gennemgående femdobling i forhold til det hidtidige strafniveau. Det bemærkes, at den tilsigtede femdobling af bødestraffen til redaktører kun skal finde anvendelse i tilfælde, hvor den pågældende agerer som redaktør og ikke som privatperson.

Der vil i gentagelsestilfælde være grundlag for markant højere bødestraffe. Det bemærkes i den forbindelse, at spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om et gentagelsestilfælde, vil afhænge af, om det er den samme person, der på et tidligere tidspunkt har overtrådt et forbud eller lignende. I sager, hvor en repræsentant for et massemedie begår en overtrædelse, vil det således ikke være afgørende, om personen repræsenterede det samme massemedie, sidste gang personen begik en overtrædelse.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.4 og 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 8

Straffeloven indeholder ikke i dag en selvstændig bestemmelse om gps-overvågning.

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i straffeloven som § 264 b, hvoraf det fremgår, at den, som uberettiget ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat registrerer en andens færden, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Bestemmelsen vil først og fremmest finde anvendelse på skjult gps-overvågning, der sker uden samtykke eller anden hjemmel.

Ved at anvende formuleringen gps eller et andet lignende apparat afgrænses bestemmelsen først og fremmest til ikke at omfatte traditionel manuel skygning, hvor man følger efter en person. Bestemmelsen vil finde anvendelse, hvis der er anvendt en gps eller andet lignende teknisk udstyr til at registrere en andens færden. Der kan f.eks. være tale om en gps, der er anbragt i eller på en persons bil, taske eller tøj. Det er ikke afgørende, om gerningsmanden kan følge personens færden ved hjælp af signaler, der løbende sendes fra gps'en, eller om gps'en lagrer koordinater, som gerningsmanden efterfølgende skaffer sig adgang til.

Bestemmelsen vil også omfatte overvågning ved hjælp af andre lignende apparater, f.eks. ved pejling af radiosignaler, der udsendes af noget, som personen har med sig (herunder en mobiltelefon, tablet mv.), eller ved hjælp af et videokamera, der viser en anden persons færden – det afgørende er, at gerningsmanden registrerer en anden (bestemt) persons færden og dermed kan følge dennes færden uden selv at være til stede. Bestemmelsen finder ikke anvendelse i tilfælde, hvor en person ved hjælp af et apparat (f.eks. en computer) selv foretager registreringerne på baggrund af oplysninger fra andre om, hvor den person, som man ønsker at kunne følge, befinder sig. Der skal således være tale om et apparat, der er i stand til at spore en andens færden.

Bestemmelsen vil kun omfatte tilfælde, hvor personens færden registreres uberettiget, hvilket f.eks. ikke er tilfældet, hvis det sker som led i strafudståelse med anvendelse af fodlænke. At registrere personens færden kan endvidere f.eks. være berettiget, hvis det sker med samtykke. Anvendelse af gps uden samtykke kan eksempelvis have hjemmel i lov om social service § 125. En registrering af oplysninger, der ikke i sig selv er i strid med databeskyttelseslovgivningen, vil ikke af denne grund være berettiget efter den foreslåede bestemmelse i straffeloven. Den foreslåede bestemmelse tilsigter således med andre ord (også) at kriminalisere registreringer af en anden persons færden, selv om sådanne registreringer kan foretages inden for rammerne af persondataloven (databeskyttelsesforordningen).

Det vil være et krav, at gerningsmanden har forsæt til at foretage registreringen, hvorved forstås indsamling eller lagring af data. Dette vil typisk komme til udtryk ved, at gerningsmanden selv har anbragt det anvendte apparat. Tilfælde, hvor en person overvåger en anden persons færden ved hjælp af den anden persons smartphone med indbygget gps, som er slået til uafhængigt af den person, der foretager overvågningen, vil falde uden for bestemmelsens anvendelsesområde. Uanset at man på denne vis – f.eks. ved at skaffe sig adgang til telefonen – kan skaffe sig samme oplysninger om den anden persons færden, som hvis man selv havde anbragt en gps, vil et sådant forhold ikke være omfattet af bestemmelsen. Det vil imidlertid efter omstændighederne være omfattet af f.eks. den foreslåede § 263, stk. 1, om at skaffe sig adgang til datasystemer.

Tilfælde, hvor gerningsmanden selv har slået en indbygget gps i forurettedes smartphone til, så telefonen lagrer oplysninger om den pågældendes færden, som gerningsmanden senere skaffer sig adgang til, vil efter omstændighederne skulle straffes efter både den foreslåede § 263, stk. 1 (lovforslagets § 1, nr. 4), og den foreslåede § 264 b.

Det vil ikke efter bestemmelsen være en betingelse, at en anden persons færden rent faktisk følges af gerningsmanden, men der skal foretages en registrering, der giver mulighed for at følge den anden persons færden, og bestemmelsens gerningsindhold er således fuldbyrdet ved denne registrering.

Bestemmelsen vil finde anvendelse både i tilfælde, hvor personens færden kan følges meget præcist ved hjælp af f.eks. gps-koordinater, og i tilfælde, hvor personens færden følges mindre præcist. Bestemmelsen vil endvidere som anført ovenfor finde anvendelse, uanset om personens færden kan følges løbende, eller om personens færden først kan kortlægges efterfølgende på grundlag af apparatets registreringer af den geografiske placering. Det er heller ikke afgørende, om oplysningerne om personens færden gemmes, eller om de blot opfanges eller transmitteres med mulighed for løbende at aflæse dem. Bestemmelsens gerningsindhold er således i sådanne tilfælde fuldbyrdet, selv om gerningsmanden ikke løbende har aflæst oplysningerne, og oplysningerne ikke er gemt.

Den omstændighed, at personens færden skal kunne følges, indebærer, at enkeltstående lokaliseringer af en person på den nævnte måde ikke vil indebære en overtrædelse af den foreslåede bestemmelse. Kravet om, at personens færden skal kunne følges, skal forstås sådan, at personens geografiske placering løbende eller med korte mellemrum transmitteres eller lagres. Lokalisering, der følger af, at personen checker ind eller ud med sit rejsekort, vil således falde uden for bestemmelsen, og heller ikke lokalisering som led i automatisk nummerpladekontrol vil være omfattet af bestemmelsen.

Den foreslåede § 264 b foreslås ligesom de øvrige bestemmelser om krænkelse af privatlivets fred i §§ 264-264 d at skulle afgrænses af det generelle forbehold om, at der skal være tale om uberettiget overvågning. Hermed tilkendegives det, at bestemmelsen er formuleret så bredt, at der helt regelmæssigt skal ske en udskillelse af legale handlinger, der falder ind under bestemmelsens ordlyd.

Det vil være en konsekvens af bestemmelsen, at politiets anvendelse af sporings- og pejlingsudstyr som omhandlet i bestemmelsen i forbindelse med efterforskningen af strafbare forhold fremover i alle tilfælde vil være at anse som et straffeprocessuelt indgreb, som skal have hjemmel i retsplejeloven.

Bestemmelsens strafferamme vil i lighed med strafferammen for de fleste andre bestemmelser om krænkelse af privatlivets fred, hvor alene enkeltpersoner krænkes, være bøde eller fængsel indtil 6 måneder.

Som en konsekvens af bestemmelsen foreslås en ændring af § 264 c (lovforslagets § 1, nr. 9), så denne bestemmelse også kommer til at omfatte det forhold, at nogen – uden at have været med til gerningen – uberettiget skaffer sig eller udnytter oplysninger, som er fremkommet ved en overtrædelse af den foreslåede overvågningsbestemmelse.

Det forudsættes med lovforslaget, at bødestraf for freds- og ærekrænkelser gennemgående tredobles i forhold til det hidtidige strafniveau. Dette gælder dog ikke i de sager mod juridiske personer, hvor der udmåles en bøde, der afspejler, at en tilsvarende freds- eller ærekrænkelse begået af en enkeltperson ville være blevet straffet med fængsel.

I forhold til bødestraf for freds- og ærekrænkelser til ansvarshavende redaktører hos massemedier forudsættes en gennemgående femdobling i forhold til det hidtidige strafniveau. Det bemærkes, at den tilsigtede femdobling af bødestraffen til redaktører kun skal finde anvendelse i tilfælde, hvor den pågældende agerer som redaktør og ikke som privatperson.

Der vil i gentagelsestilfælde være grundlag for markant højere bødestrafte. Det bemærkes i den forbindelse, at spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om et gentagelsestilfælde, vil afhænge af, om det er den

samme person, der på et tidligere tidspunkt har overtrådt et forbud eller lignende. I sager, hvor en repræsentant for et massemedie begår en overtrædelse, vil det således ikke være afgørende, om personen repræsenterede det samme massemedie, sidste gang personen begik en overtrædelse.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 9

Forslaget til § 264 c indebærer, at der i bestemmelsen indsættes en henvisning til den foreslåede § 264 b (lovforslagets § 1, nr. 8) om ulovlig overvågning. Det betyder, at den foreslåede § 264 b vil finde tilsvarende anvendelse på den, der uden at have medvirket til en overtrædelse af § 264 b uberettiget skaffer sig eller udnytter oplysninger, som er fremkommet ved overtrædelsen af § 264 b.

Det foreslås endvidere, at ordet »uberettiget« flyttes, så det kommer til at dække begge led i bestemmelsen, dvs. både at skaffe sig oplysninger og at udnytte oplysninger, som er fremkommet ved en overtrædelse af §§ 263, 264, 264 a eller 264 b.

Det forudsættes med lovforslaget, at bødestraf for freds- og ærekrænkelser gennemgående tredobles i forhold til det hidtidige strafniveau. Dette gælder dog ikke i de sager mod juridiske personer, hvor der udmåles en bøde, der afspejler, at en tilsvarende freds- eller ærekrænkelse begået af en enkeltperson ville være blevet straffet med fængsel.

I forhold til bødestraf for freds- og ærekrænkelser til ansvarshavende redaktører hos massemedier forudsættes en gennemgående femdobling i forhold til det hidtidige strafniveau. Det gælder også for de overtrædelser, hvor bøden udmåles efter medieansvarslovens § 26, stk. 2. Det bemærkes, at den tilsigtede femdobling af bødestraffen til redaktører kun skal finde anvendelse i tilfælde, hvor den pågældende agerer som redaktør og ikke som privatperson.

Der vil i gentagelsestilfælde være grundlag for markant højere bødestrafte. Det bemærkes i den forbindelse, at spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om et gentagelsestilfælde, vil afhænge af, om det er den samme person, der på et tidligere tidspunkt har overtrådt et forbud eller lignende. I sager, hvor en repræsentant for et massemedie begår en overtrædelse, vil det således ikke være afgørende, om personen repræsenterede det samme massemedie, sidste gang personen begik en overtrædelse.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.6 og 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 10

Det fremgår af straffelovens § 264 d, at den, der uberettiget videregiver meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold eller i øvrigt billeder af den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder. Bestemmelsen finder også anvendelse, hvor meddelelsen eller billedet vedrører en afdød person. Folketinget har den 5. april 2018 vedtaget et lovforslag bl.a. om ændring af straffelovens § 264 d (L 115), hvorefter straffen for overtrædelse af bestemmelsen kan stige til fængsel indtil 3 år, hvis der under hensyn til oplysningernes eller videregivelsens karakter og omfang eller antallet af berørte personer foreligger særligt skærpende omstændigheder.

Det foreslås at ændre ”den, der” til: ”den, som” i § 264 d, stk. 1, 1. pkt. Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer om straffniveauet efter bestemmelsen.

Det forudsættes med lovforslaget, at bødestraf for freds- og ærekrænkelser gennemgående tredobles i forhold til det hidtidige straffniveau. Dette gælder dog ikke i de sager mod juridiske personer, hvor der udmåles en bøde, der afspejler, at en tilsvarende freds- eller ærekrænkelse begået af en enkeltperson ville være blevet straffet med fængsel.

I forhold til bødestraf for freds- og ærekrænkelser til ansvarshavende redaktører hos massemedier forudsættes en gennemgående femdobling i forhold til det hidtidige straffniveau. Det gælder også for de overtrædelser, hvor bøden udmåles efter medieansvarslovens § 26, stk. 2. Det bemærkes, at den tilsigtede femdobling af bødestraften til redaktører kun skal finde anvendelse i tilfælde, hvor den pågældende agerer som redaktør og ikke som privatperson.

Der vil i gentagelsestilfælde være grundlag for markant højere bødestrafte. Det bemærkes i den forbindelse, at spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om et gentagelsestilfælde, vil afhænge af, om det er den samme person, der på et tidligere tidspunkt har overtrådt et forbud eller lignende. I sager, hvor en repræsentant for et massemedie begår en overtrædelse, vil det således ikke være afgørende, om personen repræsenterede det samme massemedie, sidste gang personen begik en overtrædelse.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 11

Det foreslås, at § 266 c ophæves som overflødig.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.7 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 12

Det foreslås at ophæve de gældende bestemmelser i straffelovens §§ 267-274 og i stedet indsætte §§

267-271 som nyaffattede bestemmelser. I oversigtsform foreslås følgende ændringer i forhold til de gældende regler:

Det foreslås, at strafmaksimum i § 267 om ærekrænkelse hæves til fængsel i 1 år. Forslaget har sammenhæng med, at forhold omfattet af den gældende bestemmelse i § 268, 2. led, fremover skal omfattes af § 267. Det foreslås endvidere, at afdøde personer skal anses for omfattet af § 267, men at beskyttelsen af disse ophører, når de har været døde i mere end 20 år, medmindre forholdet er omfattet af § 268.

Det foreslås, at § 268 om bagvaskelse videreføres med et ændret anvendelsesområde i forhold til det, der gælder i dag.

Det foreslås, at §§ 269-272 om sandhedsbevis mv. ophæves og i vidt omfang erstattes af én samlet bestemmelse i § 269.

Bestemmelsen i § 270, stk. 2, videreføres ikke som et led i de nyaffattede bestemmelser. Dette indebærer imidlertid ikke nogen ændring i forhold til gældende ret, idet bestemmelsen heller ikke i dag kan anses for gældende ret som fortolket i lyset af EMRK artikel 10.

Strafbortfaldsreglerne i § 269, stk. 2, og § 272 videreføres ikke udtrykkeligt, men strafbortfald kan opnås gennem den generelle bestemmelse i straffelovens § 83.

Det foreslås, at den gældende bestemmelse i § 273, stk. 2, om fastsættelse af et beløb til dækning af omkostningerne ved offentliggørelse af en dom, ophæves som utidssvarende og overflødig.

Det foreslås, at § 273, stk. 1, flyttes til § 270.

Det foreslås endvidere, at der indsættes en ny bestemmelse i § 271 om, at det samtidig med en dom for overtrædelse af §§ 264 d, 267 eller 268 kan bestemmes, at domfældte kan pålægges at slette en udtalelse, meddelelse eller et billede, hvis det er muligt, og at forpligtelsen i tilfælde af, at domfældte ikke har den rådighed, der skal til for at slette krænkelsen, kan pålægges andre personer eller selskaber mv.

Det foreslås, at § 274 ophæves som overflødig, idet afdøde fremover skal anses for omfattet af lovteksten i § 267, jf. herved forslaget til § 267, stk. 2. Dette indebærer, at det særlige strafmaksimum, der fremgår af § 274, ikke videreføres.

Det bemærkes, at de nye bestemmelser i vidt omfang er formuleret væsentligt anderledes end de gældende, uden at der herved er tilsigtet nogen ændring i forhold til gældende ret. De gældende bestemmelsers formulering er i forvejen ikke nødvendigvis et udtryk for gældende ret som fortolket i overensstemmelse med EMRK artikel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 267

Det følger af straffelovens § 267, at den, som krænker en andens ære ved fornærmelige ord eller

handlinger eller ved at fremsætte eller udbrede sigtelser for et forhold, det er egnet til at nedsætte den fornærmede i medborgeres agtelse, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

Det foreslås at nyaffatte § 267, *stk. 1*, om ærekrænkelser, således at bestemmelsen fremover omfatter den, som fremsætter eller udbreder udtalelse eller anden meddelelse eller foretager en handling, der er egnet til at krænke nogens ære, jf. dog §§ 268 og 269, og således at den pågældende straffes med bøde eller fængsel indtil 1 år.

Den foreslåede bestemmelse adskiller sig trods den ændrede affattelse kun fra den gældende bestemmelse derved, at strafmaksimum er fængsel indtil 1 år.

Den foreslåede nyaffattelse vil ikke medføre nogen ændring af, hvilke ytringer der er omfattet af bestemmelsen. Når det er foreslået, at »udtalelse eller anden meddelelse« samt »handling« anvendes i stedet for »fornærmelige ord og handlinger« og »sigtelser«, hænger det sammen med, at den gældende sondring mellem sigtelser og ringeagtsytringer, der er gennemgående i flere bestemmelser om ærekrænkelse, ikke harmonerer med den sondring, som Menneskerettighedsdomstolen anvender i sin praksis.

»Udtalelse eller anden meddelelse« samt »handling« omfatter alle former for ærekrænkende ytringer, hvad enten de udbredes på skrift eller i tale, ligesom handlinger, billeder mv. er omfattet. Det afgørende er, at de pågældende udsagn eller handlinger mv. er egnet til at krænke en andens ære, hvad enten der er tale om beskyldninger, meningstilkendegivelser, fornærmelser eller lignende, dvs. alt fra konkrete påstande om, at en person har begået et alvorligt strafbart forhold, til udtalelser eller handlinger, der er stærkt hånende, herunder f.eks. at spytte (hvis forsættet i den forbindelse omhandler ærekrænkelse).

Det vil efter den foreslåede bestemmelse være et krav, at den pågældende meddelelse, udtalelse eller handling objektivt set er egnet til at krænke en persons ære både i form af selvagtelse og omdømme. Det vil ikke være et krav, at den pågældendes ære er krænket i det konkrete tilfælde, men ytringen eller handlingen skal generelt være egnet til at udgøre en ærekrænkelse under de omstændigheder, som den fremkommer i. Omvendt vil det ikke være tilstrækkeligt, at en person konkret føler sig krænket, hvis ytringen ikke generelt er egnet til at udgøre en ærekrænkelse.

Kriminaliseringen efter bestemmelsen omfatter i øvrigt det samme, som den gældende bestemmelse omfatter, idet f.eks. moralbegrebet udvikler sig med tiden, hvilket domstolene må tage højde for ved fortolkningen af bestemmelsen.

Beskyttelsen i § 267 omfatter også juridiske personer, idet det dog bemærkes, at der efter Menneskerettighedsdomstolens praksis skal meget til at straffe for ærekrænkelse mod en sammenslutning af personer.

Det foreslås, at § 267 kommer til at indeholde en henvisning til bestemmelserne i §§ 268 og 269 for at tydeliggøre, at § 267 skal sammenholdes med disse bestemmelser med henblik på samlet set at vurdere, om en ærekrænkelse er strafbar.

Efter *stk. 2* straffes en ærekrænkelse ikke, hvis den angår en afdød og er begået senere end 20 år efter dødsfaldet, medmindre forholdet er omfattet af § 268.

Det følger heraf for det første, at afdøde skal anses for omfattet af bestemmelserne i §§ 267 og 268. Den-

ne ændring hænger sammen med, at den gældende § 274 ophæves, uden at der herved er tilsigtet nogen anden ændring, end at den særlige begrænsning med hensyn til strafmaksimum, der følger af § 274, ikke videreføres.

Det følger heraf for det andet, at afdøde personers beskyttelse mod ærekrænkelser efter § 267 ophører, når der er forløbet mere end 20 år fra deres dødsfald. Der foreslås ikke en tilsvarende tidsmæssig begrænsning for forhold, der er omfattet af § 268 (om bagvaskelse mv.).

Det bemærkes, at §§ 267 og 268 – også i relation til afdøde – skal fortolkes i overensstemmelse med Menneskerettighedsdomstolens praksis, hvorefter der skal mere til for at straffe ærekrænkelser mod en afdød person end til for at straffe ærekrænkelser mod en levende person. Det bemærkes i den forbindelse, at det ved vurderingen heraf er afgørende, om personen var i live på tidspunktet for fremsættelsen af ærekrænkelsen.

Det forudsættes med lovforslaget, at bødestraf for freds- og ærekrænkelser gennemgående tredobles i forhold til det hidtidige strafniveau. Dette gælder dog ikke i de sager mod juridiske personer, hvor der udmåles en bøde, der afspejler, at en tilsvarende freds- eller ærekrænkelse begået af en enkeltperson ville være blevet straffet med fængsel.

I forhold til bødestraf for freds- og ærekrænkelser til ansvarshavende redaktører hos massemedier forudsættes en gennemgående femdobling i forhold til det hidtidige strafniveau. Det gælder også for de overtrædelser, hvor bøden udmåles efter medieansvarslovens § 26, stk. 2. Det bemærkes, at den tilsigtede femdobling af bødestrafpen til redaktører kun skal finde anvendelse i tilfælde, hvor den pågældende agerer som redaktør og ikke som privatperson.

Der vil i gentagelsestilfælde være grundlag for markant højere bødestrafte. Det bemærkes i den forbindelse, at spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om et gentagelsestilfælde, vil afhænge af, om det er den samme person, der på et tidligere tidspunkt har overtrådt et forbud eller lignende. I sager, hvor en repræsentant for et massemedie begår en overtrædelse, vil det således ikke være afgørende, om personen repræsenterede det samme massemedie, sidste gang personen begik en overtrædelse.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8 og 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 268

Det følger af straffelovens § 268, at en person, som har udbredt en sigtelse mod bedre vidende, eller som har savnet rimelig grund til at anse sigtelsen for sand, straffes for bagvaskelse, og den i § 267 nævnte straf kan da stige til fængsel i 2 år.

Det foreslås, at § 268 nyaffattes, sådan at bestemmelsen fremover vil omfatte de tilfælde, hvor en alvorlig beskyldning er usand (nr. 1), og de tilfælde, hvor en beskyldning er fremsat eller udbredt gennem indholdet af et massemedie, og beskyldningen er egnet til væsentligt at skade den forurettede (nr. 2). Som

efter den gældende bestemmelse foreslås det, at overtrædelse af bestemmelsen skal kunne straffes med bøde eller indtil 2 års fængsel.

Den foreslåede *nr. 1* vil kun omfatte en mindre og kun den groveste del af de ærekrænkelser, der er omfattet af § 267. Disse vil således kun være omfattet, hvis der er tale om en »beskyldning«, som efter sin karakter skal kunne være usand. »Beskyldning« skal således i overensstemmelse med Menneskerettighedsdomstolens praksis forstås som en påstand om fakta, der kan bevises eller modbevises (statement of facts).

Den sammenhæng, som udtalelsen er fremkommet i, vil have betydning for, om en udtalelse skal rubriceres som en alvorlig beskyldning mod en anden person. Således vil en beskyldning om, at en politiker er landsforræder, fordi den pågældende efter den potentielle gerningsmands opfattelse har realiseret gerningsindholdet i straffelovens § 98, være omfattet af bestemmelsen, mens udtrykket landsforræder vil falde uden for bestemmelsens anvendelsesområde, hvis det i sammenhængen anvendes som en (acceptabel) vurdering af en politiker, der fører en politik, som, gerningsmanden mener, er skadelig for den danske stat.

Der vil være tale om en beskyldning, hvis man påstår, at en anden person er morder eller voldtægtsforbryder i den forståelse, at den pågældende har overtrådt straffelovens bestemmelser om drab eller voldtægt, mens mere subjektivt ladede betegnelser som umoralsk eller racistisk falder uden for bestemmelsens anvendelsesområde.

For så vidt angår bestemmelsens *nr. 1* vil kun »alvorlige« beskyldninger være omfattede. Alvorlige beskyldninger vil primært være beskyldninger om grove strafbare forhold.

Mens den foreslåede § 267 fortsat skal være undergivet privat påtale, lægges der med lovforslaget op til, at den foreslåede § 268 skal være undergivet betinget offentlig påtale (lovforslagets § 1, *nr. 13*). Det vil være op til anklagemyndigheden at foretage en vurdering af, om anklagemyndigheden på begæring kan påtale forholdet, men i sidste ende vil det være op til domstolene at henføre forholdet til § 267 eller § 268.

Den foreslåede bestemmelse i *nr. 1* vil endelig kun omfatte en beskyldning, der er »usand«. Formuleringen »usand« indebærer i sammenhæng med straffelovens § 19 om forsæt, at straf forudsætter, at gerningsmanden har forsæt til, at beskyldningen ikke er sand.

Det foreslås i *nr. 2*, at den i § 267 nævnte straf endvidere kan stige til fængsel indtil 2 år, hvis en beskyldning er fremsat eller udbredt gennem indholdet af et massemedie, og beskyldningen er egnet til væsentligt at skade den forurettede.

Den foreslåede bestemmelse i *nr. 2* vil ligesom *nr. 1* kun omfatte en »beskyldning«, der i overensstemmelse med Menneskerettighedsdomstolens praksis skal forstås som en påstand om fakta, der kan bevises eller modbevises (statement of facts). I modsætning til *nr. 1* vil enhver beskyldning i princippet være omfattet af den foreslåede bestemmelse, men betingelsen om, at den skal være egnet til væsentligt at skade den forurettede, vil i praksis indebære, at kun beskyldninger af en vis grovhed vil være omfattet af bestemmelsen.

Beskyldningen skal endvidere være udbredt gennem indholdet af et massemedie. »Massemedie« skal

forstås i overensstemmelse med medieansvarslovens § 1, og bestemmelsen i nr. 2 vil finde anvendelse, uanset om mediet har indgivet anmeldelse til Pressenævnet.

Den foreslåede bestemmelse vil endelig kun finde anvendelse, hvis den beskyldning, som fremsættes, er egnet til væsentligt at skade den forurettede. Der skal foretages en objektiveret bedømmelse af, om beskyldningen er egnet til at kunne skade den forurettede. Med »væsentlig skade« menes en skade, som går ud over den skade på omdømmet, som sædvanligvis kan ramme en person, der beskyldes for noget tilsvarende. Der kan f.eks. være tale om, at forurettede indtager en særlig stilling, varetager en særlig post eller er i en særlig position, som beskyldningen er egnet til at bringe i fare.

Eksempelvis kan der være tale om, at en person på et mangelfuldt grundlag beskyldes for at have begået et strafbart forhold af mindre grovhed, herunder f.eks. visse overtrædelser af særlovgivningen, men hvor grovheden heraf forstærkes, ved at beskyldningen udbredes gennem et landsdækkende medie, og forurettede er særligt udsat for at lide skade på grund af beskyldningen.

Den skade, som den pågældende skal kunne lide, skal gå ud over den skade på omdømmet, som sædvanligvis kan ramme en person, der beskyldes for noget tilsvarende. Der kan f.eks. være tale om, at forurettede indtager en særlig stilling, varetager en særlig post eller er i en særlig position, som beskyldningen er egnet til at bringe i fare.

Det er ikke et krav efter bestemmelsen, at beskyldningen rent faktisk har ført skade med sig.

Det er – i modsætning til det foreslåede nr. 1 – heller ikke et krav for anvendelsen af bestemmelsen, at beskyldningen er fremsat mod bedre vidende.

Det forudsættes med lovforslaget, at bødestraf for freds- og ærekrænkelser gennemgående tredobles i forhold til det hidtidige straffniveau. Dette gælder dog ikke i de sager mod juridiske personer, hvor der udmåles en bøde, der afspejler, at en tilsvarende freds- eller ærekrænkelse begået af en enkeltperson ville være blevet straffet med fængsel.

I forhold til bødestraf for freds- og ærekrænkelser til ansvarshavende redaktører hos massemedier forudsættes en gennemgående femdobling i forhold til det hidtidige straffniveau. Det gælder også for de overtrædelser, hvor bøden udmåles efter medieansvarslovens § 26, stk. 2. Det bemærkes, at den tilsigtede femdobling af bødestraffen til redaktører kun skal finde anvendelse i tilfælde, hvor den pågældende agerer som redaktør og ikke som privatperson.

Der vil i gentagelsestilfælde være grundlag for markant højere bødestrafte. Det bemærkes i den forbindelse, at spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om et gentagelsestilfælde, vil afhænge af, om det er den samme person, der på et tidligere tidspunkt har overtrådt et forbud eller lignende. I sager, hvor en repræsentant for et massemedie begår en overtrædelse, vil det således ikke være afgørende, om personen repræsenterede det samme massemedie, sidste gang personen begik en overtrædelse.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8 og 2.9 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 269

Det følger af straffelovens § 269, stk. 1, at en sigtelse er straffri, når dens sandhed bevises, såvel som når den, der i god tro fremsætter sigtelsen, har været forpligtet til at udtale sig eller har handlet til berettiget varetagelse af åbenbar almeninteresse eller af eget eller andres tarv. Det følger endvidere af bestemmelsens stk. 2, at straf kan bortfalde, når der oplyses omstændigheder, som gav føje til at anse sigtelsen for sand. I tilknytning til § 267 gælder §§ 270-272, som også indeholder bestemmelser, der relaterer sig til spørgsmålet om en sigtelses sandhed.

Det foreslås med § 269, stk. 1, at en ærekrænkelse er straffri, hvis den fremkom i en sammenhæng, hvor der var rimelig anledning til den. Det foreslås endvidere i stk. 2, at der ved vurderingen efter stk. 1 blandt andet skal tages hensyn til, om sandheden af en beskyldning bevises, eller om der var et tilstrækkeligt faktisk grundlag for ærekrænkelsen, og om fremsættelsen eller udbredelsen heraf skete i god tro og til varetagelse af en anerkendelsesværdig interesse. Endelig fremgår det af stk. 3, at der ikke kan føres bevis for en strafbar handling, hvis den, beskyldningen rettes mod, er frifundet for handlingen ved endelig dom.

Strafansvar efter § 267 er på den ene side en beskyttelse af forurettede, der også kommer til udtryk gennem EMRK artikel 8 om bl.a. retten til privatliv, men er på den anden side et indgreb i gerningsmandens ytringsfrihed, og der skal derfor i den konkrete sag foretages en afvejning af hensynet til individets ytringsfrihed efter EMRK artikel 10 og andre personers gode navn og rygte eller rettigheder efter EMRK artikel 8 med henblik på at vurdere, om strafansvar i den konkrete situation vil være i overensstemmelse med EMRK artikel 10.

Efter den foreslåede bestemmelse i § 269, stk. 1, vil det afgørende for strafbarheden af en ærekrænkelse være, om der samlet set var rimelig anledning til den, og der skal i den forbindelse lægges vægt på, hvilken sammenhæng den fremkom i.

I den konkrete afvejning indgår dog en længere række fortolkningsfaktorer med forskellig vægt afhængig af den konkrete sags nærmere omstændigheder, jf. den foreslåede bestemmelse i § 269, stk. 2.

Et vigtigt element i den forbindelse er om udtalelsen kan kategoriseres som enten en »værdidom« (value judgment) eller »beskyldning« (statement of facts). Kategoriseringen har betydning for, hvilket faktisk grundlag der i den givne sammenhæng kan kræves med henblik på at retfærdiggøre den pågældende udtalelse. Dette princip er kommet til udtryk i det foreslåede stk. 2, hvor det fremgår, at der skal lægges vægt på, om sandheden af en beskyldning bevises, eller om der var et tilstrækkeligt faktisk grundlag for ærekrænkelsen. I sidstnævnte sammenhæng er det også vigtige kriterier, om udbredelsen skete i god tro og til varetagelse af en anerkendelsesværdig interesse.

Sondringen mellem beskyldning og værdidom fremgår kun delvist af bestemmelsens ordlyd. Bestemmelsens henvisning til »sandhed« i 1. led relaterer sig til statement of facts, hvilket udtrykkeligt er kommet til udtryk ved brug af begrebet »beskyldning«, mens »tilstrækkeligt faktisk grundlag« primært relaterer sig til værdidomme, men også i et vist omfang finder anvendelse ved beskyldninger. Dette er kommet til udtryk ved anvendelse af samlebetegnelsen »ærekrænkelsen«.

Ved beskyldning forstås en påstand om fakta, der kan bevises eller modbevises, mens værdidom forstås som et subjektivt standpunkt, der ikke kan bevises, men som kan have et vist faktisk grundlag. Herudover findes rene meningstilkendegivelser, som ikke er af faktisk karakter eller har et påstandsinhold, og som derfor hverken kan bevises eller have noget faktisk grundlag. Det er som udgangspunkt ikke i strid med EMRK artikel 10, at der straffes for sidstnævnte type af udtalelser, men der kan efter den foreslåede bestemmelse fortsat være et sådant rimeligt grundlag for meningstilkendegivelsen på grund af den sammenhæng, som den fremkom i, herunder f.eks. fordi den fremkom på baggrund af ophidselse eller lignende, at den er straffri.

Et eksempel på en beskyldning er f.eks. en påstand om, at en anden person har gjort noget strafbart, mens et eksempel på en værdidom kan være en udtalelse om, at en anden person er racistisk, uetisk, umoralsk eller uværdig. Det bemærkes i øvrigt, at der er en glidende overgang mellem beskyldninger og værdidomme med et deraf afledt glidende krav til det faktuelle grundlag, der har betydning for strafbarheden af den pågældende ytring.

Kategoriseres en ytring som en beskyldning, kan der kræves bevis for den, og hvis sådant bevis føres, vil det klare udgangspunkt være, at beskyldningen er straffri. Lykkes det ikke at føre et sådant bevis, vil den altovervejende hovedregel være, at der ikke var rimelig anledning til ytringen, og at den derfor er strafbar. Det vil i visse sammenhænge være tilstrækkeligt for at opnå straffrihed, at der påvises et vist faktisk grundlag for en beskyldning, hvis den i øvrigt er fremsat eller udbredt i god tro og til varetagelse af en anerkendelsesværdig interesse. Omvendt kan der tænkes tilfælde, hvor en beskyldning, der er ført sandhedsbevis for, alligevel er strafbar, fordi den fremkom i en sammenhæng, hvor der ikke var rimelig anledning til den, jf. herved den gældende § 270, stk. 1, 2. led.

Kravet til det faktuelle grundlag vil alt andet lige være strengere jo mere alvorlig en beskyldning er.

Kategoriseres en ytring som en værdidom, kan der ikke stilles krav om sandhedsbevis, idet et sådant på grund af ytringens karakter vil være umuligt at føre. Ved værdidomme stilles der således, jf. EMRK artikel 10, mindre krav til det faktuelle grundlag og anledningen for at opnå straffrihed. Når der er tale om en værdidom flyttes fokus med andre ord fra konstatering af en objektiv sandhed (der ikke findes) til en vurdering af rimelighed og acceptabilitet.

En værdidom vil som udgangspunkt ikke være strafbar, hvis der påvises et vist faktisk grundlag for den, og hvis den samtidig er udbredt som led i en offentlig debat om emner af væsentlig samfundsmæssig interesse og i god tro. Varetagelse af andre anerkendelsesværdige interesser indgår også i vurderingen af, om der var rimelig anledning til ærekrænkelsen i den konkrete sammenhæng.

Eksempler på sådanne andre interesser kan foreligge, hvor man var forpligtet til at udtale sig, hvor man foretager anmeldelser til kommune eller politiet i god tro, eller hvor man berettiget varetager egne eller andres interesser.

Har en ytring derimod ingen samfundsmæssig eller anden anerkendelsesværdig interesse, vil den kunne være strafbar, selv om der kan påvises et faktisk grundlag for ytringen, idet hensynet til forurettedes ære i sådanne tilfælde ofte vil veje tungere end hensynet til gerningsmandens ytringsfrihed.

Det bemærkes, at det på den ene side er i strid med retten til ytringsfrihed at kræve sandhedsbevis for

værdidomme, mens det på den anden side også kan være i strid med retten til ytringsfrihed, hvis bevis for beskyldninger afskæres. Derfor videreføres § 270, stk. 2, hvorefter der som udgangspunkt ikke kan føres sandhedsbevis, ikke som en del af den foreslåede § 269. § 271, stk. 1, videreføres som § 269, stk. 3, og er et eksempel på, at bevis for beskyldninger kan afskæres.

Af yderligere fortolkningsfaktorer kan nævnes udtalelsens emne og formål. Der er et meget snævert område for at begrænse politiske ytringer og ytringer om vigtige samfundsmæssige anliggender, og det forekommer således ofte, at et afgørende moment i helhedsvurderingen er, at ytringen fremkom i en politisk debat om vigtige samfundsmæssige anliggender. Dette princip er også kommet til udtryk i det foreslåede stk. 2 derved, at der skal lægges vægt på, om ærekrænkelsen er fremkommet i forbindelse med varetagelsen af en anerkendelsesværdig interesse.

Omvendt ydes ikke en tilsvarende beskyttelse mod ytringer, der ikke har en almen interesse, men f.eks. blot har til formål at tilfredsstille publikums nysgerrighed.

Det vil også blive tillagt vægt, om der er et sagligt formål med en ytring, f.eks. om hensigten er at opnå en politisk debat eller at oplyse og forklare. Hvis det primære formål snarere er at skade omdømmet på den person, der er genstand for ytringen, vil den være mindre beskyttelsesværdig.

Udtalelsens afsender indgår også som et vigtigt led i vurderingen. Navnlig pressen, men også især politikere, har en særligt vid ytringsfrihed. Det bemærkes herved, at der i forbindelse med pressens ytringsfrihed skal sondres mellem, om en andens udtalelse refereres i pressen, eller om der er tale om, at en journalist selv kommer med en udtalelse, herunder f.eks. peger på mulige gerningsmænd til en forbrydelse. Sidstnævnte tilfælde nyder langt fra samme beskyttelse som førstnævnte, jf. herom nedenfor.

Det er endvidere væsentligt, hvem der er adressat for en ytring. Der er vid adgang til at ytre sig skarpt om en regering eller politikere, mens tilsvarende ytringer i relation til privatpersoner nyder mindre beskyttelse. Det bemærkes imidlertid, at denne beskyttelse forøges, hvis en privatperson involverer sig i en offentlig debat, hvilket fører til, at den pågældende må tåle, at andre ytrer sig skarpt om denne.

Også udtalelsens forum og muligheden for kontradiktion er af betydning for den samlede afvejning. En ytrings skadelige effekt er langt større, hvis ytringen er udbredt i en landsdækkende tv-udsendelse eller via internettet, end hvis ytringen er udbredt på et møde med et begrænset deltagerantal.

I den forbindelse lægges der også vægt på, om den person, der er genstand for ytringen, har haft mulighed for at komme til orde.

Det kan ligeledes tillægges vægt, om udtalelser i en artikel indgår sagligt med fokus på oplysning om f.eks. en begivenhed eller omstændigheder af offentlig interesse, eller om udtalelserne særligt fokuserer på privatliv.

Graden af beskyttelse, som en ytring nyder, er også afhængig af konteksten for ytringen. Der kan f.eks. være videre rammer for at udtale sig kritisk, hvis man ytrer sig på andres foranledning eller i en ophidset situation.

Det bemærkes, at de gældende bestemmelser i §§ 269-272 eller principperne heri, bortset fra § 270, stk.

2, skal anses som omfattet af den foreslåede bestemmelse i § 269, og de pågældende principper indgår således som elementer i den samlede afvejning af, om der var rimelig anledning til den udbredte ytring og dermed til, at ytringen er straffri. I tilfælde, hvor en ytring ikke er straffri, vil straffen under formildende omstændigheder kunne bortfalde i medfør af straffelovens § 83. I den vurdering indgår principperne i de hidtil gældende §§ 269-272 ligeledes, jf. f.eks. de gældende strafbortfaldsregler i § 269, stk. 2, og § 272.

For så vidt angår bl.a. pressens ytringsfrihed er det som anført ovenfor vigtigt at sondre mellem, om det er pressen selv, der kommer med ærekrænkende udtalelser, eller om der er tale om, at pressen blot gengiver andres ærekrænkende udtalelser.

For så vidt angår pressens egne udtalelser, herunder beskyldninger, vil der skulle mindre til at retfærdiggøre et indgreb i ytringsfriheden, mens pressen har større frihed, når det klart fremgår, at der er tale om et referat eller viderebringelse af en andens udtalelse eller holdning.

I den forbindelse skal journalisten eller redaktøren ikke bevise rigtigheden af de viderebragte udtalelser, men derimod om der er et tilstrækkeligt præcist og troværdigt faktuel grundlag for ytringen, herunder om journalisten med rimelighed kunne anse sin kilde som pålidelig med hensyn til de pågældende udtalelser, og om journalisten har kontrolleret rigtigheden heraf. Dette skal vurderes i forhold til ytringens karakter og grovhed, ligesom der kan lægges vægt på, om udsagnene er afbalancerede, og om den person, der er genstand for udtalelsen, har haft mulighed for kontradiktion. Det er også et krav, at journalisten var i god tro.

At udtalelsen, meddelelsen eller handlingen er straffri, bevirker, at handlingen, da den blev foretaget, ikke var strafbar, selv om den rent sprogligt er omfattet af bestemmelsen. I disse tilfælde frifindes den tiltalte. Strafbortfald bevirker, at en strafbar handling ikke resulterer i straf.

Det følger af straffelovens § 271, stk. 1, at tidligere frifindende domme afsagt i ind- eller udland indebærer, at der ikke kan føres sandhedsbevis for den beskyldning, som fremsættes, og som dommen omhandlede. Bestemmelsen indebærer således, at forurettede ved dommen er rensset for den strafbare handling, som beskyldningen vedrører.

Forslaget til § 269, stk. 3, viderefører den gældende § 271, stk. 1, men der er lagt op til en sproglig modernisering af bestemmelsen. Det foreslås således, at der ikke kan føres bevis for en strafbar handling, hvis den, beskyldningen rettes mod, er frifundet for handlingen ved endelig dom. Der tilsigtes herved ikke nogen ændring i, hvilke ytringer der omfattes af bestemmelsen.

I forhold til den gældende bestemmelse vil »i ind- og udland« udgå. Der er tale om en sproglig forenkling, som ikke tilsigter nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde, idet en »endelig dom« skal forstås sådan, at det angår en dom afsagt her i landet såvel som i et andet land.

Udtrykket »endelig dom« skal imidlertid også forstås sådan, at bestemmelsen kun vil finde anvendelse i relation til udenlandske domme, hvis Danmark ved overenskomst eller på andet retligt grundlag anerkender domme fra det pågældende land. Bestemmelsen vil således kun finde anvendelse, hvis det er udelukket ifølge Danmarks internationale forpligtelser om anerkendelse af straffedommes retskraft at retsforfølge den pågældende i Danmark.

Bestemmelsen vil ikke være til hinder for, at der på andet retsgrundlag føres en erstatningssag om den handling, som der er sket frifindelse for.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 270

Straffelovens § 273 indeholder i stk. 1 en bestemmelse om, at der efter den fornærmedes påstand i domsslutningen kan optages en bemærkning om, at en ærefornærmende sigtelse er ubeføjet (såkaldt mortifikation). Stk. 2 indeholder en bestemmelse om fastsættelse af en sum til dækning af omkostningerne ved offentliggørelse af en dom.

Det foreslås, at det gældende stk. 2 ophæves som overflødig og utidssvarende, og at stk. 1 nyaffattes og placeres i § 270.

Det fremgår således af forslaget til § 270, at der efter forurettedes påstand optages en bemærkning herom i domsslutningen, hvis en beskyldning er ubeføjet (mortifikation).

Der er tale om en videreførelse af den gældende § 273, stk. 1, og der tilsigtes ingen anden ændring, end at den foreslåede bestemmelse kun skal finde anvendelse på beskyldninger (statement of facts), hvorimod den gældende bestemmelse finder anvendelse i forhold til sigtelser, der i et vist omfang også omfatter ”værdidomme” (value judgments).

Mortifikation vil være obligatorisk, når der nedlægges påstand herom, og der i øvrigt foreligger en overtrædelse af § 267.

Bestemmelsen vil ligesom i dag kunne anvendes, uden at der nedlægges påstand om straf. Vurderingen af, om en beskyldning var rimeligt begrundet, jf. forslaget til § 269, stk. 1, vil således skulle foretages i forbindelse med sagens behandling, idet denne vurdering er afgørende for, om ærekrænkelsen er ubeføjet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.8 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 271

Straffeloven indeholder ikke i dag en bestemmelse om, at en domfældt eller andre i forlængelse af en dom kan blive pålagt at slette en udtalelse, meddelelse eller et billede, som har tilknytning til overtrædelser.

Det foreslås at indsætte en ny bestemmelse i straffelovens § 272 om sletning af udtalelser, meddelelser eller billeder, som har tilknytning til en overtrædelse af §§ 264, 267 eller 268, med henblik på at forhindre tilgængeligheden og den videre udbredelse af disse udtalelser mv.

Forslaget til *stk. 1* indebærer, at det ved dom for overtrædelse af §§ 264 d, 267 eller 268 samtidig kan bestemmes, at en udtalelse, en meddelelse eller et billede skal slettes.

Denne bestemmelse vil ikke indeholde en selvstændig forpligtelse til sletning inden for databeskyttelses-

forordningens område, når denne får virkning fra 25. maj 2018. Pligten til sletning følger direkte af databeskyttelsesforordningens artikel 17, stk. 1, litra d, jf. artikel 85, og forslaget indebærer således, herunder i kombination med forslaget til § 2, nr. 1 (retsplejelovens § 684, stk. 1, nr. 6), at denne pligt vil kunne håndhæves af domstolene i forbindelse med en straffesag.

For så vidt angår tilfælde, som falder uden for artikel 17 i databeskyttelsesforordningen, jf. artikel 85, fastsætter den foreslåede bestemmelse en pligt til sletning, ligesom bestemmelsen vil indebære, at denne pligt vil kunne håndhæves af domstolene i forbindelse med en straffesag. De tilfælde, som falder uden for artikel 17 i databeskyttelsesforordningen, og som bestemmelsen således fastsætter en pligt til sletning i forhold til, er f.eks., når forordningen slet ikke finder anvendelse, jf. databeskyttelsesforordningens artikel 2 (om forordningens materielle anvendelsesområde), når enkelte forhold falder uden for artikel 17, fordi dette eventuelt fastsættes i medfør af artikel 85, stk. 2 (om medlemsstaternes mulighed for til behandling i bl.a. journalistisk øjemed at fastsætte undtagelser eller fravigelser fra en række af forordningens bestemmelser), i forhold til personer eller virksomheder, der ikke er dataansvarlige, eller hvis overtrædelsen er begået mod andre end fysiske personer.

Forslaget er begrænset til tilfælde, hvor en person dømmes for overtrædelse af §§ 264 d, 267 og 268. I en dom herom vil det således efter forslaget samtidig kunne bestemmes, at den udtalelse eller meddelelse eller det billede, som man dømmes for fremsættelse, udbredelse eller viderebringelse af, skal slettes.

Den foreslåede bestemmelse vil ikke kunne anvendes i relation til udtalelser, meddelelser eller billeder, som ikke har den nødvendige tilknytning til overtrædelsen af §§ 264 d, 267 eller 268. I tilfælde, hvor man dømmes for overtrædelse af § 267, vil det således kun være den udtalelse eller meddelelse, der indeholder ærekrænkelsen, som bestemmelsen finder anvendelse på, ligesom det kun er det billede, der er videregivet i strid med § 264 d, bestemmelsen finder anvendelse på.

Forpligtelsen til at slette noget efter forordningens artikel 17 vil bestå, selv om der ikke kan ske eller ikke konkret sker håndhævelse heraf i medfør af den foreslåede bestemmelse. Den foreslåede bestemmelse vil således ikke på nogen måde indsnævre den forpligtelse til sletning, der følger af databeskyttelsesforordningens artikel 17. Den registrerede vil således kunne påberåbe sig sin ret til sletning i medfør af artikel 17 direkte over for den dataansvarlige, ligesom den registrerede vil kunne klage til Datatilsynet, som i medfør af artikel 58 vil kunne påbyde den dataansvarlige at slette oplysningerne.

Det foreslås i *stk. 2*, at forpligtelsen til at slette en udtalelse mv. efter stk. 1, påhviler den, der dømmes for overtrædelsen, idet forpligtelsen dog også kan pålægges andre, hvis disse i modsætning til gerningsmanden har rådighed over udtalelsen mv.

Bestemmelsen vil indebære, at forpligtelsen primært skal pålægges den domfældte. Bestemmelsen kan således kun anvendes over for andre, hvis disse har rådighed over en udtalelse mv., som domfældte ikke har rådighed over. Bestemmelsen kan anvendes både over for domfældte og flere andre, hvis dette – fordi udtalelsen mv. findes flere steder – er nødvendigt for at opnå tilstrækkelig sletning.

Rådighed skal forstås sådan, at det skal være muligt at slette den pågældende udtalelse mv. Denne mulighed kan f.eks. foreligge, hvis man har (lovlig) adgang til at redigere den hjemmeside, som indeholder udtalelsen, eller hvis man har (lovlig) adgang til den Facebookkonto, hvor udtalelsen mv. er udbredt fra.

Pålægget indebærer, at udtalelsen mv. skal slettes, i det omfang dette er muligt for domfældte eller en anden person. Der kan ikke i pålægget indfortolkes en pligt for domfældte til at rette henvendelse til søgemaskiner, sociale medier mv. med henblik på at få disse til at slette udtalelser mv., som domfældte ikke har rådighed over, selv om det er domfældte, der har udbredt dem, medmindre en sådan pligt følger af forordningen. Der er imidlertid mulighed for direkte at pålægge søgemaskiner, sociale medier mv. forpligtelser efter bestemmelsen.

Forbeholdet om, at det skal være muligt at fjerne udtalelsen mv., indebærer i relation til forfattere mv., der er dømt for overtrædelser gennem indholdet af et massemedie, som er omfattet af medieansvarsloven, at forpligtelsen skal pålægges redaktøren, der har rådigheden over mediets internetsted.

Formålet med bestemmelsen er således bl.a. at tage højde for de tilfælde, hvor en forfatter, en tidligere redaktør eller en udgiver dømmes for at have begået en overtrædelse af de nævnte bestemmelser i f.eks. en artikel i en internetavis, og hvor en af disse mangler rådighed over mediets internetavis og dermed ikke har mulighed for at fjerne artiklen. Forpligtelsen til at fjerne en udtalelse mv., der er udbredt gennem indholdet af et massemedie, som er omfattet af medieansvarsloven, vil således i alle tilfælde skulle pålægges den til enhver tid værende ansvarshavende redaktør efter stk. 2, fordi denne i modsætning til f.eks. en forfatter har rådighed over mediets internetavis, herunder mulighed for at fjerne eller ændre artikler.

Det vil i den forbindelse som det klare udgangspunkt være et krav, at ærekrænkelsen er begået gennem indholdet af et massemedie, der er omfattet af medieansvarsloven. Denne betingelse indebærer, at bestemmelsen finder anvendelse, hvis nogen, jf. medieansvarslovens § 9, gøres ansvarlig for mediets indhold. Redaktøren kan således som udgangspunkt ikke forpligtes til at fjerne en krænkelse, som en person uden tilknytning til mediet har begået, hvis denne krænkelse berettiget er viderebragt af mediet, medmindre et pålæg herom konkret vurderes at være i overensstemmelse med EMRK artikel 10.

Det bemærkes i den forbindelse, at domstolene i alle tilfælde, hvor en anden end gerningsmanden har rådighed over det pågældende elektroniske medie, vil skulle foretage en selvstændig vurdering af, hvorvidt et pålæg om at slette den pågældende meddelelse eller billede vil krænke den pågældendes ytringsfrihed efter navnlig EMRK artikel 10.

Det vil bero på en konkret vurdering, hvad der skal til for at slette ærekrænkelsen. Er der tale om f.eks. en artikel, kan krænkelsen slettes ved at fjerne selve artiklen fra internettet (afpublicere). Det vil ikke være tilstrækkeligt at afindeksere artiklen, fordi den fortsat er at finde på internettet, selv om det ikke er muligt ved hjælp af søgeord at søge den frem. Er forpligtelsen pålagt Google eller en anden lignende søgemaskine, der ikke har rådighed over det internetsted, hvor udtalelsen mv. er udbredt, vil forpligtelsen imidlertid netop indebære afindeksering. Det forudsættes, at medierne kan opbevare den oprindelige artikel mv. på en måde, der forhindrer nye krænkelse af forurettede, dvs. utilgængeligt for offentligheden.

Efter omstændighederne vil det være tilstrækkeligt at anonymisere forurettede i en artikel eller at fjerne ærekrænkende ord eller sætninger, således at artiklen i øvrigt kan forblive på internettet. Dette vil imidlertid ikke være tilstrækkeligt, hvis det på trods heraf kan konstateres, hvem forurettede er, og hvilken udtalelse der har været tale om.

Nedlægges der påstand om, at pligten skal påhvile en person, der ikke er part i straffesagen, skal denne indstævnes i sagen med henblik på at have taleret, jf. for så vidt angår straffesager, der føres af anklagemyndigheden, forslaget til retsplejelovens § 684, stk. 1, nr. 6, jf. lovforslagets § 2, nr. 4

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.11 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 13

Den gældende § 275 regulerer spørgsmålet om påtalekompetence i sager om freds- og ærekrænkelser. Det fremgår af bestemmelsens stk. 1, at forbrydelserne er undergivet privat påtale, bortset fra sager efter §§ 266-266 b. Det fremgår af stk. 2, at der er betinget offentlig påtale i sager efter §§ 263-264 d, når nogen, der virker eller på den tid, hvorom talen er, virkede i offentlig tjeneste eller hverv, sigtes for et forhold, der kan medføre eller kunne have medført stillingens eller hvervets fortabelse, samt når en sigtelse fremsættes i navnløs eller med urigtigt eller opdigtet navn forsynet skrivelse.

Det foreslås i § 275, *stk. 1*, at forbrydelserne i kapitlet om freds- og ærekrænkelser er undergivet privat påtale bortset fra §§ 266-266 b.

Forslaget, som indebærer, at sager om freds- og ærekrænkelser, bortset fra sager efter §§ 266-266 b, kan påtales privat, er en videreførelse af gældende ret.

Det foreslås i *stk. 2*, at der efter forurettedes anmodning kan ske offentlig påtale i sager efter §§ 263-264 d og § 268, i sager hvor en person beskyldes for et forhold, der kunne eller kan medføre fortabelse af offentlig stilling eller hverv, eller når en alvorlig beskyldning er udbredt anonymt.

Den foreslåede bestemmelse omhandler betinget offentlig påtale, dvs. sager der kan påtales af det offentlige, hvis forurettede anmoder herom. Bestemmelsen omfatter, jf. det foreslåede *stk. 2, nr. 1*, fredskrænkelserne i §§ 263-264 d. Dette er en videreførelse af gældende ret, idet forslaget dog også omfatter den foreslåede § 264 b om ulovlig overvågning ved hjælp af en gps eller andet lignende apparat. Bestemmelsen vil endvidere omfatte sager efter § 268 om bagvaskelse og beskyldninger fremsat eller udbredt i et massemedie, der har en særlig skadevirkning for forurettede. Dette vil indebære en ændring i forhold til gældende ret, hvor disse sager er undergivet privat påtale.

Bestemmelsen omfatter, jf. det foreslåede *stk. 2, nr. 2*, sager, hvor en person beskyldes for et forhold, der kunne eller kan medføre fortabelse af offentlig stilling eller hverv. Bestemmelsen viderefører med sproglige forenklinger den gældende bestemmelse, uden at der hermed er tilsigtet nogen ændring i bestemmelsens anvendelsesområde.

Den foreslåede bestemmelse i nr. 2 omfatter kun beskyldninger som fortolket i overensstemmelse med Menneskerettighedsdomstolens praksis, dvs. påstande om fakta, der kan bevises eller modbevises (statement of facts).

Der vil således være tale om en beskyldning i bestemmelsens forstand, hvis man påstår, at en anden person har begået drab eller vold, mens mere subjektivt ladede betegnelser som umoralsk eller racistisk falder uden for bestemmelsens anvendelsesområde.

Den sammenhæng, som udtalelsen er fremkommet i, vil have betydning for, om en udtalelse skal rubriceres som en beskyldning eller en mere værdiladet vurdering af en anden person. Således vil en beskyldning om, at en politiker er landsforræder, fordi den pågældende efter den potentielle gerningsmands opfattelse har realiseret gerningsindholdet i straffelovens § 98, være omfattet af bestemmelsen, mens udtrykket landsforræder vil falde uden for bestemmelsens anvendelsesområde, hvis det i sammenhængen anvendes som en (acceptabel) vurdering af en politiker, der fører en politik, som, gerningsmanden mener, er skadelig for den danske stat.

Bestemmelsen omfatter, jf. det foreslåede *stk. 2, nr. 3*, sager, hvor en alvorlig beskyldning er udbredt anonymt. Også denne del af bestemmelsen viderefører med sproglige ændringer den gældende bestemmelse, idet den foreslåede bestemmelse dog ikke – i modsætning til den gældende § 275, stk. 2 – er begrænset til anonyme beskyldninger på skrift. Omvendt foreslås bestemmelsen som noget nyt afgrænset til alvorlige beskyldninger, som er udbredt anonymt.

Afgrænsningen af alvorlige beskyldninger svarer til afgrænsningen efter forslaget § 1, nr. 12 (forslaget til § 268, nr. 1). Alvorlige beskyldninger vil således primært omfatte beskyldninger om grove strafbare forhold.

Bestemmelsen vil omfatte mundtligt udbredte beskyldninger, dvs. f.eks. en video, der er udbredt på Facebook, hvor en maskeret person fremsætter en alvorlig beskyldning mod nogen, ligesom bestemmelsen – som den gældende § 275, stk. 2 – vil omfatte beskyldninger udbredt på skrift.

Bestemmelsen vil kun omfatte beskyldninger, der er udbredt anonymt. Dette omfatter situationer, hvor forurettede ikke umiddelbart kan identificere gerningsmanden, herunder også til tilfælde, hvor beskyldningen er fremsat med urigtigt angivet navn. Det afgørende vil være, at der er behov for en nærmere efterforskning med henblik på at fastlægge gerningsmandens identitet.

Det bemærkes, at en beskyldning ikke anses for udbredt anonymt efter bestemmelsen, når udbredelsen er sket i et medie omfattet af medieansvarsloven. I sådanne tilfælde fastlægger medieansvarsloven, hvem der bærer det strafferetlige ansvar for udbredelsen i mediet, hvorfor der ikke er behov for nærmere efterforskning med henblik på at fastlægge gerningsmandens identitet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.10 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 14

Det foreslås, at § 301 a ophæves som en konsekvens af forslaget om at skrive den sammen med straffelovens § 263 a i én samlet bestemmelse (lovforslagets § 1, nr. 5).

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 2

Til nr. 1

Efter Justitsministeriets opfattelse kan det give anledning til tvivl, hvorvidt der efter retsplejelovens §§ 30 og 31 kan nedlægges navne- og referatforbud i private straffesager, ligesom det kan give anledning til tvivl, hvornår der i givet fald i private straffesager under sagens behandling kan nedlægges navne- og referatforbud.

Det er dog Justitsministeriets opfattelse, at eftersom private straffesager også materielt er straffesager, kan der også i disse sager i medfør af retsplejelovens §§ 30 og 31 nedlægges henholdsvis navne- og referatforbud. Det afgørende må i denne forbindelse være, at der materielt er tale om en straffesag. De straffeprocessuelle regler i retsplejelovens fjerde bog finder dog ikke anvendelse ved behandlingen af private straffesager.

Der er derfor ikke i private straffesager samme mulighed for at anmode om et navne- eller referatforbud, som der er i straffesager, der er undergivet offentlig påtale. I straffesager, der er undergivet offentlig påtale, finder retsplejelovens § 845 anvendelse, da denne bestemmelse findes i retsplejelovens fjerde bog om strafferetsplejen, hvilket medfører, at der i disse sager er mulighed for at anmode om bl.a. referatforbud eller navneforbud forud for hovedforhandlingen. Straffesager, der er undergivet privat påtale, behandles efter reglerne om den borgerlige retspleje, hvilket medfører, at det er retsplejelovens anden og tredje bog, der finder anvendelse ved behandlingen af disse sager.

Det foreslås, at retsstillingen for visse private straffesager og straffesager, der er undergivet offentlig påtale, på dette punkt ensortes. Det foreslås derfor, at der indsættes en ny § 31 c, hvorefter der også i visse private straffesager forud for hovedforhandlingen kan træffes afgørelse om referat- eller navneforbud.

Den foreslåede bestemmelse indebærer mulighed for, at retten i private straffesager om overtrædelse af straffelovens §§ 264 d, 267 og 268 vil kunne træffe afgørelse om navne- eller referatforbud forud for hovedforhandlingen, hvis retten vurderer, at der på forsvarlig vis kan træffes afgørelse om navne- eller referatforbud, og hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

I medfør af retsplejelovens § 30, stk. 1, nr. 4, er det en forudsætning for at kunne nedlægge referatforbud, at der er sket en unødvendig krænkelse. Det samme kriterie gør sig i medfør af retsplejelovens § 31, stk. 1, nr. 2, gældende for navneforbud. Det beror efter gældende ret på en konkret vurdering, om retten forud for hovedforhandlingen har tilstrækkeligt grundlag for at vurdere, hvorvidt der er tale om en »unødvendig krænkelse«, jf. retsplejelovens § 30 og § 31, stk. 1. Den foreslåede bestemmelse ændrer ikke herved.

Afgørelser om navne- og referatforbud træffes ved kendelse, efter at parterne og pressens repræsentanter har haft mulighed for at udtale sig, jf. retsplejelovens § 30 b, stk. 1, og § 31 a, stk. 1. Med henblik på at sikre pressens repræsentanter mulighed for at udtale sig om spørgsmålet samt for at kære afgørelsen skal retten, forinden der træffes afgørelse om navne- eller referatforbud, give oplysning om mødet på retslisten, jf. Højesterets dom af 9. august 2006, som gengivet i Ugeskrift for Retsvæsen 2006.2980H. Den foreslåede bestemmelse ændrer ikke herved.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.12 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Efter retsplejelovens § 32 b, stk. 1, straffes overtrædelse af retsplejelovens § 29 d, § 29 e, 3. pkt., og § 32,

stk. 1, 1. og 2. pkt., stk. 3, 3. pkt., og stk. 5 og 6, eller af rettens forbud efter § 30, § 31 b, 1. pkt., § 32, stk. 1, 3. pkt., stk. 3, 1. pkt., og stk. 4, og § 32 a med bøde.

Med lovforslaget foreslås det at ændre ”Overtrædelse af” til ”Med bøde straffes den, der overtræder”, ligesom det foreslås, at ”straffes med bøde” udgår af bestemmelsen. Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer om straffniveauet efter bestemmelsen.

Med ændringen er det forudsat, at bødeniveauet for overtrædelse af en af de bestemmelser, der nævnes i retsplejelovens § 32 b, stk. 1, herunder referatforbud, generelt femdobles. Der vil i gentagelsestilfælde være grundlag for markant højere bødestrafte. Det bemærkes i den forbindelse, at spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om et gentagelsestilfælde, vil afhænge af, om det er den samme person, der på et tidligere tidspunkt har overtrådt et forbud eller lignende. I sager, hvor en repræsentant for et massemedie overtræder et forbud, vil det således ikke være afgørende, om personen repræsenterede det samme massemedie, sidste gang personen overtrådte et forbud.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne straffniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10. Det vil kunne indgå som en formildende omstændighed, hvis overtrædelsen ikke er formidlet til en videre kreds. Det bemærkes i den forbindelse, at hvis overtrædelsen af § 32 b, stk. 1, er sket gennem indholdet af et massemedie, vil der gælde en formodning for, at overtrædelsen er formidlet til en videre kreds.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.12 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 3

Ifølge retsplejelovens § 32 b, stk. 2, 1. pkt., straffes overtrædelse af et navneforbud efter retsplejelovens § 31 med bøde, hvis den pågældende var bekendt med forbuddet. Ifølge retsplejelovens § 32 b, stk. 2, 2. pkt., gælder det samme, hvis den pågældende vidste eller burde vide, at sagen verserede ved retten, eller at politiet efterforskede sagen, og den pågældende ikke havde forhørt sig hos politiet, anklagemyndigheden eller retten om, hvorvidt der var nedlagt navneforbud.

Med lovforslaget foreslås det i retsplejelovens § 32 b, stk. 2, 1. pkt., at ændre ”et” til ”rettens”. Der er alene tale om en sproglig ændring af lovteksten, som har til formål at give mulighed for i bemærkningerne at angive nærmere retningslinjer om straffniveauet efter bestemmelsen.

Med ændringen er det forudsat, at bødeniveauet efter retsplejelovens § 32 b, stk. 2, for overtrædelser af navneforbud generelt femdobles, hvilket vil medføre, at bl.a. en journalists overtrædelse af et navneforbud i førstegangstilfælde medfører en bødestraf på 25.000 kr., mens en redaktørs overtrædelse som udgangspunkt vil medføre en bødestraf på 50.000 kr. Der vil i gentagelsestilfælde være grundlag for markant højere bødestrafte. Det bemærkes i den forbindelse, at spørgsmålet om, hvorvidt der er tale om et gentagelsestilfælde, vil afhænge af, om det er den samme person, der på et tidligere tidspunkt har overtrådt et navneforbud. I sager, hvor en repræsentant for et massemedie overtræder et navneforbud,

vil det således ikke være afgørende, om personen repræsenterede det samme massemedie, sidste gang personen overtrådte et navneforbud.

Fastsættelsen af straffen vil fortsat bero på domstolenes konkrete vurdering i det enkelte tilfælde af samtlige omstændigheder i sagen, og det angivne strafniveau vil kunne fraviges i op- og nedadgående retning, hvis der i den konkrete sag foreligger skærpende eller formildende omstændigheder, jf. herved de almindelige regler om straffens fastsættelse i straffelovens kapitel 10. Det vil kunne indgå som en formildende omstændighed, hvis overtrædelsen ikke er formidlet til en videre kreds. Det bemærkes i den forbindelse, at hvis et navneforbud er overtrådt gennem indholdet af et massemedie, vil der gælde en formodning for, at overtrædelsen er formidlet til en videre kreds.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.12 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 4

Personer, der er omfattet af retsplejelovens § 172, stk. 1, 2 eller 4, har i medfør af retsplejelovens § 30 b, stk. 1, og § 31 a, stk. 1, mulighed for at udtale sig om spørgsmål om referat- eller navneforbud, før retten træffer afgørelse om et forbud. Den nævnte persongruppe omfatter redaktører og redaktionelle medarbejdere ved medier, der er omfattede af medieansvarslovens § 1, nr. 1-3.

Forberedende retsmøder i sager, der behandles efter reglerne om den borgerlige retspleje, hvor der ikke sker bevisførelse til brug for hovedforhandlingen, holdes i medfør af retsplejelovens § 339 a for lukkede døre, medmindre retten bestemmer andet. Et retsmøde, der afholdes i medfør af den foreslåede § 31 c, vil være et sådant forberedende retsmøde, og vil derfor som udgangspunkt holdes for lukkede døre.

Med henblik på at sikre, at medierepræsentanter får samme mulighed for at udtale sig forud for rettens beslutning om nedlæggelse af referat- eller navneforbud, når dette sker i relation til en privat straffesag, som når det sker i relation til en straffesag, der er undergivet offentlig påtale, foreslås det, at bestemmelsen i retsplejelovens § 339 a ikke finder anvendelse på retsmøder efter den foreslåede § 31 c. Dette indebærer, at retsmøder efter den foreslåede § 31 c som udgangspunkt er offentlige i medfør af retsplejelovens § 28 a, og at den ret til at udtale sig for medierepræsentanter, der følger af retsplejelovens § 30 b, stk. 1, og § 31 a, stk. 1, også finder anvendelse i forbindelse med disse retsmøder.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.12 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 5

Den foreslåede ændring af retsplejelovens § 684, stk. 1, nr. 6, er en konsekvens af forslaget om, at bestemmelsen i § 273, stk. 2, om offentliggørelse af en dom om ærekrænkelse ophæves, at § 273 stk. 1, om mortifikation nyaffattes, jf. den foreslåede § 270, og at der som noget nyt skal kunne gives pålæg om fjernelse af ærekrænkelser mv. fra f.eks. internettet, jf. den foreslåede § 271.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.11 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til nr. 6

Der er tale om en konsekvensændring som følge af forslaget til § 1, nr. 4 (forslaget om ændring af straffelovens § 263), hvor det bl.a. foreslås, at den gældende § 263, stk. 2, flyttes til § 263, stk. 1.

Til nr. 7

Retsplejelovens § 791 a indeholder regler om observation og teleobservation. Observation er defineret som fotografering eller iagttagelse ved hjælp af kikkert eller andet apparat af personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted, jf. stk. 1. Teleobservation er defineret som indhentelse af oplysninger fra udbydere af telenet eller teletjenester vedrørende lokaliseringen af en mobiltelefon, jf. stk. 5.

Efter § 791 a, stk. 5, kan politiet foretage teleobservation, hvis indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen, og efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover.

Det foreslås at udvide bestemmelsen om teleobservation til også at omfatte, at politiet på anden måde ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat registrerer en mistænks færden.

Teleobservation kan uændret foretages, hvis indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen, og efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover.

Det foreslåede *nr. 1* viderefører den gældende bestemmelse om teleobservation forstået som indhentelse af oplysninger fra udbydere af telenet og teletjenester, der gør det muligt løbende at stedfæste en tændt mobiltelefon. Det vil uændret navnlig dreje sig om oplysninger om, hvilke mobiltelefonmaster den pågældende mobiltelefon er i forbindelse med ved opdateringer, hvilken celle der er anvendt ved opdateringen, og i hvilken retning og afstand fra masten mobiltelefonen befinder sig. Bestemmelsen angår den fremadrettede og løbende udlevering af sådanne oplysninger til politiet vedrørende en bestemt mobiltelefon. Indhentelse af oplysninger, som en udbyder af telenet og teletjenester tidligere har lagret om en mobiltelefons forbindelse med master, vil uændret ikke være omfattet af bestemmelsen, men derimod i givet fald kunne ske efter reglerne om edition, jf. retsplejelovens § 804 (der ikke foreslås ændret) og UfR 2009.2610 H.

Det foreslåede *nr. 2* er nyt og udvider begrebet teleobservation til også at omfatte, at politiet på anden måde end nævnt i nr. 1 ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat registrerer en mistænks færden.

Det er hensigten, at registrering af en persons færden ved hjælp af gps eller andet lignende apparat, jf. det foreslåede nr. 2, skal forstås på samme måde som i den foreslåede nye strafbestemmelse i straffelovens § 264 b (lovforslagets § 1, nr. 8).

Det foreslåede nr. 2 omfatter således politiets anvendelse af en gps eller andet lignende teknisk udstyr til at registrere en bestemt persons færden, dvs. transmittere eller lagre oplysninger om personens geografiske placering, sådan at det er muligt enten løbende eller efterfølgende at følge personens færden. Bestemmelsen omfatter også overvågning ved pejling af radiosignaler, der udsendes af genstande mv., som personen har med sig (herunder en mobiltelefon, tablet mv.), eller ved hjælp af et videokamera, der viser

personens færden. Det afgørende er, at politiet registrerer en bestemt persons færden og dermed kan følge personens færden uden selv at være til stede.

Det foreslåede nr. 2 omfatter ikke tilfælde, hvor der uden politiets medvirken er lagret oplysninger om en person geografiske placering. Politiets adgang til oplysninger, der er lagret hos ikke-mistænkte, vil i givet fald kunne ske efter reglerne om edition, jf. retsplejelovens § 804 (der ikke foreslås ændret). Er sådanne oplysninger lagret hos den mistænkte selv (eksempelvis på dennes mobiltelefon), vil politiet i givet fald kunne anvende reglerne om ransagning, jf. retsplejelovens kapitel 73 (der ikke foreslås ændret).

Når politiet kan foretage teleobservation ved hjælp af gps eller andet lignende apparat efter det foreslåede nr. 2, kan politiet også foretage de foranstaltninger, der teknisk muliggør den pågældende teleobservation. Dette kan f.eks. indbefatte indtrængen på privat område, placering af udstyr og indgreb i udstyr, som den mistænkte anvender.

Som nævnt omfatter det foreslåede nr. 2 bl.a. registrering af en persons færden ved hjælp af et videokamera. Der kan derfor være et overlap med observation efter § 791 a, stk. 1-3 (der ikke foreslås ændret). Det forudsættes i den forbindelse, at når politiet med hjemmel i det foreslåede stk. 5, nr. 2, foretager teleobservation, der også udgør observation efter stk. 1 eller 2, behøver politiet kun at gå frem efter stk. 5 om teleobservation. Er der derimod tale om observation efter stk. 3, skal politiet gå frem efter både stk. 3 og 5, og det vil således bl.a. være et krav, at de strengere betingelser i stk. 3 er opfyldt.

Det fremgår af § 791 a, stk. 7 (der ikke foreslås ændret), at observation ikke må foretages, såfremt det efter indgrebets formål, sagens betydning og den krænkelse og ulempe, som indgrebet må antages at forvolde den eller de personer, som det rammer, ville være et uforholdsmæssigt indgreb. Denne almindelige proportionalitetsgrundsætning vil uændret også omfatte teleobservation, herunder teleobservation i medfør af det foreslåede nye stk. 5, nr. 2.

Det fremgår af § 791 a, stk. 8, 2. pkt. (der ikke foreslås ændret), at reglerne i §§ 783-785, § 788, stk. 1, § 788, stk. 2, nr. 1, § 788, stk. 3 og 4, samt § 791 finder tilsvarende anvendelse på de i stk. 5 omhandlede tilfælde.

Dette indebærer bl.a., at teleobservation uændret som udgangspunkt kræver retskendelse, men dog kan foretages af politiet – med efterfølgende forelæggelse for retten inden 24 timer fra indgrebets iværksættelse – hvis indgrebets øjemed ville forspildes, dersom retskendelse skulle afventes (§ 783). Den tilsvarende anvendelse af reglen om, at der i kendelsen skal anføres de telefonnumre eller lokaliteter mv., som indgrebet angår, indebærer i de tilfælde, der er omfattet af det nye stk. 5, nr. 2, at der i kendelsen skal anføres den person, hvis færden politiet får tilladelse til at registrere. Der skal beskikkes en indgrebsadvokat (§§ 784 og 785), og der skal efterfølgende gives underretning om indgrebet, medmindre retten bestemmer andet (§ 788). Den tilsvarende anvendelse af bestemmelsen om, at underretning skal gives til indehaveren af den pågældende telefon, indebærer i de tilfælde, der er omfattet af det nye stk. 5, nr. 2, at der skal ske underretning af den person, hvis færden politiet har registreret.

Det bemærkes, at bestemmelsen holder sig inden for rammerne af lov om retshåndhævende myndigheders behandling af personoplysninger og således ikke indebærer en fravigelse fra lovens principper og betingelser for behandling af personoplysninger.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.5 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 3

Til nr. 1

Erstatningsansvarslovens § 26 indeholder regler om tort- og krænkelsesgodtgørelse. Det følger af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 1, at der kan tilkendes tortgodtgørelse, såfremt der er sket en retsstridig krænkelse af en persons frihed, fred, ære eller person. Efter erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, kan der ved fastsættelsen af godtgørelsens størrelse lægges vægt på, om der er tale om en overtrædelse af straffelovens kapitel 23 om forbrydelser i familieforhold, f.eks. incest, eller kapitel 24 om seksualforbrydelser, f.eks. voldtægt, og om krænkelsen er begået over for en person under 18 år.

Det fremgår af § 26, stk. 2, at der ved fastsættelsen af godtgørelsens størrelse kan lægges vægt på, om der er sket en overtrædelse af straffelovens kapitel 23-24 om forbrydelser i familieforhold eller seksualforbrydelser, og om krænkelsen er begået over for en person under 18 år.

Det foreslås, at det som noget nyt kommer til at fremgå af erstatningsansvarslovens § 26, stk. 2, at det ved fastsættelsen af tortgodtgørelser også kan tillægges vægt, at der er sket en overtrædelse af visse af straffelovens bestemmelser i kapitel 27 om freds- og ærekrænkelser. Det gælder også i en civil sag, hvor retten vurderer, at der ville være sket domfældelse for en overtrædelse af straffelovens bestemmelser om freds- og ærekrænkelser, hvis der var rejst en straffesag.

Hensigten med denne udvidelse er, at tortgodtgørelsesniveauerne i alle sager om freds- og ærekrænkelser som udgangspunkt skal forhøjes 3 gange i forhold til det nuværende niveau. Forhøjelsen gælder de foreslåede bestemmelser vedrørende uberettiget adgang til datasystemer, brud på brevhemmeligheden og hemmelig aflytning (§ 263), uberettiget videregivelse mv. af adgangsmidler til et datasystem (§ 263 a), husfredskrænkelser (§ 264), uberettiget fotografering af personer på ikke frit tilgængeligt sted (§ 264 a), uberettiget udnyttelse mv. af oplysninger fremkommet ved visse fredskrænkelser (§ 264 c), uberettiget videregivelse af meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold (§ 264 d) og ærekrænkelser (§§ 267-268). Omfattet af bestemmelsen er således ikke straffelovens §§ 266-266 c.

Det forudsættes, at domstolene, når de fremover udmåler tortgodtgørelse i sager om freds- og ærekrænkelser i øvrigt tager hensyn til den almindelige lønudvikling, jf. principperne i erstatningsansvarslovens § 15. Herved sikres det, at godtgørelsesniveauerne ikke stagnerer på 2018-niveau.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.13 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Til § 4

Til nr. 1

Medieansvarslovens § 1 angiver de nyhedsmedier, der er omfattet af loven. § 1, nr. 1 og 2, omfatter henholdsvis indenlandske periodiske skrifter og radio- og fjernsynsudsendelser fra registrerede radio- og tv-stationer. Efter § 1, nr. 3, er også andre tekster, billeder og lydprogrammer, der periodisk udbredes til

offentligheden, omfattet af loven, hvis de har karakter af en nyhedsformidling, som kan sidestilles med den nyhedsformidling, der er omfattet af nr. 1 eller 2. Nyhedsmedier, der er omfattet af definitionen i § 1, nr. 3, er dog kun omfattet af loven, hvis de har indgivet anmeldelse til Pressenævnet efter § 8, stk. 1.

Det foreslås, at det tilføjes i § 8, *stk. 1*, som 2. *pkt.*, at foretagender, der udgiver massemedier som nævnt i § 1, nr. 3, og der modtager redaktionel produktionsstøtte eller projektstøtte efter mediestøtteloven, er omfattet af medieansvarsloven, uanset om de har indgivet anmeldelse til Pressenævnet.

For at et nyhedsmedie vil blive omfattet af medieansvarsloven efter den foreslåede bestemmelse i § 8, stk. 1, 2. *pkt.*, skal der for det første være tale om et nyhedsmedie, der opfylder de materielle krav i § 1, nr. 3. Det er Justitsministeriets vurdering, at hvor betingelserne for at modtage redaktionel produktionsstøtte i mediestøttelovens § 3 er opfyldt, opfylder det pågældende nyhedsmedie også de materielle krav om periodisk udbredelse og kravet om nyhedsformidling i medieansvarslovens § 1, nr. 3.

Forslaget får ikke betydning for de elektroniske massemedier, der allerede har foretaget anmeldelse efter § 8, stk. 1. Den eksisterende anmeldelsesordning vil således fortsætte uændret.

For så vidt angår elektroniske nyhedsmedier, der modtager projektstøtte i medfør af mediestøttelovens §§ 6-8, er det vanskeligere uden videre at lægge til grund, at de også opfylder de materielle krav i medieansvarslovens § 1, nr. 3, idet projektstøtte bl.a. også kan gives til etablering. Som udgangspunkt vil elektroniske nyhedsmedier, der modtager projektstøtte efter mediestøtteloven være omfattet af medieansvarsloven, men det vil i sidste ende være op til Pressenævnet og domstolene konkret at vurdere, hvorvidt de materielle betingelser i medieansvarslovens § 1, nr. 3, er opfyldt.

For det andet skal det pågældende nyhedsmedie modtage redaktionel produktionsstøtte eller projektstøtte. Den foreslåede ændring omfatter i kraft af henvisning til medieansvarslovens § 1, nr. 3, alene de elektroniske nyhedsmedier, dvs. medier, hvis indhold formidles via eksempelvis en hjemmeside eller apps til tablet eller mobil. Elektroniske nyhedsmedier vil også omfatte eventuelle internet-udgaver tilknyttet de trykte nyhedsmedier. Hvorvidt den trykte udgave af nyhedsmediet er omfattet af medieansvarsloven vil som hidtil afhænge af, om det trykte nyhedsmedie opfylder kravene i medieansvarslovens § 1, nr. 1.

Redaktionel produktionsstøtte består af en hovedordning, jf. mediestøttelovens § 3, og en supplementsordning, jf. mediestøttelovens § 4. Elektroniske nyhedsmedier, der modtager redaktionel produktionsstøtte, vil være omfattet af medieansvarsloven, uanset om støtten ydes som tilskud fra hoved- og supplementsordningen eller kun fra hovedordningen.

Med den foreslåede bestemmelse vil elektroniske nyhedsmedier, der modtager redaktionel produktionsstøtte eller projektstøtte, blive omfattet af medieansvarsloven, uanset om de har tilmeldt sig Pressenævnet efter § 8, stk. 1. For udgivere af disse nyhedsmedier vil det således ikke længere være frivilligt, om de er omfattet af medieansvarsloven.

Ændringen indebærer, at de pågældende nyhedsmedier vil blive omfattet af de særlige regler i medieansvarsloven, herunder reglerne om Pressenævnets kompetence, genmæle, det særlige ansvarssystem, den særlige bødeudmålingsregel, udgiverens hæftelse og påtalekompetence. De pågældende nyhedsmedier vil endvidere kunne påberåbe sig reglerne om kildebeskyttelse i retsplejelovens § 172, stk. 1, 2 og 4, der gæl-

der for redaktører og redaktionelle medarbejdere ved massemedier omfattet af medieansvarsloven. Retten til aktindsigt efter reglerne i retsplejelovens § 41 f, jf. § 41, stk. 3, vil også gælde for de massemedier, der automatisk omfattes af medieansvarsloven.

Det foreslås indsat i § 8, stk. 1, som 3. *pkt.*, at 2. pkt. ikke gælder massemedier nævnt i § 1, nr. 3, som henvender sig til et dansk mindretal i udlandet. Det vil være Medienævnet, der i forbindelse med behandlingen af en ansøgning om redaktionel produktionsstøtte vil tage stilling til, om der er tale om et nyhedsmedie, der henvender sig til et dansk mindretal i udlandet.

Nyhedsmediet vil være omfattet af medieansvarsloven, så længe nyhedsmediet modtager redaktionel produktionsstøtte. Redaktionel produktionsstøtte tildeles for et kalenderår ad gangen, jf. mediestøttebekendtgørelsens § 7 (bekendtgørelse nr. 480 af 17. maj 2017). Har et nyhedsmedie én gang modtaget redaktionel produktionsstøtte, registreres nyhedsmediet som modtager af redaktionel produktionsstøtte i Slots- og Kulturstyrelsen og skal ved efterfølgende ansøgningsrunder alene indsende udvalgte oplysninger til brug for beregning af tilskuddet for året, jf. mediestøttebekendtgørelsens § 10. Støtten ophører fra det tidspunkt, hvor et nyhedsmedie ikke længere opfylder betingelserne for støtte, jf. mediestøttebekendtgørelsens § 11, stk. 3.

For så vidt angår projektstøtte vil nyhedsmediet være omfattet af medieansvarsloven, indtil projektet er afsluttet.

Afgørende for, om medieansvarsloven finder anvendelse, og om Pressenævnet er kompetent, vil være, om den påståede overtrædelse finder sted i støtteperioden. Indgives der således efter udløb af støtteperioden klage til Pressenævnet med påstand om, at nyhedsmediet har handlet i strid med god presseskik i støtteperioden, vil Pressenævnet være kompetent, forudsat at klagefristerne er overholdt. Omvendt vil Pressenævnet ikke være kompetent ved klage over adfærd, som ligger forud for, at nyhedsmediet har modtaget støtte, selvom klagen indgives i støtteperioden.

Ligeledes vil det i sager ved domstolene være afgørende for f.eks. anvendelsen af de særlige ansvarsbestemmelser og den særlige bødeudmålingsregel, om den påståede overtrædelse har fundet sted i støtteperioden.

Tilbagekaldes den redaktionelle produktionsstøtte eller projektstøtten, fordi betingelserne for støtte ikke længere anses for opfyldt, vil nyhedsmediet fra tidspunktet for afgørelse om tilbagekaldelse ikke længere være omfattet af medieansvarsloven. Skal nyhedsmediet tilbagebetale støtte, vil udgangspunktet være, at nyhedsmediet er omfattet af medieansvarsloven frem til tidspunktet for afgørelse om tilbagekaldelse, uanset om nyhedsmediet måtte blive pålagt at betale støtte tilbage for en periode, der ligger forud for afgørelsen. Et nyhedsmedie, der uberettiget modtager mediestøtte, er således omfattet af loven, uanset at det senere måtte vise sig, at støtten er udbetalt med urette. Det bemærkes, at det fortsat vil være en forudsætning for at være omfattet af medieansvarsloven, at nyhedsmediet er omfattet af definitionen i § 1, nr. 3, og at Pressenævnet og domstolene i tilfælde af, at der rejses en sag, vil kunne foretage en realitetsprøvelse heraf.

Pressenævnet vil uanset ovenstående om støtteperiode og tilbagekaldelse være kompetent som hidtil, hvis nyhedsmediet er omfattet af medieansvarslovens § 1, stk. 3, og har foretaget anmeldelse efter § 8, stk. 1.

En opdateret liste over elektroniske nyhedsmedier, der modtager redaktionel produktionsstøtte eller projektstøtte, vil skulle være offentligt tilgængelig på Pressenævnets hjemmeside. Pressenævnet vil dog – på samme måde som det i dag gælder for de nyhedsmedier, som har indgivet anmeldelse efter medieansvarslovens § 8, stk. 1 – kun foretage prøvelse af, om nyhedsmediet faktisk er omfattet af medieansvarslovens § 1, nr. 3, når der indgives en klage over nyhedsmediet.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.14 i de almindelige bemærkninger.

Til nr. 2

Det fremgår af § 8, stk. 2, at reglerne i §§ 5-7 gælder for anmeldte foretagender. Med anmeldte foretagender menes foretagender, der udgiver massemedier omfattet af § 1, nr. 3, og som er tilmeldt Pressenævnet efter § 8, stk. 1.

§ 5 vedrører foretagendets pligt til over for Pressenævnet at angive, hvem der er redaktør. Redaktøren skal have den fornødne kompetence, og der kan kun være én redaktør. Enhver har ved henvendelse til foretagendet ret til at få oplyst, hvem redaktøren er. Ansvar for manglende eller urigtig angivelse af redaktør påhviler foretagendet som sådant og redaktøren, og en urigtig angiven person er tillige ansvarlig, hvis angivelsen er sket med den pågældendes samtykke. Henvisningen til § 6 indebærer en pligt for redaktørens til efter anmodning at give enhver, der har retlig interesse heri, oplysninger, der kan identificere nærmere angivne tekster, billeder og lydprogrammer og identificere de personer, der er ansvarlige. Henvisningen til § 7 indebærer en pligt for redaktøren til at opbevare en kopi af offentliggjorte tekster, billeder og lydprogrammer.

Det foreslås, at »anmeldte foretagender« i § 8, stk. 2, ændres til »foretagender, der omfattes af loven efter stk. 1, 1. eller 2. pkt.«

Den foreslåede ændring skal ses på baggrund af lovforslagets § 3, nr. 1, hvorefter massemedier nævnt i § 1, nr. 3, som modtager redaktionel produktionsstøtte, foreslås omfattet af loven, uanset om de har indgivet anmeldelse til Pressenævnet.

Den foreslåede ændring indebærer, at lovens §§ 5-7 ikke kun vil gælde for massemedier omfattet af § 1, nr. 3, som har tilmeldt sig Pressenævnet efter § 8, stk. 1, men også massemedier omfattet af § 1, nr. 3, som modtager redaktionel produktionsstøtte eller projektstøtte, og som efter lovforslagets § 3, nr. 1, fremover automatisk vil blive omfattet af medieansvarsloven.

De nyhedsmedier, der omfattes af den foreslåede ændring i lovforslagets § 3, nr. 1, vil således bl.a. skulle oplyse til Pressenævnet, hvem der er redaktør.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.14 i de almindelige bemærkninger.

Til § 5

Det foreslås i *stk. 1*, at loven træder i kraft den 1. januar 2019.

Det bemærkes, at lovforslagets § 1 og § 2, nr. 2 og 3, finder anvendelse på strafbare forhold, der er begået efter lovens ikrafttræden, jf. straffelovens § 3, stk. 1.

Med det foreslåede *stk. 2* præciseres det, at lovforslagets § 3 om tortgodtgørelse i sager og freds- og ærekrænkelser ikke finder anvendelse på krænkelser, der er begået før lovens ikrafttræden. Bestemmelsen svarer til ikrafttrædelsesbestemmelsen i den oprindelige erstatningsansvarslov, jf. § 28 i lov nr. 228 af 23. maj 1984.

Til § 6

Den foreslåede bestemmelse vedrører lovens territoriale gyldighed. Det foreslås, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, men at lovens §§ 3 og 4 ved kongelig anordning helt eller delvis kan sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Færøerne har overtaget lovgivningskompetencen pr. 11. maj 2006 på området for medieansvar, pr. 1. januar 2010 på det formueretlige område, som omfatter erstatningsansvarsloven, og pr. 1. marts 2010 på det strafferetlige område. Lovforslagets §§ 1 og 3-5 skal derfor ikke gælde for Færøerne.

For så vidt angår lovforslagets § 2 gælder der for Færøerne og Grønland særlige retsplejelove.

For Grønland gælder endvidere en særlig kriminallov. Lovforslagets § 1 gælder derfor ikke for Grønland. Lovforslagets §§ 3 og 4 kan derimod ved kongelig anordning helt eller delvist sættes i kraft for Grønland med de ændringer, som de grønlandske forhold tilsiger.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

Gældende formulering

Lovforslaget

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 977 af 9. august 2017 som ændret bl.a. ved lov nr. 257 af 10. april 2018 og senest ved lov nr. 358 af 29. april 2018, foretages følgende ændringer:

§ 96. ---

Stk. 2-4. ---

Stk. 5. Bestemmelserne i stk. 1-4 finder også anvendelse med hensyn til de retsfølger, der omtales i § 273, dog at forældelsesfristen er 3 år

1. I § 96, stk. 5, ændres »de retsfølger, der omtales i § 273« til: »mortifikation efter § 270«.

§ 97 b. ---

Stk. 2. ---

Stk. 3. Afgørelser efter § 164, stk. 5, og § 273, stk. 2, kan fuldbyrdes efter den dømtes død.

2. I § 97 b, stk. 3, udgår »og § 273, stk. 2,«.

§ 193. Den, der på retsstridig måde fremkalder omfattende forstyrrelse i driften af almindelige samfærdselsmidler, offentlig postbesørgelse, telegraf- eller telefonanlæg, radio- eller fjernsynsanlæg, informationssystemer eller anlæg, der tjener til almindelig forsyning med vand, gas, elektrisk strøm eller varme, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 år.

3. I § 193, stk. 1, ændres »informationssystemer« til: »samfundsvigtige datasystemer«.

§ 263. Med bøde eller fængsel indtil 6 måneder straffes den, som uberettiget

4. § 263 affattes således:

»§ 263. Med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder straffes den, der uberettiget skaffer sig adgang til en andens datasystem eller data, som er bestemt til at bruges i et datasystem.

1) bryder eller unddrager nogen et brev, telegram eller anden lukket meddelelse eller optegnelse eller gør sig bekendt med indholdet,

2) skaffer sig adgang til andres gemmer,

3) ved hjælp af et apparat hemmeligt aflytter eller optager udtalelser fremsat i enrum, telefonsamtaler eller anden samtale mellem andre eller forhandlinger i lukket møde, som han ikke selv deltager i, eller hvortil han uberettiget har skaffet sig adgang.

Stk. 2. Med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder straffes den, der uberettiget skaffer sig adgang til en andens oplysninger eller programmer, der er bestemt til at bruges i et informationssystem.

Stk. 2. Med bøde eller fængsel indtil 6 måneder straffes den, der, uden at forholdet er omfattet af stk. 1, uberettiget

1) åbner et brev eller anden lukket meddelelse eller optegnelse eller gør sig bekendt med indholdet, eller

2) ved hjælp af et apparat hemmeligt aflytter eller optager udtalelser fremsat i enrum, telefonsamtaler eller anden samtale mellem andre eller forhandlinger i lukket møde, som

Stk. 3. Begås de i stk. 1 eller 2 nævnte forhold med forsæt til at skaffe sig eller gøre sig bekendt med oplysninger om en virksomheds erhvervshemmeligheder eller under andre særligt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år. På samme måde straffes de i stk. 2 nævnte forhold, når der er tale om overtrædelser af mere systematisk eller organiseret karakter.

§ 263 a. Med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder straffes den, der uretmæssigt erhvervsmæssigt sælger eller i en videre kreds udbreder en kode eller andet adgangsmiddel til et ikke offentligt tilgængeligt informationssystem, hvortil adgangen er beskyttet med kode eller anden særlig adgangsbegrænsning.

Stk. 2. På samme måde straffes den, der uretmæssigt videregiver et større antal koder eller andre adgangsmidler som nævnt i stk. 1.

Stk. 3. På samme måde straffes den, der uretmæssigt skaffer sig eller videregiver en kode eller andet adgangsmiddel som nævnt i stk. 1 til

1) et samfundsvigtigt informationssystem, jf. § 193, eller

2) et informationssystem, der behandler følsomme oplysninger, som er omfattet af § 7, stk. 1, eller § 8, stk. 1, i lov om behandling af personoplysninger, om flere personers personlige forhold.

Stk. 4. Sker den i stk. 1-3 nævnte videregivelse m.v. under særligt skærpende omstændigheder, er straffen fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor videregivelsen m.v. sker i særligt stort omfang eller indebærer særlig risiko for betydelig skade.

den pågældende ikke selv deltager i, eller hvortil den pågældende uberettiget har skaffet sig adgang.

Stk. 3. Begås de forhold, der er nævnt i stk. 1 eller 2, med forsæt til at skaffe sig eller gøre sig bekendt med oplysninger om en virksomheds erhvervshemmeligheder eller under andre særligt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år. På samme måde straffes de forhold, der er nævnt i stk. 1, når der er tale om overtrædelser af mere systematisk eller organiseret karakter.«

5. § 263 a affattes således:

»**§ 263 a.** Med bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder straffes den, der uberettiget

1) erhvervsmæssigt sælger eller i en videre kreds udbreder et adgangsmiddel til et datasystem,

2) videregiver et større antal adgangsmidler til et datasystem eller

3) skaffer sig eller videregiver et adgangsmiddel til et datasystem,

a) der er samfundsvigtigt, jf. § 193,

b) der behandler oplysninger, som er omfattet af artikel 9, stk. 1, eller artikel 10 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger, eller

c) hvortil adgangen er forbeholdt betalende brugere.

Stk. 2. Begås de forhold, der er nævnt i stk. 1, under særligt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor videregivelsen mv. sker i særligt stort omfang eller indebærer særlig risiko for betydelig skade eller omfattende misbrug, eller hvor både stk. 1, nr. 1 og nr. 3, litra c, er overtrådt.«

§ 264. Med bøde eller fængsel indtil 6 måneder straffes den, som uberettiget

- 1) skaffer sig adgang til fremmed hus eller andet ikke frit tilgængeligt sted,
- 2) undlader at forlade fremmed grund efter at være opfordret dertil.

Stk. 2. Begås det i stk. 1, nr. 1, nævnte forhold med forsæt til at skaffe sig eller gøre sig bekendt med oplysninger om en virksomheds erhvervshemmeligheder, eller foreligger der i øvrigt særligt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændighed anses navnlig tilfælde, hvor forholdet er begået under sådanne omstændigheder, at det påfører andre en betydelig skade eller indebærer en særlig risiko herfor.

§ 264 a. Den, som uberettiget fotograferer personer, der befinder sig på et ikke frit tilgængeligt sted, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder. Det samme gælder den, der ved hjælp af kikkert eller andet apparat uberettiget iagttager sådanne personer.

§ 264 c. De i §§ 263, 264 og 264 a indeholdte straffebestemmelser finder tilsvarende anvendelse på den, der uden at have medvirket til gerningen skaffer sig eller uberettiget udnytter oplysninger, som er fremkommet ved overtrædelsen.

§ 264 d. Med bøde eller fængsel indtil 6 måneder straffes den, der uberettiget videregiver meddelelser eller billeder vedrørende en andens private forhold eller i øvrigt billeder af den pågældende under omstændigheder, der åbenbart kan forlanges unddraget offentligheden. Bestemmelsen finder også anvendelse, hvor meddelelsen eller billedet vedrører en afdød person.

§ 267. Den, som krænker en andens ære ved fornærmelige ord eller handlinger eller ved at fremsætte eller udbrede sigtelser for et forhold, der er egnet til at nedsætte den fornærmede i medborgeres agtelse, straffes med bøde eller fængsel indtil 4 måneder.

6. § 264 affattes således:

»**§ 264.** Med bøde eller fængsel indtil 6 måneder straffes den, der uberettiget

- 1) skaffer sig adgang til fremmed hus eller andet ikke frit tilgængeligt sted,
- 2) skaffer sig adgang til andres gemmer eller
- 3) undlader at forlade fremmed område efter at være opfordret dertil.

Stk. 2. Begås de forhold, der er nævnt i stk. 1, nr. 1 og 2, med forsæt til at skaffe sig eller gøre sig bekendt med oplysninger om en virksomheds erhvervshemmeligheder, eller foreligger der i øvrigt særligt skærpende omstændigheder, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år. Som særligt skærpende omstændighed anses navnlig tilfælde, hvor forholdet er begået under sådanne omstændigheder, at det påfører andre en betydelig skade eller indebærer en særlig risiko herfor.«

7. I § 264 a, 1. pkt., ændres »som« til: »der«.

8. Efter § 264 a indsættes:

»**§ 264 b.** Den, der uberettiget ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat registrerer en andens færden, straffes med bøde eller fængsel indtil 6 måneder.«

9. I § 264 c ændres »og 264 a« til: », 264 a og 264 b«, og »skaffer sig eller uberettiget udnytter« ændres til: »uberettiget skaffer sig eller udnytter«.

10. I § 264 d, stk. 1, 1. pkt., ændres »den, der« til: »den, som«.

11. § 266 c ophæves.

12. §§ 267-274 ophæves, og i stedet indsættes:

»**§ 267.** Den, der fremsætter eller udbreder udtalelse eller anden meddelelse eller foretager en handling, der er egnet til at krænke nogens ære, straffes for ærekrænkelse med bøde eller fængsel indtil 1 år, jf. dog §§ 268 og 269.

Stk. 2. Dette gælder dog ikke, hvis ærekrænkelser angår en afdød og er begået senere end 20 år efter dødsfaldet, medmindre forholdet er omfattet af § 268.

§ 268. Er en sigtelse fremsat eller udbredt mod bedre vidende, eller har gerningsmanden savnet rimelig grund til at anse den for sand, straffes gerningsmanden for bagvaskelse, og den i § 267 nævnte straf kan da stige til fængsel i 2 år.

§ 269. En sigtelse er straffri, når dens sandhed bevises, såvel som når den, der i god tro fremsætter sigtelsen, har været forpligtet til at udtale sig eller har handlet til berettiget varetægelse af åbenbar almeninteresse eller af eget eller andres tarv.

Stk. 2. Straf kan bortfalde, når der oplyses omstændigheder, som gav føje til at anse sigtelsen for sand.

§ 270. Er sigtelsens fremsættelse ved sin form utilbørlig fornærmende, kan straf efter § 267 anvendes, selv om sandhedsbevis føres; det samme gælder, såfremt gerningsmanden ikke har haft rimelig anledning til at fremsætte fornærmelsen.

Stk. 2. Dersom den fornærmede alene nedlægger påstand om straf efter denne paragraf, tilstedes bevis for sigtelsens sandhed ikke ført, medmindre almene hensyn afgørende taler derfor.

§ 271. Bevis tilstedes ikke ført for en strafbar handling, for hvilken den, som sigtes, ved endelig dom i ind- eller udland er frikendt.

Stk. 2. Sandhedsbevis for en pådømt strafbar handling fritager ikke for straf, når den fornærmede henset til handlingens karakter, tidspunktet, da den blev begået, og hans forhold i øvrigt havde rimeligt krav på, at det pågældende forhold ikke nu blev fremdraget.

§ 272. Straf efter § 267 kan bortfalde, når handlingen er fremkaldt ved utilbørlig adfærd af den forurettede, eller denne har øvet gengæld mod fornærmeren.

§ 273. Er en ærefornærmende sigtelse ubeføjet, bliver der efter den fornærmedes påstand i domsslutningen at optage en bemærkning herom.

Stk. 2. Den, der dømmes for en ærefornærmende sigtelse, kan efter den fornærmedes påstand tilpligtes til ham at udrede en af retten fastsat sum til bestridelse af omkostningerne ved kundgørelse i en eller flere offentlige tidender enten af domsslutningen alene eller tillige af domsgrundene. Dette

§ 268. Den straf, der er nævnt i § 267, kan stige til fængsel indtil 2 år, hvis

1) en alvorlig beskyldning er usand, eller

2) en beskyldning er fremsat eller udbredt gennem indholdet af et massemedie, og beskyldningen er egnet til væsentligt at skade den forurettede.

§ 269. En ærekrænkelse er straffri, hvis den fremkom i en sammenhæng, hvor der var rimelig anledning til den.

Stk. 2. Ved vurderingen efter stk. 1 skal der blandt andet tages hensyn til, om sandheden af en beskyldning bevises, eller om der var et tilstrækkeligt faktuel grundlag for ærekrænkelsen, og om fremsættelsen eller udbredelsen heraf skete i god tro og til varetægelse af en anerkendelsesværdig interesse.

Stk. 3. Der kan ikke føres bevis for en strafbar handling, hvis den, beskyldningen rettes mod, er frifundet for handlingen ved endelig dom.

§ 270. Er en beskyldning ubeføjet, optages der efter forurettedes påstand en bemærkning herom i domsslutningen.

§ 271. Ved dom for overtrædelse af §§ 264 d, 267 eller 268 kan det samtidig bestemmes, at en udtalelse, en meddelelse eller et billede skal slettes, hvis det er muligt.

Stk. 2. Forpligtelsen efter stk. 1 påhviler den, der dømmes for overtrædelsen. Har denne ikke rådighed over udtalelsen, meddelelsen eller billedet, kan forpligtelsen pålægges den, som har en sådan rådighed.«

gælder, selv om dommen alene lyder på mortifikation efter bestemmelsen i stk. 1.

§ 274. Den, som fremsætter eller udbreder ærefornærmende udtalelser mod en afdød, straffes med bøde eller, hvis bagvaskelse foreligger, med fængsel indtil 4 måneder.

§ 275. Forbrydelserne i dette kapitel er undergivet privat påtale. Dette gælder dog ikke dem, der er nævnt i §§ 266, 266 a og 266 b.

Stk. 2. I de i §§ 263-264 d nævnte tilfælde kan offentlig påtale ske, når den forurettede anmoder herom. Det samme gælder, når nogen, der virker eller på den tid, hvorom talen er, virkede i offentlig tjeneste eller hverv, sigtes for et forhold, der kan medføre eller kunne have medført stillingens eller hvervets fortabelse, samt når en sigtelse fremsættes i navnløs eller med urigtigt eller opdigtet navn forsynet skrivelse.

§ 32 b. Overtrædelse af § 29 d, § 29 e, 3. pkt., og § 32, stk. 1, 1. og 2. pkt., stk. 3, 3. pkt., og stk. 5 og 6, eller af rettens forbud efter § 30, § 31 b, 1. pkt., § 32, stk. 1, 3. pkt., stk. 3, 1. pkt., og stk. 4, og § 32 a straffes med bøde.

Stk. 2. Overtrædelse af et forbud efter § 31 straffes med bøde, hvis den pågældende var bekendt med forbuddet. Det samme gælder, hvis den pågældende vidste eller burde vide, at sagen verserede ved retten, eller at politiet efterforskede sagen, og den pågældende ikke havde forhørt sig hos politiet, anklagemyndigheden eller retten om, hvorvidt der var nedlagt navneforbud.

13. § 275 affattes således:

»**§ 275.** Forbrydelserne i dette kapitel er undergivet privat påtale bortset fra §§ 266-266 b.

Stk. 2. Efter forurettedes anmodning kan offentlig påtale ske i sager

1) efter §§ 263-264 d, og § 268,

2) hvor en person beskyldes for et forhold, der kunne eller kan medføre fortabelse af offentlig stilling eller hverv, eller

3) når en alvorlig beskyldning er udbredt anonymt.«

14. § 301 a ophæves.

§ 2

I retsplejeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1101 af 22. september 2017, som senest ændret ved lov nr. 130 af 27. februar 2018, foretages følgende ændringer:

1. Efter § 31 b indsættes:

»**§ 31 c.** Retten kan i private straffesager om straffelovens §§ 264 d, 267 og 268 efter anmodning under et særskilt retsmøde forud for hovedforhandlingen træffe afgørelse om

1) referatforbud efter § 30, eller

2) navneforbud efter § 31, stk. 1.«

2. I § 32 b, *stk. 1*, ændres »Overtrædelse af« til: »Med bøde straffes den, der overtræder«, og »straffes med bøde« udgår.

3. I § 32 b, *stk. 2, 1. pkt.*, ændres »et« til: »rettens«.

§ 339 a. Retsmøder under forberedelsen, hvor der ikke sker bevisførelse til brug for hovedforhandlingen, holdes for lukkede døre, medmindre retten bestemmer andet.

§ 684. Efter denne bogs regler behandles endvidere, uden hensyn til, om der samtidig nedlægges påstand om straf, sager, hvorunder det offentlige nedlægger påstand om:

1) særlige følger, der til fyldestgørelse for det almene er fastsat for overtrædelser af love om politivæsenet, bygningsvæsenet, landbovæsenet, skattevæsenet og lignende love;

2) ophævelse af en forening;

3) nogen af de i straffelovens kapitel 9 foreskrevne retsfølger af strafbare handlinger eller tilsvarende retsfølger foreskrevne i andre love;

4) fortabelse af rang, titel, orden eller hæderstegn;

5) forbrydelse af arveret;

6) mortifikation eller godtgørelse i henhold til straffelovens § 273, når æresfornærmende sigtelser påtales offentligt.

Stk. 2. ---

§ 781. ---

Stk. 2. Er betingelserne i stk. 1, nr. 1 og 2, opfyldt, kan telefonaflytning og teleoplysning endvidere foretages, såfremt mistanken angår fredskrænkelser som omhandlet i straffelovens § 263, stk. 2.

Stk. 3-5. ---

§ 791 a. ---

Stk. 2-4. ---

Stk. 5. Politiet kan fra udbydere af telenet eller teletjenester indhente oplysninger vedrørende lokaliseringen af en mobiltelefon, der antages at benyttes af en mistænkt (teleobservation), hvis indgrebet må antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen, og efterforskningen vedrører en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover.

Stk. 6-8. ---

4. I § 339 a indsættes som *stk. 2*:

»*Stk. 2.* Stk. 1 finder dog ikke anvendelse på retsmøder efter § 31 c.«

5. § 684, *stk. 1, nr. 6*, affattes således:

»6) mortifikation efter § 270 eller pålæg efter § 271, når ærekrænkelser påtales offentligt.«

6. I § 781, *stk. 2*, ændres »§ 263, stk. 2« til: »§ 263, stk. 1«.

7. § 791 a, *stk. 5*, affattes således:

»*Stk. 5.* Må indgrebet antages at være af væsentlig betydning for efterforskningen, og vedrører efterforskningen en lovovertrædelse, der kan medføre fængsel i 1 år og 6 måneder eller derover, kan politiet foretage teleobservation ved

1) at indhente oplysninger fra udbydere af telenet eller teletjenester vedrørende lokaliseringen af en mobiltelefon, der antages at benyttes af en mistænkt eller

2) på anden måde ved hjælp af en gps eller et andet lignende apparat at registrere en mistænks færden.«

I lov om erstatningsansvar, jf. lovbekendtgørelse nr. 266 af 21. marts 2014, som senest ændret ved § 3 i lov nr. 140 af 28. februar 2018, foretages følgende ændring:

§ 26. ---

Stk. 2. Ved fastsættelsen af godtgørelsen kan det tillægges vægt, at krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelser i straffelovens kapitel 23 eller 24.

Stk. 3-4. ---

§ 8. Foretagender, der udgiver de i § 1, nr. 3, nævnte massemedier, skal for at være omfattet af lovens regler have indgivet anmeldelse til Pressenævnet.

Stk. 2. For anmeldte foretagender gælder reglerne i §§ 5-7.

Stk. 3. ---

1. I § 26, *stk. 2*, indsættes som 2. og 3. *pkt.*:

»Det samme gælder, hvis krænkelsen er begået ved en forbrydelse, der har indebåret en overtrædelse af bestemmelserne i straffelovens kapitel 27. Dette gælder dog ikke de overtrædelser, der er nævnt i straffelovens §§ 266-266 b«.

§ 4

I medieansvarsloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 914 af 11. august 2014, foretages følgende ændringer:

1. I § 8, *stk. 1*, indsættes som 2. og 3. *pkt.*:

»Foretagender, der udgiver massemedier som nævnt i § 1, nr. 3, og der modtager redaktionel produktionsstøtte eller projektstøtte efter lov om mediestøtte, er omfattet af loven, uanset om de har indgivet anmeldelse til Pressenævnet. 2. *pkt.* gælder ikke for massemedier nævnt i § 1, nr. 3, som henvender sig til et dansk mindretal i udlandet.«

2. I § 8, *stk. 2*, ændres »anmeldte foretagender« til: »foretagender, der omfattes af loven efter *stk. 1, 1. eller 2. pkt.*,«